

Johan Fornäs Ulf Boëthius
Michael Forsman Bo Reimer

Forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige: Slutrapport

JMK skriftserien 1994:4
ISSN 1100-9896

Boken har tryckts med stöd av det av
Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) finansierade
forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige (FUS)

Fornäs, Johan / Boëthius, Ulf / Forsman, Michael / Reimer, Bo
Forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige: Slutrapport
Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMK), Stockholms
universitet 1994
ISSN 1100-9896

Forskningsprogrammet *Ungdomskultur i Sverige (FUS)* har samlats runt fyra *teman*: Modernisering, Kön, Stil och Sfärer. Det startades 1987 av musik- och medieforskaren Johan Fornäs i Stockholm, som lett dess centrala *paraplygrupp* tillsammans med litteraturvetaren Ulf Boëthius i Stockholm och medieforskarna Michael Forsman från Stockholm och Bo Reimer från Göteborg. I gruppen har under skilda perioder även uppsalaetnologen Johan Wennhall, göteborgssociologen Sabina Cwejman (numera Holstein-Beck) samt medieforskaren Hillevi Ganetz i Stockholm medverkat. Paraplygruppens uppgifter var dels att genom *komparation* mellan projekt och teoritraditioner bidra till gränsöverskridande teoriutveckling på ungdomskulturområdet, dels att initiera och stödja *kommunikation* mellan olika forskare och projekt inom FUS' nationella nätverk. För dessa syften publicerades dels en årlig serie *FUS-rapporter* och dels en intern informationsbulletin kallad *BUS (Bulletin för Ungdomskultur i Sverige)*. Dessutom arrangerades årligen större och mindre *seminarier* för nätverkets ca 70 *forskare* och forskarstuderande från en rad discipliner inom humanistisk och samhällsvetenskaplig fakultet. Dessa arbetar med individuella eller kollektiva *projekt* inom området, och grupperar sig under FUS' paraply i *intresseområden*, bl a Trettio-talet, Könsidentitet, Etnicitet, Rock & adolescens, Estetik & medieanvändning och Musikvideo. FUS finansierades av Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådets (HSFR) program för jämförande kulturforskning och avslutas med denna summerande och utvärderande *slutrapport* hösten 1994. Några FUS-texter publiceras även på engelska av förlaget Sage; dels i en monografi av Fornäs, dels i en antologi som denne redigerar tillsammans med Göran Bolin.

FUS-rapporter utgivna av Brutus Östlings bokförlag Symposion:

1. Fornäs, Boëthius & Cwejman: *Metodfrågor i ungdomskulturforskningen* (1990)
2. Fornäs & Boëthius: *Ungdom och kulturell modernisering* (1990)
3. Fornäs, Boëthius & Cwejman: *Kön och identitet i förändring* (1991)
4. Fornäs, Boëthius, Ganetz & Reimer: *Unga stilar och uttrycksformer* (1992)
5. Fornäs, Boëthius & Reimer: *Ungdomar i skilda sfärer* (1993)
6. Fornäs, Boëthius, Forsman, Ganetz & Reimer: *Ungdomskultur i Sverige* (1994)

Böcker som utges av förlaget Sage i London:

Fornäs & Bolin: *Youth culture in late modernity* (1994)

Fornäs: *Culture in theory. Spheres, symbols and subjects in late modernity* (1995)

Publikationer utgivna vid JMK i Stockholm:

Forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige. Presentation (1989)

Research program youth culture in Sweden. Presentation (1989)

Forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige – en presentation (1992)

Youth culture in Sweden – presentation of a research programme (1992)

Forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige: Slutrapport (1994)

Adress:

Johan Fornäs & Michael Forsman

Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMK)

Stockholms universitet

Box 27861

115 93 Stockholm

Tel: 08-162682 (JF) 08-163304 (MF) Fax: 08-6610304 E-mail: fornas@jmk.su.se

© Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman och Bo Reimer, JMK 1994

Eftertryck uppmuntras med angivande av källan

Layout: Johan Fornäs och Michael Forsman

Omslagsbild: Lena Acebo

Tryck: Reproenheten, Stockholms universitet 1994

Innehåll

Förord	4
Före FUS.....	5
Grunden för FUS	15
<i>Modernisering</i>	17
<i>Kön</i>	20
<i>Stil</i>	22
<i>Sfärer</i>	23
Verksamhet i FUS 1989-94	26
<i>Paraplygrupp</i>	28
<i>Rapporter</i>	29
<i>Internbulletin</i>	32
<i>Extern information</i>	33
<i>Storseminarier</i>	33
<i>Intressegrupper</i>	35
<i>Samarbeten</i>	37
<i>Projekt</i>	38
<i>Nätverkets forskare</i>	45
Betydelsen av FUS.....	47
<i>Eftertankar</i>	47
<i>Röster från FUS' slutseminarium</i>	57
<i>Synpunkter från en nätverksmedlem</i>	62
<i>En utifrånblick</i>	66
Sveriges Ungdomskulturforskarens Förening (SUF).....	77
Forskarpresentationer	78

Förord

Forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige (FUS) initierades 1987, kom igång i full skala 1989 och avslutas nu sommaren 1994. Det har varit enormt händelserika och betydelsefulla år som vi vill sammanfatta och reflektera kring i denna avslutande rapport. Texten har flera syften och användningsområden. Den summerar vad vi åstadkommit, som en hjälp åt minnet för de inblandade själva och en information till alla utomstående. Den diskuterar några landvinningar och problem på detta forskningsområde, för att inspirera till nya ansträngningar i framtiden. Den ger dessutom en fyllig överblick över vad forskarna på detta fält ägnat sig åt, till nytta för alla dem som söker kunskap. I denna slutrapport fokuseras FUS-projektets former och den praktiska verksamheten inom nätverket. Denna slutrapport skildrar främst hur arbetet fungerat under verksamhetstiden; för att förstå det inomvetenskapliga innehållet och resultaten av arbetet hänvisas till de sex FUS-rapporterna.

Vi känner en djup tacksamhet mot alla dem som gjort detta projekt möjligt. Tjänstemännen och forskarna i HSFRs beredningsgrupp för jämförande kulturforskning gav oss det nödvändiga finansiella stödet och har dessutom hela tiden uppmuntrat oss och givit oss inspirerande tillfällen att möta andra närstående projekt. Johan Wennhall, Sabina Cwejman (numera Sabina Holstein-Beck) och Hillevi Ganetz har i olika perioder medverkat i vår paraplygrupp med ovärderliga insatser. Alla de omkring sjuttio forskarna i vårt nätverk har utgjort vår både stabila och explosivt kreativa bas. Alla kollegor och vänner runt våra olika institutioner och miljöer har också betytt oerhört mycket.

Stockholm september 1994

Johan Fornäs Ulf Boëthius Michael Forsman Bo Reimer

Före FUS

Ungdomskultur är ett mycket ungdomligt forskningsområde. Det är inte längre nyfött, utan har en närmast adolescent karaktär: flexibelt, rörligt och vittförgrenat, med skiftande ansikten åt olika håll. Forskning om ungdom och ungdomar brukar ofta föras tillbaka till Stanley Halls *Adolescence* från 1904. Forskning om ungdomskultur – om ungdomars kultur och kulturaspekter på ungdomsföreteelser – är emellertid betydligt svårare att datera exakt. En viktig startpunkt var sociologen Talcott Parsons' arbeten från mellankrigstiden. Enskilda (historiska, litterära eller etnologiska) studier av ungdomskulturella fenomen förekom tidigt, och parallella diskussioner fördes i viss mån även från det psykoanalytiska hållet. Men det var ändå på 1960-talet som en mer omfattande och vittförgrenad behandling av ungdomars kulturella former och aktiviteter växte fram, t ex med sociologen James Colemans studier.¹

Då utvecklades den i gengäld i flera olika länder. Tidigast ute var USA, där många nya ungdomskulturella fenomen också hade sin rot: en modern ungdomlig livsstil centrerad runt nya företeelser som rockens nya musik- och dansstilar, biografer, bilar och massfabricerat tonårs-mode. Här skrevs en hel del om generationsförändringar, ungdoms-revolter och nya livsstilar. Men liksom amerikanska musiker på 1960-talet hamnade i skuggan av det brittiska beat som hade Beatles och Rolling Stones som flaggskepp, gällde något liknande under 1970-talets början och mitt också på ungdomskulturforskningens arena. Då uppstod ett ungdomsorienterat delområde av de alltmer inflytelserika brittiska "cultural studies" som utvecklades runt Centre for Contemporary Cultural Studies i Birmingham (Stanley Cohen, Phil Cohen, Paul Willis, Dick Hebdige, Angela McRobbie).² Denna "Birminghamskolas" studier av subkulturella stilar i samspelet mellan skola, föräldrakulturer och medier fick stor spridning. Dess stilanalyser och subkulturforskning byggde på Chicagoskolans kriminologi men var också nära förknippad med någ-

¹Se Bjurström (1980) och Stafsg (1990).

²Se exempelvis Hall & Jefferson (1976) eller Bay & Drotner (1986).

ra relativt nya teoretiska strömningar som slog igenom på många områden: strukturalism och semiotik, inspirerad av antropologen Claude Lévi-Strauss men vartefter också av Roland Barthes och andra nyare franska "poststrukturalister".

Forskning om ungdomskultur i Sverige har många rötter, exempelvis inom psykologi och pedagogik samt bland sociologer och antropologer.³ Ulf Hannerz (1969) arbetade som antropolog med fältstudier av unga svarta män i New York, i en tradition av gängstudier som kan knytas tillbaka till Chicagoskolans studier av kriminella subkulturer. Bengt-Erik Anderssons kvantitativa värderingsstudier (t ex 1969 och 1982) inspirerades av James Colemans studier av de nya tonårsgenerationerna. Sociologen Rita Liljeström (1973/1983) analyserade barns och ungdomars uppväxtvillkor, och Anita Dahlgren (1977) jämförde unga mäns och kvinnors två åtskilda vardagsvärldar.

Vid slutet av 1970-talet började inom nordisk ungdomskulturforskning dessa angloamerikanska traditioner få konkurrens av vissa kontinentala perspektiv, främst tyskt och franskt tänkande. Brittisk subkulturforskning fördes vartefter samman med tysk modernitets- och socialisationsteori, fransk smaksociologi, amerikansk feministisk objektrelations-teori, feministisk teori, poststrukturalism, receptions- och medieforskning.⁴ Den tyske socialpsykologiskt orienterade pedagogen Thomas Ziehe blev en central figur hos oss, med sina på amerikansk och tysk psykoanalys byggda resonemang om ungdom, skola, kultur och modernitet. Växande betydelse fick också den tyske sociologen Jürgen Habermas' arbeten, alltifrån 1960-talets offentlighetsteori till modernitets- och kommunikationstankarna på 1980-talet. Därtill kom den franske kultursociologen Pierre Bourdieu att höra till ungdomskulturforskningens givna referenser.

Benny Henriksson, Erling Bjurström och andra sociologiskt orienterade forskare i Stockholm och Göteborg byggde vid denna tid vidare på vad Andersson, Liljeström m fl startat, men förde dessutom in aktuellare teorier utifrån – inte minst den brittiska subkulturforskningen och den tyska socialisationsteorin (se t ex Bjurström 1980). Tillsammans med bl a några musik- och filmvetare (Ole Breitenstein m fl) prövade de dessa tankar i den rapportserie om det kommersiella fritids- och

■■■■■■■■

³Se Stafseng (1990) om den tidigare svenska forskningshistorien.

⁴Ufr t ex Ziehe (1975 och 1991), Habermas (1990), Bourdieu (1979/1984), Chodorow (1978/1988), Kristeva (1990), Prokop (1976), Radway (1984) samt Modleski (1982).

kulturutbudet bland barn och ungdomar som framställdes på uppdrag av Statens ungdomsråd, från *Till varje pris* (1978) till *Ej till salu* (1981). Denna rapportserie, med Benny Henriksson som centralfigur och Rita Liljeström och Eva Nordland som vetenskapliga rådgivare, fick kritik för vissa inslag av föråldrat moraliserande, men tog samtidigt upp några teman som vidareutvecklades i många senare studier av ungdomskulturella fenomen utifrån (kulturell) stil-, (social) smak- och (psykologisk) subjektsteori. Donald Broady m fl vid den utbildningskritiska tidskriften *Krut* fungerade parallellt som viktiga introduktörer av internationella teoriströmningar på området, och gav Paul Willis, Thomas Ziehe, Pierre Bourdieu och andra fotfäste här hemma. En liknande teoriinjicerande funktion hade Nordiska sommaruniversitetet (NSU) med dess olika kretsar som vissa perioder utgjorde en produktiv grogrund för internordiska kontakter och nytänkande på ungdomsforskningens område. De nya tankarna kom snart till uttryck i svensk forskning. Inom den yngre medieforskningen kombinerade exempelvis Keith Roe (1983) Bourdieus kultursociologi med Birminghamskolans, medan Fornäs m fl (1984/1991) kom att bli en ofta använd kritisk introduktion till brittiska, tyska och danska forskningsriktningar och Fornäs m fl (1988) omsatte dessa teorier i en etnografisk studie.

Runt 1980 inleddes sålunda en vändning och ett brott som konstituerade ungdomskulturforskning på ett nytt sätt, såväl i Sverige som i de flesta övriga nordiska länder. Detta var inte enbart resultatet av nya teoriinflenser, utan motiverades också av upplevda brister i andra avseenden. Kritiken av tidigare ungdomsforskning hade flera olika sidor som uttryckte att behovet av något nytt låg på flera plan. Många yngre forskare såg ungdomskulturforskningen som en möjlighet att fördjupa förståelsen av nya kulturfenomen och bryta med den okritiska hållning mot statsinstitutionerna som man anade hos den tidigare dominerande ungdomsforskningen. Många gånger med erfarenheter från sjuttioalets alternativa (politiska, sociala och kulturella) rörelser och med ett missnöje med de synsätt som dominerade det akademiska livet, sökte man inspirationskällor i andra länders kritiska teoritraditioner. Detta skapade ett brott i den svenska utvecklingen som alienerade många av dessa yngre studenter och forskare från vad som gjorts här hemma tidigare. Men samtidigt möjliggjordes en vital förnyelse som banade vägen för känsligare näranalyser av ungdomskulturfenomenens komplicerade relationer till etablerade samhällsinstitutioner som massmedier, skolor och socialmyndigheter.

Importen av utländska teorier, intresset för nyare ungdomskulturella fenomen, en yngre generation studerande och forskare som rörde sig lite vid sidan av sina moderämnens huvudfåror skapade flera nya behov. En aspekt var önskan att få fördjupa sig i självständig grundforskning i stället för att splittra sig i utredningar och andra småstudier som å ena sidan var uppdragsforskning för myndigheter på ungdomsområdet och å andra sidan också måste karaktäriseras som tillämpad forskning där färdigimporterade teorier bara användes på olika inhemska empirimaterial utan att det gavs några större möjligheter till eget teoretiskt nytänkande. Det uppstod en längtan efter såväl organisatorisk autonomi som långsiktig teoriutveckling. En annan aspekt var en växande lust till tvärvetenskapliga konfrontationer mellan universitetsorter, ämnesmässiga discipliner och teoritraditioner. I alla dessa avseenden kunde olika alternativa strukturer tjäna inspirerande, inte minst då Nordiska sommaruniversitetet med dess om sociala rörelser påminnande nätverksstruktur för teoretisk avantgardism och tvärvetenskapliga utbyten.

Detta ungdomliga forskningsområde hör å ena sidan hemma inom *kulturforskningen*, vilken fördelas på en rad humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnestraditioner, med socialantropologi, etnologi, sociologi och de estetiska ämnena (främst litteratur-, musik-, film- och konstvetenskap) i centrum. Å andra sidan är det en del av *ungdomsforskningen*, som i sin tur är starkt beroende av äldre akademiska strukturer som sociologi, pedagogik och medieforskning. Forskarna på detta delområde identifierar sig i olika hög grad med endera av de två större tvärvetenskapliga huvudområdena: några ser sig som ungdoms(kultur)forskare, andra som (ungdoms)kulturforskare. För de förstnämnda är det just ungdomen som utgör huvudmotivet (som livsfas och samhällelig kategori, med kultur som bara en spännande delaspekt), medan de sistnämnda snarare ser kulturfenomenen som det mest intressanta (och använder ungdomskultur mer som en väg att förstå kulturens generella mönster).

Genom att kombinera en rad utländska traditioner, och så ner dem i den nordiska myllan, skapades här en grogrund för spännande teoretiska hybrider, som undvek en del av de begränsningar och misstag som länge hemsökt amerikanska och brittiska studier. Det starkare fästet i kontinental hermeneutik, psykoanalys och kritisk teori hindrade tidigt att strukturalismen fick total dominans. Därmed undveks också något av den fetischering och det förtingligande av subkulturella stilar som kännetecknade delar av den brittiska sjuttioalstraditionen. I stället fanns en större beredskap för resonemang om modernitet och rörelser, som knöt

samma nordisk ungdomskulturforskning bättre med nyare sociologiska tankegångar. Därtill ledde intresset för socialisationsteori och psykoanalys till att subjektet tidigt tematiserades. Så fick postmoderna och poststrukturalistiska idéer inte riktigt den genomslagskraft i nordisk ungdomskulturforskning som den fick på annat håll, just för att här inte riktigt fanns denna starka strukturalistiska stelhets och naivitet att reagera mot.

Att överblicka området är svårt, med tanke på dess mångfald av individer och grupper, ämnen och centra, perspektiv och resultat. Man får helt olika bilder av forskningen beroende på från vilken position den iakttas. I medierna framträder det fåtal forskare som har de rätta kanalerna och den rätta imagen, personligen och/eller i sin forskning. Även studentuppsatser berör ofta mer slående ungdomskulturfenomen, inte minst kring subkulturerna, som i gengäld är nästan utforskade av de större seniorprojekten. Läser man enbart vissa forskningsrapporter kan man få en väldigt abstrakt och teoriexercerande bild, som står i bjärt kontrast mot en samling kvällstidningsklipp eller TV-inslag där forskare uttalar sig om brännande ungdomsproblem.

Den nya forskningsvågen uppstod som kritiskt alternativ men förblev inte marginell. Ungdomskulturforskningen rönt både intresse och fick stöd, såväl från olika institutioner på ungdomsområdet som från forskningsråden. På olika hierarkiska nivåer, från enskilda lärare och socialarbetare till centrala myndigheter för utbildning eller sociala frågor, insåg man runt 1980 att även kulturfenomen var viktiga att utforska, vid sidan av exempelvis ungdomars ekonomiska förhållanden, hälsotillstånd eller psykologiska utveckling. Det kulturella upplevdes som något allmer centralt och problematiskt, och det krävde nya förståelseformer.

Många olika intressen konvergerade i en ökad efterfrågan på kunskap om senmodern ungdomskultur.⁵ Myndigheters och ungdomsarbetsares kunskapsbehov förenades med forskarsamhällets nyfikenhet på vilka nya insikter och teorimodeller ungdomskulturen kunde ge. Det gjorde det möjligt att utveckla en unik svensk forskningsaktivitet. I Sverige hade bland annat Statens ungdomsråd sedan 1970-talet genomfört forsknings- och utredningsarbete kring ungdomsfrågor. I slutet av 1980-talet ledde olika utredningar, av främst Barn- och ungdomsdelegationen vid Civildepartementet, till att stöd gavs åt sex nya universitetsan-

██████████

⁵ Denna efterfråga har genererat en rad antologier, exempelvis Statens ungdomsråds hela ovannämnda rapportserie, Lundmark & Stridsman (1985), Andersson & Larsson (1987), Henriksson (1989), Rindberg (1990) och Tham (1991).

knutna regionala centra för ungdomsforskning: i Göteborg, Linköping, Lund, Umeå och Stockholm (ett med ungdomskulturinriktning vid Stockholms universitet och ett annat med tonvikt på barn, omsorg och skola vid Högskolan för lärarutbildning – bägge existerade redan före denna statliga utredning). Efter ett par års försöksverksamhet blev det i stället Forskningsrådsnämnden (FRN) som fördelade stödet.⁶

Även i de övriga nordiska länderna har initiativ tagits för att stödja ungdomsforskningsmiljön, under den samlande beteckningen Nordic Youth Research Information (NYRI). En särskild nordisk kommitté (NYRC) med Joi Bay som koordinator har initierat nordiska projekt och forskarkurser samt de nordiska seminarierna (NYRIS) i Norge 1987, Finland 1989, Danmark 1992 och Sverige 1994. Koordinatören utger även ett newsletter (NYRIN). Regelbundet utger olika universitetsbibliotek i samarbete en informativ bibliografi (NYRIB). Den (tvär)vetenskapliga kvartalstidskriften *Young: Nordic journal of youth research* utkom med sin första årgång 1993.

Men ungdomskulturforskningen utgör ett delområde inom två olika fält. Det var inte bara dess ena aspekt, ungdomsforskningen, som blev föremål för en expansion från anslagsgivares sida. Dess andra ben, kulturforskningen, hade parallellt rönt ökande uppmärksamhet inom flera olika ämnen och institutioner, inte minst från Humanistisk-Samhällsvetenskapliga Forskningsrådet. HSFR har ända sedan tiden runt 1980 genomfört en rad mycket målmedvetna satsningar på kulturområdet, där ungdomskulturforskningen sågs som en vital och spännande del som stötts såväl med forskar- och doktorandtjänster som med projektbidrag. I rapporten *Forskning om kultur* (1984) anges ”ungdomskulturer” som ett av fem viktiga delfält. ”Vad som gör ungdomsforskningen särskilt angelägen är det faktum att forandet av ungdomars medvetande väsentligen bestämmer deras fortsatta livslopp som vuxna” (s 45). Rapporten nämner frågor som droger, våld, kommersialism, generationsmotsättningar, attitydförändringar och konkreta kulturbyggen som särskilt intressanta. 1986 tillsatte rådet sin särskilda sexåriga forskartjänst i

■■■■■■■■

⁶Några ungdomsforskningsantologier från dessa centra är Fornäs m fl (1989), Fornäs & Forsman (1989), Wulff (1989), Dahlén & Rönnerberg (1990), Bergqvist m fl (1990), Löfgren & Norell (1991), Carle & Hermansson (1991), Ganetz & Lövgren (1991), Jonsson (1991), Fornäs & Bolin (1992), Palmgren m fl (1992), Chaib (1993), Öhlund & Bolin (1994) samt Lövgren & Bolin (1995), och nya titlar produceras ständigt.

ungdomskultur, uppföljd av en doktorandtjänst 1990 (först innehavd av Thomas Öhlund och därefter sedan 1992 av Erling Bjurström).

HSFR har också genomfört en särskild satsning på jämförande kulturforskning. Rapporten inför detta program, *Komparativ kulturforskning* (1987), pläderade för en ”kulturteoretisk grundforskning” (s 10), men ville undvika nya centrumbildningar eller institut.⁷ I stället förespråkades ”uppbyggnaden av tidsbegränsade forskarnätverk” som ”bör utgå från olika temagrupper, som består av forskare från skilda orter och institutioner som arbetar med gemensam problematik inom större gränsöverskridande projekt” (s 12). Målet var ”en ny form av organisation för ett storprogram, där *tvärvetenskap* och *nätverk* är nyckelbegrepp. En sådan uppläggning förutsätter något slag av *storprojekt* med från början inbyggd tvärvetenskaplighet och tidsramar som sträcker sig över mer än 3 år” (s 26). Basen skulle alltså ligga i de existerande institutionerna, och genom seminarieverksamhet och andra kommunikativa insatser tänktes forskare från olika håll kunna svetsas samman runt olika teman.

Innehållsligt angavs tre delområden: ”transnationella kulturer och kulturflöden”, ”kulturella processers tidsdimension” samt ”kulturella uttryck och deras formlära”. Alla dessa hade stor relevans för ungdomskulturforskningen. Under det första temat nämndes exempelvis att programområdet ”kan synas ha en särskild anknytning till nutid, eftersom internationaliseringen av t ex massmedier och ungdomskulturer har blivit så särskilt påtaglig under senare år. Det bör dock betonas att området också har viktiga historiska aspekter” (s 19). Där angavs också ”skillnader i internationalisering mellan olika samhällsskikt och generationers delkulturer” som ett möjligt exempel på forskningsområde (s 20). Det andra, explicit historiskt inriktade temat frågade efter ”de faktorer som i tid, rum och olika sociala skikt framstår som *identitetsskapande* och *kulturbärande* (t ex socialt ursprung, klass, utbildning, etnicitet, kön, ålder, generation)”, intresserade sig för ”*moderniserings- och civilisationsprocesser*” och angav som exempel på områden bl a ”generationskulturer och generationsmotsättningar i historiskt perspektiv” och ”kulturella ’rörelser’ (proteströrelser m fl) i 1900-talets samhälle” (s 21f). Det sista temat gällde ”kulturella uttrycksformers egenskaper, användningsmöjligheter och produktionsvillkor” (s 23), och berörde uttryckligen många ungdomskulturella frågor. Det konstaterades att kulturella ut-

⁷Rapporten författades av en arbetsgrupp bestående av Lars Furuland, Ulf Hannerz, Orvar Löfgren, Eva Österberg, Bo Öhngren samt Johan Fornäs.

trycksformer ”fungerar bl a som verktyg för identitetsproduktion såväl individuellt som kollektivt. Kulturella symboler ingår i socialisationsprocesser och individers identitetsutveckling, men är samtidigt centrala i samhälleliga differentieringar genom att markera tillhörighet och åtskillnad och uttrycka sociala relationer med avseende på t ex generation, geografi, kön och klass” (s 24).

Dessa frågor passade väl in i vad ungdomskulturforskare intresserade sig för, vilket gav ett välkommet tillfälle som inte fick försummas till att söka stöd för ett nytt, samlande storprojekt på området. Runt HSFR-forskartjänsten i ungdomskultur vid Centrum för masskommunikationsforskning, som numera ingår i Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMK), initierades därför 1987 inte bara det centrum för Ungdomskultur vid Stockholms universitet (USU) som sedermera kom att bli ett av de sex ovan nämnda regionala centra för ungdomsforskning. Samtidigt koncipierades det nationella forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige (FUS), som med stöd från den nyinrättade beredningsgruppen för jämförande kulturforskning kunde sätta igång på allvar 1989, och som här slutrapporteras. Det har utgjort ett sammanbindande och teoriutvecklande komplement till enskilda projekt och regionala centra.

Johan Fornäs

Referenser

- Andersson, Bengt-Erik (1969): *Studies in adolescent behaviour*, Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Andersson, Bengt-Erik (1982): *Generation efter generation. Om tonårskultur, ungdomsrevolt och generationsmotsättningar*, Stockholm: Liber.
- Andersson, Dick och Ove Larsson (red) (1987): *Va' säger dom? – ungdomsforskarna*, Stockholm / Malmö: Socialstyrelsen / Utbildningsproduktion AB.
- Bay, Joi och Kirsten Drotner (red) (1986): *Ungdom, en stil, et liv. En bog om ungdomskulturer*, København: Tiderne skifter.
- Bergqvist, Kerstin m fl (1990): *Vad kan ungdomsforskare vara bra på? Vem är ungdomsforskarna bra för?*, Stockholm: USU.
- Bjurström, Erling (1980): *Generationsupproret. Ungdomskulturer, ungdomsrörelser och tonårsmarknad från 50-tal till 80-tal*, Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Carle, Jan och Hans-Erik Hermansson (red) (1991): *Ungdom i rörelse. En antologi om ungdomars levnadsvillkor*, Göteborg: Daidalos.
- Chaib, Mohamed (red) (1993): *Drömmar och strömmar. Om att tolka ungdomars värld*, Göteborg: Daidalos.

- Chodorow, Nancy (1978/1988): *Femininum – maskulinum. Modersfunktion och könssociologi*, Stockholm: Natur och Kultur.
- Dahlén, Peter och Margareta Rönneberg (red) (1990): *Spektrum. Om lek, stil och flyt i ungdomskulturen*, Uppsala: Filmförlaget.
- Dahlgren, Anita (1977): *Två världar. Om skillnader mellan unga kvinnors och unga mäns verklighetssyn*, Lund: CWK Gleerup.
- Fornäs, Johan, Ulf Lindberg och Ove Sernhede (1984/1991): *Ungdomskultur: Identitet och motstånd*, Stockholm / Stehag: Symposion (4: e upplagan).
- Fornäs, Johan, Ulf Lindberg och Ove Sernhede (1988): *Under rocken. Musikens roll i tre unga band*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Fornäs, Johan och Michael Forsman (red) (1989): *Rum och rörelser. Om ungas inre och yttre livsrum*, Stockholm: Byggeforskningsrådet.
- Fornäs, Johan, Hillevi Ganetz och Tove Holmqvist (red) (1989): *Tecken i tiden. Sju texter om ungdomskultur*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Fornäs, Johan och Göran Bolin (red) (1992): *Moves in modernity*, Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Forskning om kultur. Rapport från en arbetsgrupp inom HSFR* (1984), Stockholm: HSFR.
- Ganetz, Hillevi och Karin Lövgren (red) (1991): *Om unga kvinnor. Identitet, kultur och livsvillkor*, Lund: Studentlitteratur.
- Habermas, Jürgen (1990): *Kommunikativt handlande. Texter om språk, rationalitet och samhälle*, Göteborg: Daidalos.
- Hall, G Stanley (1904): *Adolescence: Its psychology and its relations to physiology, anthropology, sociology, sex, crime, religion and education*, New York: D Appleton and Company.
- Hall, Stuart och Tony Jefferson (1976): *Resistance through rituals. Youth subcultures in post-war Britain*, London: Hutchinson.
- Hannerz, Ulf (1969): *Soulside*, New York: Columbia University Press.
- Henriksson, Benny (red) (1989): *Ung på 90-talet. Ungdomen i det postmoderna samhället*, Saltsjö-Boo: Glacio.
- Jonsson, Britta (red) (1991): *Så tuktas ungdomen. Forskning om ungdom och offentliga sektorn*, Stockholm: HLS Förlag.
- Komparativ kulturforskning. Rapport från HSFR: s arbetsgrupp* (1987), Stockholm: HSFR.
- Kristeva, Julia (1990): *Stabat mater – och andra texter i urval av Ebba Witt-Brattström*, Stockholm: Natur och Kultur.
- Liljeström, Rita (1973/1983): *Uppväxtvillkor. Samspelet mellan vuxna och barn i ett föränderligt samhälle*, Stockholm: Liber (3: e upplagan).
- Lundmark, Lars-Erik och Kjell Stridsman (red) (1985): *Sen' kommer en annan tid. En antologi om barns och ungdomars livsformer*, Stockholm: Socialstyrelsen / Liber / Allmänna Förlaget.
- Löfgren, Anders och Margareta Norell (red) (1991): *Att förstå ungdom. Identitet och mening i en föränderlig värld*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Lövgren, Karin och Göran Bolin (red) (1995): *Om unga män*, Lund: Studentlitteratur.
- Modleski, Tania (1982): *Loving with a vengeance. Mass-produced fantasies for women*, New York / London: Methuen.
- Nielsen, Anne Maj m fl (red) (1993): *Køn i forandring. Ny forskning om køn, socialisering og identitet*, København: Forlaget Hyldespjæt.

- Palmgren, Cecilia, Karin Lövgren och Göran Bolin (red) (1992): *Ethnicity in youth culture*, Stockholm: USU.
- Prokop, Ulrike (1976): *Weiblicher Lebenszusammenhang*, Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- Radway, Janice (1984): *Reading the romance. Women, patriarchy, and popular literature*, Chapel Hill / London: The University of North Carolina Press.
- Rindberg, Ingrid (red) (1990): *Ungdomskultur. Svenskläraryrskrift 1990*, Stockholm: Svenskläraryrskriften.
- Roe, Keith (1983): *Mass media and adolescent schooling: Conflict or co-existence?*, Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Stafseng, Ola (1990): *Ungdomsforskning i Sverige. En vetenskaplig granskning*, Stockholm: Skolöverstyrelsen.
- Statens ungdomsråd (1978): *Till varje pris. Debattinlägg om fritidens kommersialisering*, Stockholm: Statens ungdomsråd / Liber.
- Statens ungdomsråd (1981): *Ej till salu. Rapportserien Till varje pris' slutrapport*, Stockholm: Liber Förlag.
- Tham, Amelie (red) (1991): *Perspektiv på barn och ungdom*, Stockholm: Utbildningsradion.
- Ungdom och vanmakt* (1992), Stockholm: Allmänna Barnhuset.
- Wulff, Helena (red) (1989): *Ungdom och medier. Klass, kommersialism och kreativitet*, Stockholm: Centrum för masskommunikationsforskning.
- Young. Nordic journal of youth research* (1993-).
- Ziehe, Thomas (1975): *Pubertät und Narzißmus*. Frankfurt am Main: EVA.
- Ziehe, Thomas (1991): *Zeitvergleiche. Jugend in kulturellen Modernisierungen*, Weinheim / München: Juventa.
- Öhlund, Thomas och Göran Bolin (red) (1994): *Ungdomsforskning – kritik, reflektioner och framtida möjligheter*, Stockholm: USU.

Grunden för FUS

Forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige startade med två uttalade ambitioner: dels att genom *komparation* sammanföra olika teoretiska perspektiv och forskningsområden för att kvalitativt utveckla tankeredskapen, och dels att genom *kommunikation* mellan forskare på olika orter och i olika ämnestraditioner stimulera nya tvärvetenskapliga kontakter och projekt. I FUS samlades därför ett sjuttiootal forskare från olika humanvetenskapliga ämnen i hela landet i ett tvärvetenskapligt nätverk, sammanhållet av en central "paraplygrupp". Denna grupp har stött olika mindre intressegrupper runt särskilda delområden, arrangerat ett årligt storseminarium för hela nätverket samt publicerat dels en internbulletin (BUS), dels några utförliga svenska och engelska presentationsbroschyrer över programmet och dess nätverksmedlemmar, och dels en årlig serie rapporter i bokform. Sammanlagt har sex sådana FUS-rapporter publicerats. Ett urval av artiklar ur rapporterna har översatts till engelska och utges inom kort av förlaget Sage i London, tillsammans med en monografi där Fornäs arbetat samman sina egna bidrag till en samlad kulturteoretisk framställning.

FUS-programmet koncipierades som ett slags metaprogram, vars teoriarbete siktade mot generella och övergripande modeller och vars samarbetsformer bildade formella ramar som skulle möjliggöra självständiga initiativ "nedifrån" nätverket. De olika "delprojekt" som varit relaterade till FUS har således inte initierats eller styrts av paraplygruppen, utan varit helt autonoma. De har planerats, styrts och genomförts av olika självständiga forskargrupper och inte heller formellt kallat sig "FUS-projekt" e dyl, även om de rört sig i och kring FUS-nätverket, tydligt inspirerats av FUS-programmets frågor så som de formulerats i broschyrer, bulletin, rapporter och på seminarier, och rent faktiskt särskilt på planeringsstadiet ofta också fått olika former av direkt stöd från paraplygruppen. Allt detta gör det aningen svårt att strikt avgänsa FUS från annan svensk ungdomskulturforskning under denna period.

Programmet var komparativt längs flera dimensioner och hade starka tvärvetenskapliga inslag på flera olika nivåer.

–För det första organiserades verksamheter som förde samman forskare från skilda *orter och discipliner* i diskussioner och konkreta samarbeten.

–För det andra fördes *teoritraktioner* samman och det utvecklades olika fält men som i ömsesidiga dialoger ledde till nya synteser. Programmet arbetade samman teorier om sociala, psykologiska och estetiska aspekter av ungdomskultur, om modernisering, socialisation, stilar, symboler och hierarkier, med utgångspunkt i bl a kultursociologi, medieteorin, populärkulturforskning, stilteori, semiotik, hermeneutik, psykoanalys samt teorier om kön, etnicitet och klass.

–För det tredje genomfördes i de *empiriska* fälten jämförelser längs flera linjer: tid (historia-nutid), rum (Sverige-andra länder, land-stad, lokala och regionala drag), kön (manligt-kvinnligt), uttrycksmedel (musik, TV, video, läsning), stilar, delkulturer samt sfärer (högt-lågt, familjkamratgrupp-skola-arbete-fritidsorganisationer-medier).

–För det fjärde kombinerades odogmatiskt olika *metoder* för att på bred front belysa komplexa frågor, och medvetet reflektera över metodernas och teoriernas inbördes relationer.

Forskningsprogrammet har hela tiden varit orienterat mot *grundforskning*. Det har inte syftat direkt eller i första hand till att ge service åt de myndigheter som arbetar med ungdomsfrågor. Projektet har inte föreslagit åtgärder för ungdomspolitik eller ungdomsarbete, även om vår verksamhet naturligtvis verkat inspirerande också för ”praktiker” på fältet. Skälet till detta är att ungdomskulturella processer måste studeras och diskuteras på viss distans från politikens och ungdomsarbetets omedelbara behov och intressen för att kunskapsutvecklingen ska få fullt djup.

En sådan forskningsautonomi kan motverka uppkomsten av moraliska paniker och på sikt leda till att politik och arbete för och med ungdomar förbättras och blir mer långsiktigt. Vi har också funnit (och finner fortfarande) det väsentligt att anlägga ett *kritiskt* perspektiv på olika samhälleliga maktförhållanden. Ty det är viktigt att forskningen får syn på och reflekterar kring såväl de institutionaliserade hierarkier som de bägge systemen marknad och stat bär upp, som informella förtrycksrelationer mellan kön, klasser, etniska grupper och individer på ungdomskulturens arena. Inte minst är det befogat att reflektera över ungdomsforskningens egen position och roll i sådana maktfält och sociala hierarkier – inte för att trola bort dem utan för att få insikter om våra egna funktioner och bättre kunna hantera dem.

FUS-programmet har utforskat centrala aspekter av aktuell ungdomskultur i Sverige utifrån fyra *teman*: modernisering, kön, stil och sfärer. Det studerade hur aktuella moderniseringsprocesser kommer till uttryck i relationerna mellan könen, mellan olika symboliska uttrycksmedel och medier samt mellan olika livssfärer och maktfält.

Modernisering

FUS' studier av ungdomskultur har haft två primära syften: att producera kunskap om ungdomar samt att skapa nya insikter om förhållanden och processer som gäller hela samhället. Idag, liksom under hela den femårsperiod FUS verkat, är ungdomskultur ett hett område i Sverige. Ungdomskulturen fungerar som projektionsduk och som seismograf för aktuella tendenser i samhället som helhet. Ungdomskulturforskningen bör därför även fortsättningsvis ta till vara denna sprängkraft och dynamik, för att utveckla en förståelse av de moderniseringsprocesser som, i all sin motsättningsfullhet, i grunden berör hela vår kultur. Detta perspektiv, som har varit vägledande för arbetet i FUS, har konkret yttrat sig i att studierna av ungdomskulturen skett genom ett spektrum av teorier. Bakom detta har också legat en strävan att öka de konkreta kunskaperna om olika aktuella ungdomskulturer, var och en i sin egen rätt och särart.

Programmet har fokuserats runt symboliska aspekter av alla ungdomars livsformer. Begreppet ungdom har vi använt för att beteckna både en livsfas och en social kategori som saknar fasta gränser. Där finns tonåren 13-19 centralt placerade, statistiska studier rör sig ofta med gränser av typ 12-24 år, men olika individer kan i några avseenden räknas som unga fram till 30-årsåldern. Ungdomskulturer i plural betecknar de mer iögonfallande stilar och delkulturer som bl.a. fungerar som orienteringspoler i de flesta ungdomars identitetssökande, men FUS-programmet har intresserat sig för aspekter på alla ungdomars kultur.

Relationen mellan ungdom, modernitet och kulturella uttrycksformer är tät. Under de senaste årtiondena har ungdomar i allmänhet, och en rad unga delkulturer i synnerhet, ägnat stort och ökande intresse åt estetiska uttrycksformer. Ungdomstiden är rik på kulturell kreativitet: intensiv användning av populärkulturella produkter, experiment med individuell och kollektiv stil som uttryck för val av livsform och identitet, men också en omfattande egenproduktion av musik, texter och bilder. Psyko-

logiskt kan detta kopplas till ungdomstidens särskilda utvecklingsprocesser, sociokulturellt till ungdomars speciella plats i samhället, men historiskt också till bestämda omvandlingar som vår tids samhällsutveckling orsakar.

Centrala aspekter av världsomspännande sociokulturella förändringsprocesser i vår epok har i en omfattande teoribildning benämnts modernisering. Det gäller bl a vissa typer av rationalisering, konfliktfyllda relationer mellan systemen stat och marknad och kommunikativa element i människors vardagsliv, differentiering och globalisering genom bl a nya transnationella mediestrukturer, samhälleliga förändringar som djupt inverkar på grupper och individers identiteter.

Det vore dumt att påstå att vår tid kännetecknas av enbart drastiska omvälvningar eller att de relativa konstanserna skulle vara mindre väsentliga. Tvärtom förblir viktiga aspekter av livsformerna likartade från generation till generation, och det är viktigt att få syn på och minnas sådana relativt statiska strukturer. Det handlar både om objektiva förhållanden, som generationsmotsättningar, socialisationsinstanser och makt-hierarkier, och om kulturella och subjektiva faktorer i mognadsprocesserna, i ungdomsdiskursen och i ungdomsgruppers habitus. Men vi har i FUS ändå sett det som viktigt att skapa teoretiska begrepp för fundamentala dynamiska kulturaspekter, under modevågornas ytplan. Onekligen inbjuder såväl den epok vi lever i som ungdomskulturen särskilt rörliga forskningsfält till dylik teoriutveckling, som vågar utmana teoribyggandets inneboende tendens till stelt strukturtänkande, och till att frysa utvecklingsprocesser i statiska scheman. I denna strömvirvel har FUS rört sig.

Moderniseringen av kulturen förändrar socialisationsmönstren och livsvillkoren för vuxna, ungdomar och barn. I vissa avseenden lever ungdomar idag i en annan värld än tidigare generationers unga, och de möter den med en subjektiv konstitution som också är annorlunda. I FUS har detta diskuterats en hel del, men ännu återstår det mycket att göra för att förstå olika nivåer av sådan ungdomskulturell förändring, t ex i relationerna mellan olika nu levande generationer. Några av de frågor där FUS bidragit med teoretiska incitament men där det empiriska undersökningsarbetet nu bollas vidare till kommande ungdomskulturforskningen, handlar om vad det är som bestämt skillnaderna mellan dem födda på 20-, 40- respektive 60-talet. Frågan är: hur samverkar tillfälliga händelser och modesvängningar, regelbundet upprepade cykliska

processer, epokala förskjutningar och relativa konstanser i formandet av olika aktuella svenska ungdomsgenerationers kulturella mönster?

I de socialisationsprocesser ungdomar genomgår finns ett motsättningsfullt spektrum av läroprocesser, knutna till olika verksamhetsformer och institutioner. Moderniseringen skapar nya och omformar gamla spänningsfält i dessa processer. Ungdomskulturella uttryck är både symptom på och medel att bearbeta sådana motsättningar. Den kapitalistiska formen av modernisering framprovocerar motstånd i form av motrörelser, motkulturer och motoffentligheter, och den möjliggör också nya former av kritik och utopi. Ungdomskulturerna reproducerar, men omvandlar också köns- och klassmässiga maktrelationer. Ungdomskulturens arenor genomsyras både av makt och motstånd. Inom FUS har vi försökt att belysa förhållandet dem emellan genom att undersöka några spänningsfält av nyckelkaraktär för att förstå ungdomskultur och utvecklingstendenser i det svenska samhället, där bl.a. välfärdsstaten och starka, centraliserade folkrörelser än idag anger särskilda villkor.

FUS har fokuserats kring de senaste decennierna, men har också följt utvecklingslinjerna bakåt för att ge bakgrund och relief åt nutida tendenser. Först med historiska jämförelser blir det begripligt vad som är nytt i det senmoderna samhället, och dessutom är den historiska tidsdimensionen i hög grad levande i nuet, som minne och referenspunkt. På ett analogt sätt kan studier av andra länder ge dubbla bidrag åt förståelsen av det som är vårt huvudfält, ungdomskultur i Sverige. Vi har försökt utmejsla särdragen i det svenska, och förstå de internationella kulturflödenas betydelse för ungdomar i Sverige.

Vissa av programmets forskare har bedrivit studier av 1900-talets stegvisa moderniseringsprocessers genomslag inom ungdomskulturen. Inte minst har detta skett inom det forskningsprojekt med fokus på 1930-talet som ursprungligen formades inom FUS nationella forskarnätverk. Enskilda forskare har studerat moderniseringens olikartade genomslag i stad och på landsbygd, eller bland olika etniska grupper. Skilda modernitetsteorier har relaterats inbördes, till historisk teori och till empirisk ungdomsforskning. Inte minst i våra FUS-rapporter har vi försökt att för svensk empirisk ungdomskulturforskning klargöra och operationalisera begrepp som tidsanda, modernisering och modernitet. I FUS-rapporterna har moderniserings- och reproduktionsorienterade teorier mötts, för att på så sätt klargöra förhållandet mellan kontinuitet och brott, och för att kunna se vad som egentligen är nytt i ungdomskulturens former, samt få en förståelse för när mer exakt olika typer av för-

ändringar uppträder. Genom att i bl a texterna i FUS-rapporterna sammanfläta nya teoretiska vävar med aktuell empiri har modernitetsorienterade samtidsanalyser nyanserats och specificerats längs flera dimensioner, inte minst kön, klass, etnicitet och geografi.

Kön

Ungdomsliv handlar mycket om identitet, men identitet har relevans för alla åldrar. Identitetsbegreppet vetter åt ett håll mot sociala grupper sammanfogning och åtskillnad, åt ett annat mot individers personliga självkänsla. Snabba samhälleliga förändringsprocesser framtvingar ett intensivare identitetsarbete inte minst bland de unga, som alltid sysslar med identitetsproblematik i övergången från barndom till vuxenhet. Ett särskilt intressant spänningsfält gäller socialt och kulturellt kön eller genus. Vi har poängterat en rad differentieringar, till exempel klass-, ras- eller geografiska gränser men könsdimensionen har genomlyst lite extra, inte minst på grund av att den har en särskilt central plats i ungdomskulturen. Genom att studera könets betydelse för ungdomars skapande av identitet och kultur har vi försökt fördjupa förståelsen också för hela samhället.

Aktuella tendenser i såväl samhällsförhållanden som internationell teoriutveckling pekar mot att kön blivit ett både fruktbart och konfliktfyllt område. Könsidentiteter och relationer mellan könen har diskuterats och problematiserats – avnaturaliserats – allt mer under modern tid, och man kan spåra konkreta förskjutningar gentemot traditionella mönster, samtidigt som fundamentala maktrelationer kvarstår i politik och arbetsliv, vilket gör området socialt explosivt. Eftersom ungdomstiden starkt präglas av könsbestämt identitetsarbete, sexuell mognad och utprovande av relationer, är ungdomskulturen rik på uttryck för sådana förändringar och problematiseringar.

Teoretiskt sett inbjuder könsdimensionen till fruktbara och för all forskning inspirerande sammanfogningar av social, psykologisk och estetisk analys. De facto har också många allmänna teorier börjat bearbetas utifrån könsaspekter. Spännande teoretiska kombinationer – inte minst sammanfogningar av (semiotiskt influerade) populärkulturanalyser, psykoanalytisk teori och kultursociologi – har kännetecknat åtskillig feministisk medie- och kulturforskning som under 80-talet började diskutera könsidentiteters sociokulturella konstruktion. I FUS har olika feministiska teorier relaterats till varandra och till empiriskt svenskt material, för

att utveckla begrepp och förklaringsmodeller runt socialisation, identitet och kön. FUS har intresserat sig för skillnader och relationer mellan unga kvinnors respektive unga mäns socialisations- och kulturmönster, och har försökt att förstå de historiska förskjutningar som moderniseringen där ger upphov till. I samband med detta har vi också velat tydliggöra de olika interna maktstrukturer och hierarkier som uppstår inom olika ungdomsgrupper i Sverige.

Samtidigt som moderniseringen medför vissa förändringar av könsrelationer och -ideologier, har andra, djupa strukturer hos individerna och övergripande maktstrukturer förblivit traditionella. Det moderna samhället ger ungdomar motsägelsefulla budskap om vad som är eller borde vara karakteristiskt för en kvinna och för en man. Denna oklarhet medför förvirring men öppnar också nya möjligheter att forma sin egen identitet på ett okonventionellt sätt, inom de bara delvis tänjbara ramar som definieras av maktrelationernas stela struktur.

Vi har ansett detta dynamiska och ambivalenta område som särskilt intressant att studera här i Sverige med tanke på den jämställdhetspolitik som drivits och de ansatser till nya könsrelationer som kunnat skönjas här under de senaste decennierna. Kan man då finna spår av detta i ungdomars kulturella uttryck? Hur förhåller sig där livsmönster, ideologier, receptionsformer och stiluttryck till varandra med avseende på könsaspekter? Inom forskningsprogrammet har det under de gångna fem åren bedrivits en hel del studier utifrån dessa och liknande frågor, bl.a. kring unga kvinnors vuxenblivande och könsrelaterade delkulturer.

Stil

Kulturella symboler fyller en rad viktiga funktioner i ungdomskulturen. I såväl användandet av massmedieförmedlad populärkultur som i den egna produktionen av kulturella uttryck (musicerande, skrivande, skapande av visuell stil o s v) utspelar sig olika läroprocesser med bruksvärde för relations- och identitetsbildning. Det finns ett intrikat samspel mellan å ena sidan "reception", konsumtion eller användning av främmande kulturprodukter och å den andra produktion och eget skapande. I receptionen används symboliska artefakter som råmaterial för produktion av kunskaper, mening, relationer, upplevelser och identitet. Våra frågor har gällt hur detta sker bland ungdomar av olika kön, i skilda sociala, etniska och geografiska miljöer. Hur förhåller sig olika estetiska områden, språk-

och symbolsystem till varandra och till den individuella och kollektiva identitetsutvecklingen i socialisationen? Vad finns det för specifika särdrag i svenska ungdomars stilproduktion? Vad händer när stilar och uttryck importerats och övertas av svenska ungdomsgrupper?

Ungdomars kulturella uttrycksformer delar många egenskaper med det övriga samhällets, och ett studium av ungdomskulturen kan förväntas ge insikter även i mer övergripande tendenser. Hur förhåller sig dessa symbolsystemen till makt och motstånd? Vilken roll och funktion har de rebelliska och mer allmänt de iögonfallande ungdomliga mot-, sub- eller delkulturerna i ”vanliga” ungdomars liv? Finns det alls något som kan kallas ”mainstreamkultur” bland ungdomar i dagens Sverige? Kan man i ungas kulturmönster finna tendenser till förskjutningar i bruket av olika medier, mellan verbalt och icke-verbalt, mellan oralt och visuellt, och mellan olika mer specifika formstrukturer? Dessa och en rad andra relaterade frågor har samlats under FUS’ stiltema.

Ungdomskulturella uttryck är delvis också knutna till ungdomsfasens och ungdomskategoriens särskilda villkor, socialt och psykologiskt. Hur kommer det sig till exempel att just ungdomar har så stort intresse av musik (särskilt rock) och bilder? Det görs ständigt en mängd antaganden och det finns en hel del statistik om ungas kulturvanor och mediekonsumtion, men det har länge rått brist på kvalitativa näranalyser och teoretiska tolkningar av processerna i ungdomars produktion och reception av kulturella symboler. Här har det varit arbete som genomförts i anslutning till FUS varit banbrytande.

Stiltemat har givetvis handlat om produktion och reception av särskilda estetiska uttrycksformer som litteratur, musik, bild o s v, men lika mycket om estetiska uttryck i vardagen. Ty där sker många viktiga markeringar i visuell stil, d v s i klädsel, frisyr, smink, attribut, gestik och ritualer, såväl i särskilda ungdomskulturer som hos varje ung individ. Inte minst förhållandet till kroppen och det kroppsliga har här tätt sig värt ett närmare studium, med naturliga utvidgningar mot bl a dans- och idrottsforskning samt mot bredare kultursociologi.

Bland programmets forskare har många intresserat sig för dessa frågor, till exempel i studier av ungdomsstilar, dans, rockspelning, musikanvändning eller annan mediereception. Symbolteorier från semiotik, hermeneutik, kognitiv psykologi, psykoanalys, etnologi och socialantropologi har bearbetats i de teoretiska texter i FUS-rapporterna och i de empiriska studier som enskilda forskare eller forskarlag stått för. Kultursociologiska livsstilsstudier, subkulturteori och medieforskning har där konfron-

teras med estetiska och psykodynamiska teorier, för att ur ungdomskulturperspektiv belysa sub- och delkulturer, livsformer, livsstilar, stilar, genrer, texter, diskurser och symboler.

Sfärer

Det fjärde intresseområdet på FUS' forskningskarta har gällt förhållandet mellan olika sfärer och institutioner som ungdomar rör sig inom och mellan. Vi vet att viktiga identitetsskapande läroprocesser äger rum i offentliga institutioner som skolan eller det organiserade fritidslivet, medan andra är knutna till mer informella strukturer som familjer eller kamratgrupper, och åter andra organiseras av den kommersiella marknaden. Hur använder sig ungdomar, som individer och som grupper, av dessa olika sfärer, var uppstår konflikter och med vilken effekt? Vad finns det för fundamentala skillnader mellan ungdomars olika livsområden, och vilka långsiktiga utvecklingstendenser kan man ana vad gäller dessas olika typer av läroprocesser? Hur påverkar systemen stat och marknad ungdomskulturens olika segment och processer? Vilka aspekter av familjens, skolans, kulturindustrins och arbetslivets förändringar slår igenom i ungdomskulturen? Vad betyder den rumsliga dimensionens geografiska variationer?

Också detta spänningsfält och de analyser och teoretiska riktningar som anträtts i FUS pekar ut mot hela samhället. Här har rests frågor om makt och motstånd i form av konflikter inom och mellan såväl delkulturer som sfärer. Här i Sverige får statens och folkrörelsernas relativt starka och centraliserade strukturer konsekvenser inte minst för ungdomar, både genom den omfattande apparaten för offentlig och professionell socialisation (dagem, skola, högskola o s v) och genom mediestrukturen. Vad har detta för betydelse för ungdomars livsvillkor och självuppfattning, eller för ungdomsdiskursen i vuxendominerade medier och institutioner? Vad betyder det att statens, kommunernas och folkrörelsernas aktiviteter i så hög grad engagerat sig i det som i många andra länder bärs upp av informella kamratgrupper och kommersiell kulturindustri, som rockmusik eller idrott?

Sfärtemat berör också frågan om relationen mellan områdena "populär-" och "finkultur" – samspelet dem emellan och eventuella upplösningstendenser av eller förskjutningar mellan gränserna. Ungdomsorienterad populärkultur har intressanta relationer gentemot dels

etablerad officiell elitkultur, dels konstnärliga avantgarden. Hur förhåller sig ungas livsvillkor till vuxnas diskurser om dem: socialarbetares, föräldrar, lärares, ungdomsförfattares och kulturarbetares i övrigt, debattörers och forskares professionaliserade hantering av ungdomar, men också alla vuxnas sätt att i ord och handling förhålla sig till ungdom som social kategori och som livsfas? Hur möter den av vuxna producerade ”seriösa” barn- och ungdomskulturen de ungas behovsstrukturer och livskonflikter? Liknande frågor kan resas (och reses ofta i debatten) om populärkulturutbudet. I FUS har vi fokuserat på populärkultur och estetisk egenkreativitet, men ändå relaterat till elitkulturens former och strukturer.

Sfärtemat är slutligen direkt relaterat till maktdimensionen. Hur reproduceras och omformas makt- och klassrelationer genom socialisations- och kulturmönster i det moderna svenska samhället? Hur kommer klassaspekter till uttryck i ungdomskulturens olika former?

För oss har det varit viktigt att inse att vår egen forskning inte är oberoende av denna problematik. Våra studier av ungdomskultur i dagens Sverige har också gett oss nycklar till förståelsen av vår egen ställning i detta samhälle. Som forskare befinner vi oss i bestämda sociala positioner inom makthierarkier och sociala fält. Därför är det väsentligt att vi även i fortsättningen kritiskt och självkritiskt granskar och reflekterar över ungdomskulturforskningens samhällsliga funktioner. Inte minst är det viktigt att framledes både inom forskningens och inom ungdomskulturens fält uppmärksamma de dominansförhållanden som utgår från bägge de stora samhällsliga systemen, marknad och stat, och att utveckla respektive stödjande rörelser som bjuder systemkraven motstånd och utprövar potentialerna i den vardagliga livsvärldens kommunikativa rationalitet.

Några forskare i programmet har explicit berört detta tema genom studier av förhållandet mellan elit- och populärkultur, mellan olika livsfärer och arenor, mellan klasser eller mellan maktinstitutioner och ungdomsgrupper. De har använt teorier om samhällsliga maktsystem, klass- och maktförhållanden, om samhällsliga institutioner, om moralisk panik och om populärkulturens roll och utveckling. Moderniseringsresonemang, klassanalyser och andra strukturella maktteorier har ömsesidigt fått nyansera och precisera varandra, i syfte att förstå makt, institutioner, sfärer, arenor och fält på ungdomskulturens område.

Johan Fornäs

Verksamhet i FUS 1989-94

Programmet satte igång på allvar 1989, efter en serie problem- och resursinventerande forskarträffar utifrån programmets grundvalsdokument. I startfasen från 1987 utarbetades forskningsprogrammet med dess teman och frågor. Hösten 1988 genomfördes en turné runt några universitetsorter för att diskutera med forskare vilka behov och kompetenser som fanns. Såväl FUS-programmets teman kring ungdomskultur och modernitet som den skisserade projektmodellen mötte entusiasm – dels fanns ett starkt intresse för programformuleringarna, dels en stor nyfikenhet på vad andra forskare höll på med och ett behov av samarbete utanför de egna institutionerna. Naturligtvis kunde man även skönja inslag av misstänksamhet och fördomar gentemot varandras ämnen och traditioner. Mellan olika städer och ämnen, men också t ex mellan samhällsvetare och humanister, etnografi och psykoanalys samt kvantitativt och kvalitativt orienterade forskare var det i början inte helt lätt att upprätta förtroende, respekt och ett gemensamt språk för ömsesidig kommunikation. Samma öppningar och problem blev också tydliga vid det första gemensamma storseminariet som arrangerades senare på hösten 1988. Där fanns varken föreläsare eller något fast program. I stället deltog alla deltagare i roterande smågruppsdiskussioner som arbetade fram idéer och förslag till intressegrupper och projekt utifrån programplattformen. Därefter uppstod en regelbunden rutin med årliga storseminarier.

Kontinuerligt under åren har regelbundna paraplygruppsmöten hållits. Gruppen har planerat, arrangerat och lett storseminarierna och publicerat bulletin, broschyrer och rapporter. Bulletinerna och de ambitiösa årliga verksamhetsberättelserna till bidragsansökningarna har varit stora uppgifter, men seminarierna och ännu mer rapporterna har ändå tagit mest tid i anspråk. Rapportarbetet tog vanligen fart i samband med storseminarierna. Varje rapport centrerades ju kring det tema som avhandlats på föregående seminarium. På seminarierna anlätades några externa skribenter i (eller utom) nätverket, vars inbeställda bidrag sedan grundligt diskuterades och redigerades av paraplygruppen tillsammans med

författarna. Inte minst ägnades stor energi åt produktionen och bearbetningen av de omfattande texter som paraplygruppen själv skrev för rapporterna. Resultatet av dessa mödor blev sex volymer med växande omfång, samtliga utgivna av bokförlaget Symposion. Den första behandlade metodfrågor, de fyra nästa olika teorifrågor utifrån programmets teman, och den sista hade ett blandat empiriskt-metodiskt-teoretiskt innehåll som speglade vad nätverkets medlemmar sysslade med. Allt detta var ett omfattande och mycket givande arbete i tät kontakt med gäst- och nätverksförfattare.

Inför ansökningstillfällena har paraplygruppen årligen genomfört enkäter, utvärderingar och omformuleringar av målen. En viss uppdatering av programmet genomfördes dessutom 1992, i samband med framställandet av en ny presentationsbroschyr (som liksom den första utgavs på både svenska och engelska). En hel del externa kontakter har också förekommit, på alla nivåer. Utgivandet av två engelska volymer på förlaget Sage öppnar ett fönster mot omvärlden.

Det var inte helt missvisande när den amerikanske ungdomshistorikern John Gillis konstaterade: "this is not only a project – it is an empire!" Följande figur summerar detta "imperiums" arbetsstruktur:

<p>Runt 4 <i>teman</i> – modernisering, kön, stil och sfärer – samlar FUS forskare i ett <i>nätverk</i> som hålls samman av en <i>paraplygrupp</i></p>
1. <i>Paraplygruppens</i> medlemmar med kommunikativa och komparativa uppgifter håller som ett nav samman programmet
2. En serie <i>FUS-rapporter</i> i bokform utges årligen av paraplygruppen på bokförlaget Symposion
3. Information mellan forskare och projekt i nätverket 4-6 gånger per år genom <i>internbulletinen BUS</i>
4. Allmänna <i>storseminarier</i> för alla nätverkets medlemmar en gång varje år
5. Mindre gruppseminarier hålls regelbundet för var och en av de ca 6 st särskilda <i>intressegrupperna</i>
6. Kollektiva och tvärvetenskapliga <i>projekt</i> och andra forskningssamarbeten inom nätverket, över olika gränser
7. 68 enskilda <i>forskare i nätverket</i> bedriver egen forskning inom olika discipliner och på olika orter

Det finns skäl att beskriva dessa olika delar i FUS' grundstruktur lite närmare.

Paraplygrupp

Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman och Bo Reimer har utgjort den centrala grupp som ansvarat för programmet. (Tidigare har under särskilda perioder även *Johan Wennhall, Sabina Cwejman* och *Hillevi Ganetz* ingått.) Paraplygruppen har ansvarat för att de närmast följande nivåerna fungerat. Dels har den stött kommunikation mellan forskare (forskargrupper) och dels upparbetat ansatser till övergripande teori genom att komparera ingående projekt och klargöra, kommentera eller skapa centrala begrepp i och för aktuell ungdoms- och kulturforskning. Här har de årliga FUS-rapporterna varit en grundsten. Utifrån en löpande inventering av tidigare och pågående forskning av intresse, och genom kommunikation på seminarier och i vår internbulletin *BUS*, har gruppen genomfört ett teoretiskt utvecklingsarbete som sökt förmedla mellan och binda samman olika projekt och traditioner.

Denna successiva fördjupning av programmets fyra teman har främst kommit till uttryck i de löpande FUS-rapporterna, där paraplygruppen (och andra särskilt inbjudna forskare), med utgångspunkt från diskussionerna på seminarierna, publicerat en serie övergripande texter kring vart och ett av programmets teman. Dessa texter har överblickat svensk och utländsk forskning med relevans för respektive tema och utvecklat de teoretiska modellerna. Detta jämförande teoriarbete har varit väsentligt för sammanhållningen av programmet, och har haft lika stor betydelse för upprätthållandet av nätverkets identitet som den direkta kommunikationen mellan dess enskilda forskare.

En praktisk arbetsordning har kunnat se ut så här: Paraplygruppen har arbetat fram material kring vissa problemområden, som sänts ut till deltagarna inför de seminarier vi anordnat, där olika forskare bidragit med inledningar. Seminariernas diskussioner har sedan gett möjligheter för paraplygruppen att i egna texter summera och bearbeta de aktuella teoretiska frågorna, överblicka och jämföra forsknings- och teoriområden, begrepp och konkreta empiriska projekt inom och utom programmet nätverk. Detta arbete har resulterat dels i de 26 utgåvorna av internbulletinen *BUS*, dels i de sex FUS-rapporterna.

Gruppens 5-6 möten per år har vanligtvis varit två dagar och ägt rum i Stockholm. Utöver diskussioner kring det fortlöpande arbetet (*BUS*, intressegrupperna m m) och planering av nätverkets storseminarier har mycket tid ägnats redigeringen av FUS-rapporterna. Vid sidan

om arbetet i paraplygruppen har dess medlemmar även varit aktiva med andra projekt, publikationer, föredrag, konferenser, mediekontakter etc.

Rapporter

Sex volymer i den löpande serien FUS-rapporter har i bokform utgivits av förlaget Symposion. Dessa har i tur och ordning behandlat programmetts olika teman, förutom den första som utkom våren 1990 och rörde metodfrågor, och den avslutande rapporten som med sina 18 bidrag spänner över alla fyra temana och visar på den mångfald av perspektiv, metoder och teorier som varit utmärkande för FUS och den svenska ungdomskulturforskningen i stort.

Så gott som alla artiklarna i de sex FUS-rapporterna är frukter av de muntliga presentationer, av ”work in progress”, som något år före rapportutgivningen gjorts vid FUS’ storseminarier. Med stöd av de synpunkter nätverkskollegorna lämnat under storseminarierna och med redaktionell handledning från paraplygruppen har anförandena omformats till artiklar, ofta av mycket hög vetenskaplig kvalitet. I de sex FUS-rapporterna ingår totalt 40 artiklar, sammanlagt har ungefär 1/3 (23) av nätverkets medlemmar bidragit med artiklar. Till detta kommer några externa bidrag, bl a texter av ett par av de internationella gästerna vid storseminarierna (Kirsten Drotner, Thomas Ziehe).

FUS-rapporterna har tryckts i ca 1000-1500 ex vardera; några även i flera upplagor. Man har också kunnat se hur FUS-rapporterna i stigande grad har präglat tankegångar och referenslistor i nätverksmedlemmarnas arbeten, detta gäller inte minst i de 12 avhandlingarna av FUSare som kommit under de gångna fem åren. FUS-rapporter har blivit kurslitteratur vid universitetsinstitutioner i Sverige och vid andra utbildningsenheter (bl a folkhögskolor). Också massmedierna har visat intresse för FUS-rapporterna med recensioner, intervjuer och diskussioner i fackpress, dagspress och radio.

Samtliga FUS-rapporter innehåller en abstract på engelska. De har också väckt internationellt intresse. Under 1994-95 ger det engelska förlaget Sage ut två volymer med FUS-anknytning: dels en antologi med översättningar och bearbetningar av åtta av paraplygruppens artiklar från de svenska FUS-rapporterna, dels en monografi om kulturteori av Fornäs som delvis bygger på hans bidrag till dessa.

FUS-rapporter:

Johan Fornäs, Ulf Boëthius & Sabina Cwejman

Metodfrågor i ungdomskulturforskningen. FUS-rapport nr 1

1990 (nytryck 1994) [B] Stockholm / Stehag: Symposion (83 sidor)

Johan Fornäs: "Konsten att tänka mer än en sak i taget. Aspekter på komparativ tvärvetenskaplig ungdomskulturforskning"

Magdalena Czaplicka: "Det undflyende nuet. Några metodproblem i hårddataorienterad ungdomsforskning"

Keith Roe: "Validitetsproblem i empirisk samhällsvetenskaplig forskning"

Sabina Cwejman: "Kvalitativa metoder i ungdomsforskningen"

Ulf Boëthius: "Det ifrågasatta helhetstänkandet"

Johan Fornäs & Ulf Boëthius

Ungdom och kulturell modernisering. FUS-rapport nr 2

1990 (nytryck 1994) [B] Stockholm / Stehag: Symposion (96 sidor)

Johan Fornäs: "Senmoderna dimensioner"

Ulf Boëthius: "Högt och lågt inom kulturen. Moderniseringsprocessen och de kulturella hierarkierna"

Johan Fornäs, Ulf Boëthius & Sabina Cwejman

Kön och identitet i förändring. FUS-rapport nr 3

1991 [B] Stockholm / Stehag: Symposion (220 sidor)

Johan Fornäs: "Narcissus och det Andra. Könsoordningens särskiljanden och sammanfogningar"

Sabina Cwejman: "Konstans och förändring i tonårsflickors livsvärld"

Margot Bengtsson: "Den dekonstruerade maskuliniteten"

Kirsten Drotner: "Kulturellt kön och modern ungdom"

Ulf Boëthius: "Från könsrollskritik till genusanalys. Könsorienterad forskning om ungdomars läsning"

Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Hillevi Ganetz & Bo Reimer

Unga stilar och uttrycksformer. FUS-rapport nr 4

1993 [B] Stockholm / Stehag: Symposion (304 sidor)

Johan Fornäs: "Navigationer på kulturfloden. Stilskapande som kommunikativ praxis"

Bo Reimer: "Inte som alla andra. Ungdom och livsstil i det moderna"

Hillevi Ganetz: "Butiken, hemmet och kvinnligheten som maskerad. Drivkrafter och platser för kvinnligt stilskapande"

Ulf Boëthius: "Kontrollerade njutningar. Ungdomen och de litterära texterna"

Leni Filipson och Jan Nordberg: "Barns och ungdomars medie- och kulturvanor"

Johan Fornäs, Ulf Boëthius & Bo Reimer

Ungdomar i skilda sfärer. FUS-rapport nr 5

1993 Stockholm / Stehag: Symposion (298 sidor)

Johan Fornäs: "Sfärernas disharmonier. Om ungdomskultur, makt och motstånd"

Magdalena Czaplicka: "Vägen till självförsörjning. Om ungdomars skolgång och inträde i arbetslivet"

Anders Löfgren: "Ungdomstid – iskärningspunkten mellan livsprojekt och arena"

Mats Lieberg: "Ungdomarna, staden och det offentliga rummet"

Bo Reimer: "Senmoderna miljöer. Massmedier och organisationen av det privata och det offentliga"

Ulf Boëthius: "Ungdomar, medier och moraliska paniker"

Thomas Ziehe: "Självrefererandet kan inte undvikas. Några effekter av undervisningens rationaliseringar"

Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman,

Hillevi Ganetz & Bo Reimer (red)

Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6

1994 Stockholm / Stehag: Symposion (436 sidor)

Johan Fornäs: "Ungdom, kultur och modernitet"

Thomas Johansson: "Narcissism, fragmentering och ontologisk trygghet"

Hedvig Ekerwald: "He-Man, hästarna och ungdomssexologin"

Anders Löfgren: "Att finna rum för identitet. En essä om biografi och arena"

Yvonne Gunnarsson: "Livet på landet – sett ur tonårsflickors perspektiv"

Helena Wulff: "Moratorium på Manhattan. Unga svenskar och globalisering"

Göran Bolin: "Våldsinriktade gemenskaper. Ungdom, våldsvideo och internationell kommunikation"

Mats Lieberg: "Att forska om ungdom. Om kunskapssökande och reflexivitet bland deltagande ungdomsforskare"

Erling Bjurström och Lars Lilliestam: "Stilens markörer"

Mats Franzén: "Gren och stil eller sport som ungdomskultur"

Ulf Lindberg: "Rockens text"

Elisabeth Tegner: "Cyber rave"

Ulla-Britt Kotsinas: "Snobbar och pyjamastyper. Ungdomskultur, ungdomsspråk och gruppidentiteter i Stockholm"

Hillevi Ganetz: "Ung och stolt. Om den adolescenta texten"

Peter Dahlén: "Fadersupproret som kom av sig. Om generationsklyftan i svensk efterkrigsfilm"

Ove Sernhede: "Svart musik och vit adolescens. Oidipal rivalitet, fadersfrånvaro och maskulinitet"

Engelska volymer:

Johan Fornäs & Göran Bolin (red)

Youth culture and late modernity

1994□□London: Sage

Johan Fornäs: "Youth, culture and modernity"

Ulf Boëthius: "The history of high and low culture"

Ulf Boëthius: "Youth, media and moral panics"

Bo Reimer: "The media in public and private spheres"

Hillevi Ganetz: "The shop, the home and femininity as masquerade"

Sabina Holstein-Beck: "Consistency and change in the lifeworld of young women"

Bo Reimer: "Youth and modern lifestyles"

Ulf Boëthius: "Controlled pleasures: youth and literary texts"

Johan Fornäs

Culture in theory. Spheres, symbols and subjects in late modernity

1995□□London: Sage

Internbulletin

FUS har haft regelbundna utskick av olika slag. Papers, artiklar och dylikt har distribuerats i nätverket inför stor- och gruppseminarierna. En särskild informationsbulletinen *BUS* (Bulletin för Ungdomskultur i Sverige) har kommit ut 4-6 gånger per år och distribuerats gratis till nätverkets deltagare. Internbulletinen har varit en mycket viktig del i arbetet med att hålla samman och utveckla nätverket.

I *BUS* har det lämnats rapporter från paraplygruppens arbete, liksom från intressegrupperna. Resuméer och rapporter från de årliga storseminarierna har publicerats liksom tips på aktuella konferenser och boktitlar. Via *BUS* har nätverkets 68 medlemmar också fått en årlig verksamhetsberättelse, bl a med information om de forskningsprojekt FUSare varit inblandade i och sammanställningar över vad var och en publicerat under föregående år.

En genomläsning av de 26 numren av internbulletinen ger naturligtvis en mycket mer detaljerad bild av det konkreta löpande arbetet i FUS' nätverk än vad som är möjligt att ge här.

Extern information

FUS-rapporterna var primärt avsedda för ett kvalificerat teoretiskt utvecklingsarbete, främst vänt mot den akademiska världen. För att bredare presentera FUS-programmet och de enskilda forskarnas arbeten framställde paraplygruppen en presentationsbroschyr. En första utgåva kom 1989; en uppdaterad och utvidgad andra utgåva gjordes 1992 i både en svensk och en engelsk variant. Totalt har under åren spritts ca 1500 FUS-broschyrer. Till det kan läggas de ca 800 exemplar av denna slutrapport som nu sprids. I samverkan med bokförlaget Symposion, som ansvarat för utgivningen av FUS-rapporterna, har också ett antal omfattande reklamutskick för dessa gjorts. Ett stort arbete med att informera om FUS har medlemmarna i paraplygruppen stått för, i skrift och under föreläsningar, konferenser, medieframträdanden m m.

Storseminarier

FUS har hållit sex årliga storseminarier. Dessa har varit öppna för hela nätverket, men i snitt har deltagarantalet legat kring 30. Ofta har arrangemanget legat i september/oktober. Storseminarierna har i tur och ordning inriktats på ett av programmets fyra teman. Förvisso har varje storseminarium belyst alla fyra temana, dock utifrån varsin utgångs- och tyngdpunkt. Seminarierna har rymt rapporter om verksamheten, arbetsmöten för paraply- och intressegrupperna, gästföreläsning kring seminarietemat, deltagares presentationer av pågående projekt, teoridiskussioner utifrån inledningar och i förväg utsända texter, samtal om teori- och metodproblem med anknytning till huvudtemat samt öppen tid för nya projektidéer och fria diskussioner. I tur och ordning hade seminarierna följande uppläggning:

Inledande diskussioner

Sätra bruk 2-3/11 1988

Det allra första FUS-seminariet var huvudsakligen uppbyggt kring roterande smågruppsdiskussioner där de inbjudna forskarna i det då nybildade nätverket bytte erfarenheter, diskuterade projekt och teman samt konstituerade intressegrupper. Här formades även en paraplygrupp.

Metodfrågor inom ungdomskulturforskningen

Sätra bruk 18-20/9 1989

Detta första reguljära FUS-seminariet föregrep både FUS-rapport 1 och 2, d v s rörde både modernitetsbegreppet och metodfrågor. *Johan Fornäs* inledde med att tala om modernitet och senmodernitet i ungdomskulturforskningen; *Keith Roe*, *Ulf Boëthius*, *Sabina Cwejman* och *Johan Fornäs* diskuterade sedan kvantitativa och kvalitativa metoder. Stora delar av seminariet ägnades annars åt diskussioner i mindre grupper.

Kön och identitet i förändring ■■■

Marieborgs Folkhögskola, Norrköping 24-26/9 1990

Johan Fornäs höll en kort inledning om problemområden och teman som skulle tas upp under seminariet. Huvudföreläsare var *Margot Bengtsson* som redde ut begreppen under rubriken "Kön, genus och maskulinitet" samt *Kirsten Drotner* som talade om kön och modernitet under rubriken "Könets kulturella förhandling". Under temat ungdomskultur och manlighet talade *Erling Bjurström* om raggare; *Jörgen Nissen* om unga killar och datorer; *Tove Holmqvist* om manlighetsbilder i reklam. Dessutom gavs korta presentationer av bidragen till den antologi *Om unga kvinnor* som *Hillevi Ganetz* och *Karin Lövgren* var i färd med att redigera. *Hillevi Ganetz* presenterade bakgrunden till och huvuddragen i antologin; *Karin Lövgren* talade om unga kvinnor och romantikboksläsning; *Elisabeth Tegner* om unga kvinnor och dans; *Ulla Tebelius* om unga kvinnor och idrott, *Maria Fitger* om unga kvinnor och identitetsutveckling; *Magdalena Czaplicka* om unga kvinnor och politik och *Sabina Cwejman* om unga kvinnors framtidsbilder. Ytterligare tre korta presentationer gjordes: *Margareta Norell* som talade om sitt projekt *Susannorna* där hon intervjuar unga kvinnor med olika bakgrund och lika framtidsförväntningar; *Tommy Lindholm* gjorde en analys av det populära TV-programmet "Vem tar vem?" och *Lars Lilliestam* diskuterade unga kvinnors reception av *Elvis Presley*.

Unga stilar och uttrycksformer

Marieborgs Folkhögskola, Norrköping 18-20/9 1991

En kort inledning om de problemområden och teman som skulle tas upp under seminariet hölls av *Johan Fornäs*. Inbjudne gästföreläsaren *Dick Hebdige* reflekterade under rubriken "Style as signature and symptom" över forskningen om ungdoms- och populärkultur; *Bo Reimer* talade om livsstilsforskning, ungdom, modernitet; *Thomas Johansson* och *Fredrik Miegel* talade om konstruktion och dekonstruktion av livsstilar och identiteter; *Magnus Berg* berättade om turkiska andra-generationens invandrare och mainstreamkultur; *Ulla Britt Kotsinas* om ungdomsspråk i Stockholm; *Peter Dahlén* om det förgångnas normalitet som källa för dagens stilskapande; *Ulf Lindberg* presenterade en bartheansk infallsvinkel på rocktexter; *Alf Björnberg*, *Michael Forsman* och *Tommy Lindholm* berättade om sitt musikvideoprojekt.

Ungdomar i skilda sfärer

Marieborgs folkhögskola, Norrköping 16-18/9 1992

Seminariet inleddes av *Johan Fornäs* med en presentation av seminariets problemområden och teman. Inbjuden gäst och huvudföreläsare var den på svensk ungdomskulturforskning så inflytelserike *Thomas Ziehe* som talade om skola och reflexivitet

under rubriken "You cannot avoid self-referentiality – School rationalization and the kids". Därefter följde *Mats Franzén* med "Ungdomens livsvärld och systemimperativen mellan kriserna"; *Hedvig Ekerwald* som talade om "Unga kvinnor – familj, skola, arbete och fritid"; *Magdalena Czaplicka*: "Att skapa de moderna parias"; *Kenneth Petersson* berättade om metodologiska erfarenheter från ett etnografiskt projekt; *Thomas Öhlund* om "Ungdomars identitet och socialisation som praktiker"; *Erling Bjurström* om "Musik, smak och stilar"; *Mats Lieberg* om "Ungdom och offentlighet. Konflikt eller samförstånd?"; *Anders Löfgren* om "Ungdomstid – i skärningspunkten mellan livsprojekt och arena".

Ungdomskultur i Sverige

Sunnersta herrgård, Uppsala 20-22/9 1993

Under detta det sista av FUS' storseminarier presenterade några av författarna som sedermera medverkade i FUS 6 utkast till sina artiklar. En hel del tid viktes åt reflektioner och utvärdering av FUS. *Elisabeth Tegner* talade om Cyberrave; *Ove Sernhede* om den svarta musikkulturens inflytande på vita ungdomar; *Hedvig Ekerwald* analyserade framställningen av kvinnligt och manligt i några tidskrifter och leksaksprodukter; *Anders Löfgren* talade om homosexuella ungdomskulturer; *Yvonne Gunnarsson* berättade om unga flickor på landsbygden; *Mats Franzén* talade om sport och ungdomskultur; *Erling Bjurström* och *Lars Lilliestam* talade om stilbegreppets betydelse i analysen av rock; *Hillevi Ganetz* analyserade parallelliteten mellan Edith Södergrans poesi och Eva Dahlgrens rocklyrik; *Peter Dahlén* talade om bilden av generationsklyftan och fadersgestalter i svensk film under efterkrigstiden; *Thomas Johansson* talade om narcissism, fragmentering och ontologisk trygghet. Till detta kom omfattande diskussioner kring FUS' verksamhet och läget för svensk ungdomskulturforskning efter FUS. Särskilt inbjudna för att ge ytterligare perspektiv på utvärderingen var *Monica Rudberg* som bl a jämförde svensk och norsk ungdomskulturforskning samt *Erling Bjurström* som berättade om hur den nordiska ungdomskulturforskningen är organiserad.

Intressegrupper

Under FUS' förberedande seminarium 1988 utkristalliserades vissa intresseområden, om än med ganska allmänna inriktningar. Dessa blev grogrunden för de mer specialinriktade intressegrupper som bildades vid storseminariet 1989. Ur intresseområdet Historia och modernitet utmejslades således Trettiotalsgruppen. Övriga intressegrupper som uppstod under storseminariet 1989 var Könsidentitet, Musikvideo, Livsstil, Estetiska uttryck och medieanvändning. Dessa *intressegrupper* bildades för att samarbeta på särskilda seminarier och i planering av nya forskningsprojekt. Vissa av dessa grupper fick en kort livslängd, några gick upp i varandra. Några visade sig dock vara mer seglivade och emanerade till sist i regelrätta forskningsprojekt. Vissa av dessa grupper är verksamma

även efter FUS, antingen som forskningsprojekt eller som intresse-gemenskap i den nybildade föreningen Sveriges Ungdomskulturforskar-es Förening (SUF).

Trettiotalet. Redan i FUS' begynnelse etablerades en grupp forskare med särskilt intresse för ungdomskultur ur ett historiskt perspektiv. Detta blev grunden för vad som kring 1990 utkristalliserade sig som en intressegrupp med fokus på 1930-talet. Gruppens arbete har främst knutit an till FUS-programmets första tema, modernitet, men i den historiska analysen tas även aspekter från de andra temana kön, uttrycksformer och sfärer upp. I intressegruppen har 1989-94 följande personer ingått *Erling Bjurström, Ulf Boëthius, Magdalena Czaplicka, Johan Fornäs, Margareta Norell, Olle Sjögren, Elisabeth Tegner, Johan Wennhall, Per-Olof Qvist* och *Mats Franzén*. Några av dessa ingår i det forskningsprojekt som vuxit fram ur intressegruppens arbete (se vidare under projektbeskrivningar).

Musikvideo. Denna grupp bestående av medie-, film- och musikforskare med starka kopplingar till stiltemat, formerades redan under FUS' planeringsår 1988. I intressegruppen har 1989-94 följande personer ingått: *Alf Björnberg, Ole Breitenstein, Robert Burnett, Michael Forsman, Tommy Lindholm* och *Ola Stockfelt*. Efter ett antal avslagna forskningsansökningar fick man, med en reducerad besättning, stöd för ett 3-årigt projekt från HSFR (se vidare under projektbeskrivningar).

Könsidentitet har varit ett centralt intresseområde för alla i nätverket. I anslutning till temat kön bildades redan 1988 en särskild intressegrupp. Denna har i kontakt med andra nätverk kring forskning om tonårsflickor och könsocialisation utforskat båda könsens ungdomskulturella aspekter. En kärngrupp bestående av *Sabina Cwejman, Hillevi Ganetz, Karin Lövgren* och *Ulla Tebelius* utkristalliserade sig och denna gruppens arbete resulterade 1991, i ett samarbete med den lokala ungdomskulturverksamheten vid Stockholms universitet (USU), i antologiprojektet Hillevi Ganetz och Karin Lövgren (red): *Om unga kvinnor*, Lund: Studentlitteratur. Som en direkt efterföljd till denna antologi kommer 1995 Göran Bolin och Karin Lövgren (red): *Om unga män*, Lund: Studentlitteratur.

Rock & adolescens har det handlat om när tiotalet FUS-forskare från flera ämnen och orter sedan 1990 regelbundet träffats för att tillsammans diskutera olika egna texter och avhandlingskapitel. Någon ambition att växa till ett forskningsprojekt har aldrig funnits utan tonvikten har legat just vid det pågående samtalet och viss handledning som skett

inom gruppen. Det är troligt att gruppen fortsätter ytterligare en tid. Gruppen har engagerat följande personer: *Kosta Economou, Maria Fitger, Johan Fornäs, Hillevi Ganetz, Agneta Rehal, Ove Sernhede, Elisabeth Tegner, Thomas Öhlund* och kontaktpersonen *Ulf Lindberg*.

Etnicitet blev under FUS-åren ett allt hetare fält. Redan under det första FUS-seminariet fanns en särskild intressesfär kring etnicitet. Sedermera uppstod en regelrätt intressegrupp. Som en följd av ett seminarium kring etnicitet som anordnades i Botkyrka 1991 inledde denna grupp FUS-forskare visst samarbete med HSFR-projektet *Blandsverige*. Samarbetet tog formen av ett par gemensamma seminarier och workshops under en kortare period runt 1991. *Billy Ehn* och *Oscar Pripp*, två av *Blandsverige*-forskarna blev också medlemmar i FUS. Gruppens arbete kom dock att alltmer övergå i enskilda avhandlingsarbeten och därmed upplöstes gruppen i praktiken 1993. *Magnus Berg, Erling Bjurström, Billy Ehn, Johan Fornäs, Oscar Pripp* och *Helena Wulff* deltog i denna grupp.

Estetik- och medieanvändning var den grupp som mest berörde programmets tredje tema, stil. *Göran Bolin, Ulf Dalquist, Sina Khajeh-Najafi, Thomas Johansson* och *Tommy Lindholm* ingick i denna. Inom gruppen diskuterade man estetik, ideologi och reception.

Samarbeten

Ett samarbete mellan FUS och det likaså HSFR-stödda jämförande kulturforskningsprojektet *Blandsverige* påbörjades i samband med seminariet "The organization of diversity" försommaren 1990. I februari 1991 träffades 14 forskare, bl a medlemmar ur FUS' intressegrupp kring etnicitet, på en av *Blandsverige*-gruppen arrangerad workshop vid Etnologiska institutionen i Stockholm. Temat var "Ideologier för det mångkulturella samhället: ungdom och etnicitet".

Även andra av FUS' intressegrupper har haft tentakler utanför nätverket. Könsidentitetsgruppen har utgivit böcker och hållit seminarier i samarbete med Ungdomskultur vid Stockholms universitet (USU).

FUS har också haft goda kontakter med det nordiska nätverket för könssocialisationsforskning och det av NOS-S finansierade nordiska projektet *Unga kvinnors vardagsliv och kultur i Norden*.

Projekt

I olika forskningsprojekt utförs den forskning som utgör nätverkets bas: empirisk, tvärvetenskaplig grundforskning om ungdomskultur i Sverige, i linje med forskningsprogrammets intresseområden. Projekten kan vara kollektiva projekt med olika grad av inbördes specialisering, men de kan också vara individuella eller helt enkelt bestå av doktoranders avhandlingsarbeten. Specialkompetenser byts ofta mellan projekten via paraply- och intressegruppernas förmedling. Projekten är autonoma och bygger på varje forskares engagemang och initiativ.

Mellan hösten 1989 och våren 1994 pågick ett sextiotal projekt, förutom drygt trettio avhandlingsprojekt. Vid sidan av könsidentitetsgruppens antologiprojekt har två större kollektiva projekt hittills växt fram direkt ur intressegruppernas arbete:

Musikvideo – mot en integrerad analys av narration och reception i vardagens kulturella kontexter, med Alf Björnberg, Michael Forsman, Tommy Lindholm samt projektets huvudansvarige Ola Stockfelt. Projektet består av både verkanalyser och receptionsstudier och pågår med stöd från HSFR 1992-95. Arbetet redovisas fortlöpande i rapportserien *Ljudbilder*.

Ungdom och modernitet på 1930-talet, med Ulf Boëthius, Magdalena Czaplicka, Johan Fornäs, Per-Olov Qvist, Olle Sjögren och som huvudansvarig Mats Franzén. Projektet fick 1990/91 och 1991/92 mindre planeringsanslag från HSFR. Fr o m 1992 verkar man i ett 3-årigt projekt med stöd från HSFR och FRN, med tvärvetenskapliga utgångspunkter och flera olika infallsvinklar och analysobjekt studeras viktiga delar av såväl den massmedierade som den egenproducerade ungdomskulturen i Sverige, särskilt i Stockholm, under 1930-talet. Bl a görs studier av jazzfilm, flygböcker, musik, flickböcker och sport.

Följande övriga forskningsprojekt har pågått eller fortgår i anslutning till FUS' nätverket (med reservation för de projekt som inte kommit till paraplygruppens kännedom).

Arbetarkultur och arbetarpolitik 1890-1960, Björn Horgby. En del i detta projekt är studier av arbetarungdom, HSFR 1992-95.

Barn, ungdom och musik. Cecilia von Feilitzen gjorde flera undersökningar om barn, ungdom och musik (i samarbete med bl a Keith Roe och Peter Petrov). Riksradion, Sveriges Television samt Lokalradion finansierade. Projektet är avrapporterat i ett antal forskningsrapporter och i antologi- och tidskriftsartiklar.

Barnen i TV, Cecilia von Feilitzen. Detta projekt finansieras av Riksbankens jubileumsfond och Stockholms universitet och slutredovisas 1994-95.

Berättelser om ruset – alkoholens mening i 20-åringars livssammanhang; projektet genomförs av Margareta Norell i samarbete med Claes Törnqvist.

- Blandsverige – social och kulturell organisering av mångfald.* Billy Ehn var huvudansvarig för detta HSFR-finansierade projekt som pågick 1989-92. FUS hade visst samarbete med Blandsverige, fusaren Oscar Pripp arbetade inom ramen för Blandsverige i ett delprojekt om unga andragenerationens invandrare i Botkyrka.
- Bondehushållen och omställningen.* I detta projekt, som leds av göteborgssociologen Göran Djurfelt och är förlagt till Lantbrukshögskolan i Uppsala, forskar Yvonne Gunnarsson om ungdomars, främst flickors, villkor på landsbygden. Projektet finansieras av Skogs- och jordbruksforskningsrådet, 1992-95.
- Den estetiska förvandlingen: Om etnicitet och identitet i senmoderniteten.* Magnus Berg, Lars Kromsten och Tommy Lindholm ingick i detta FRN-projekt som pågick under 1992.
- Det kritiska mottagandet av 1950-talets "ungdomsfilmerna",* Tommy Lindholm. Detta projekt stöddes av Holger och Thyra Lauritzens stiftelse för främjande av filmhistorisk verksamhet 1990-92.
- Detaljstudier av olika publikgrupper.* Cecilia von Feilitzen arbetade för Sveriges Radio 1991-92, tillsammans med Peter Petrov, fram ett statistiskt-grafiskt analysprogram för detaljstudier av olika publikgrupper. Projektet är avrapporterat i ett antal rapporter.
- En transnationell balettvärld: Nätverk och delkultur i Stockholm, London och New York.* Helena Wulff utgår i detta HSFR-projekt från ett etnografiskt och teoretiskt intresse för transnationella relationers nutida kulturella former och globalisering, och hoppas kunna bidra till förståelsen av bl a yrkeskulturer och kulturella konstruktioner av genus och kropp.
- Ethnicity in youth culture.* Karin Lövgren och Göran Bolin var delredaktörer för detta antologiprojekt baserat på ett seminarium arrangerat i ett samarbete mellan Ungdomskultur vid Stockholms universitet (USU) och Sveriges invandrarinstitut och museum i Botkyrka.
- Ethnicitet och individualitet i senmoderniteten.* Magnus Berg, Lars Kromsten och Tommy Lindholm ingick i detta projekt som fick pilotstöd från FRN och pågick under första hälften av 1992.
- Framtidens storstadsbor,* Anders Löfgren. Projektet finansierades av Byggforskningsrådet från 1987, och avslutades med Löfgrens doktorsavhandling *Att flytta hemifrån* (1990).
- Fyra generationer.* Erling Bjurström och Johan Wennhall arbetade tillsammans med Benny Henriksson i detta projekt om fyra generationer i Västerås. Projektet pågick 1988-91, med stöd av Västerås kommun, och det finns avrapporterat i Henriksson (1991): *Att skapa sin ungdom. Om det svåra samspelet mellan frihet och kontroll.*
- Gummi-Tarzan på bibliotek.* Agneta Rehal medverkar i detta FRN-finansierade projekt, vilket påbörjades 1989 med det övergripande målet att undersöka litteraturpreferenser bland elever på mellanstadiet, och mer specifikt att genom psykoanalytiskt grundad utvecklingspsykologi undersöka barns förkärlek till vissa genrer, teman och motiv.
- Idrottens betydelse för tonårsflickors kroppsuppfattning,* Ulla Tebelius. Projektet finansierades av IFR, Högskolan i Halmstad, 1989-92, är avrapporterat.

- Institutioner och ungas vardagsliv*, Kenneth Petersson och Kerstin Bergqvist. Projektet undersöker hur ny samhälls- och bostadsplanering bemöter frågor som rör barns och ungdomars behov. Detta FRN-stödda projekt startade 1992 och slutredovisas 1994.
- Invandrarungdomar och synkretisk kultur*, Aleksandra Ålund. Utifrån studier i förortsområden till Stockholm undersöks i projektet, som pågår 1991-94, nya överbyggande kulturformer och tväretniska gruppbildningar bland ungdomar. Ett syfte är att undersöka vilken betydelse framväxten av nya synkretiska livsstilar har för förebyggande av rasism och etniska konflikter.
- Klassresor och klassresenärers dilemma: Arbetarklassen på universitetet*. Mats Trondman genomförde detta projekt inom sin doktorandtjänst, slutredovisningen skedde i Trondman (1994): *Bilden av en klassresa* (diss).
- Kriminell film. Definitionen av lagstridigt fiktionsvåld*. Ulf Dalquist har anslag från Nordiskt Samarbetsråd för Kriminologi (NSFK) för en studie av svenska filmcensurans verksamhet 1980-93. Delrapporter kommer att presenteras 1994-95; materialet kommer även att ingå i ett avhandlingsprojekt om diskursen kring medievåldets effekter och olika insatser för att begränsa dess påstådda effekter.
- Kroppen i ungdomskulturen*, Thomas Johansson och Fredrik Miegel, anslag från FRN 1994-95.
- Lambohov efter tio år. Bostadsområdet som social arena*, Mats Lieberg, med Cecilia Henning, Byggnadsfunktionslära, Lunds universitet. Projektet syftar till att studera tillämpningen av en social omsorgsmodell i bostadsområdet Lambohov i Linköping; Byggeforskningsrådet (BFR), 1992-94.
- Levnadsvillkor i Norden*. Johan Wennhall och Lasse Siruola, med anslag från NORFA och respektive land 1994-96, skriver om ungdomars levnadsförhållanden i Norden.
- Livsstilar och massmediekultur*. Thomas Johansson och Fredrik Miegel arbetade 1988-93 i detta projekt, finansierat av Riksbankens jubileumsfond. Det redovisades i rapportserien "Forskningsrapporter i kommunikations sociologi", i den gemensamma avhandlingen *Do the right thing* (1992) samt i Rosengren (red) (1994): *Media effects and beyond*.
- Miljöriksdag*; Jan Carle på uppdrag av Det naturliga steget och Ungdomens miljöriksdag. Projektet genomförs under hösten 1994 och redovisas 1995.
- Muntlig trädning av musik*, Lars Lilliestam. Projektet behandlar gehörsmusik, dvs hur man skapar och spelar musik utan hjälp av noter, samt rockmusikalisk praxis; redovisas i form av en bok 1994/95.
- Mått på mätning: en studie av reliabilitet och validitet i samhällsvetenskaplig mätteknik*, Keith Roe. Detta HSFR-projekt pågick 1988-92 och redovisades i ett antal rapporter.
- Människor, massmedier och motorcykelklubbar*. Tom O'Dell studerade utvecklingen av den folkliga diskursen kring MC-klubbar i Malmöområdet, projektet genomfördes i egen regi 1992.
- Narkomaner i Malmö. En etnografisk studie*. Sven-Axel Månsson genomförde 1989-92 detta SFR-projekt tillsammans med Bengt Svensson.
- Populärorientalism och möten*, Magnus Berg. Projektet pågår 1994-97, stött av FRN, och undersöker bruksvärdet i olika populärkulturella orientrepresentationer.

- Prostitutionslivet. En studie av 224 prostituerade sociala karriärer under 10 år;* Sven-Axel Månsson tillsammans med Stig Larsson, SFR 1989-92.
- Receptionsstudie av TV-programmet Världsmagasinet.* Cecilia von Feilitzen samarbetade med Leni Filipson i detta projekt som finansierades av Sveriges Television och slutrapporterades i von Feilitzen & Filipson (1990).
- Rockens ord,* Ulf Lindberg. Detta projekt om rocklyrik och rockreception planeras pågå 1991-94, finansieras av FRN och leder fram till en doktorsavhandling.
- Socialtjänstens möte med ungdomar.* Thomas Öhlund studerade i detta SFR-projekt 1988-90 mötet mellan ungdomar och institutioner i sociala ungdomsverksamheter, arbetet ingår som en del i en kommande avhandling om Socialtjänstens möte med sk problemungdomar.
- Tonårsflickor på fritidsgård,* Ulla Tebelius, med stöd från Högskolan i Halmstad, avrapporterat i Carle & Hermansson (red): *Ungdom i rörelse* (1991).
- Tonårsflickors uppfattning om kvinnorollens möjligheter och begränsningar.* Ulla Tebelius arbetade med ett projekt som 1988-91 finansierades med rörliga resurser från de lokala forskningsmedlen vid Högskolan i Halmstad. Med stöd från centrum för idrottsforskning görs en uppföljningsstudie under 1994-95.
- Tonårsflickors väg: Strategier i klyftan mellan ideologisk könsneutralitet och köns-segregerande praktik.* Sabina Cwejman och Gunilla Fürst från Sociologiska institutionen i Göteborg i ett projekt som pågick 1987-91, finansierat av JÄMO vid Civildepartementet. Slutrapporten publicerades 1991.
- Tonåringars plats i lokalt samhällsarbete,* Ulla Tebelius och Marie Ericsson, Byggnadsforskningsrådet, 1992-94.
- Unga kvinnor: en antologi;* Sabina Cwejman, Hillevi Ganetz, Karin Lövgren och Ulla Tebelius; ett samarbete mellan FUS' intressegrupp Könsidentitet och den lokala ungdomskulturverksamheten vid Stockholms universitet (USU; resulterade i Hillevi Ganetz och Karin Lövgren (red) (1991): *Om unga kvinnor. Identitet, kultur och livsvillkor.*
- Unga kvinnors vardagsliv och kultur i Norden;* Hedvig Ekerwald, Magdalena Czaplicka, Harriet Bjerrum Nielsen, Eva Lis Bjurman, Kirsten Drotner, Monica Rudberg och Liv Emma Thorsen, i ett nordiskt samarbetsprojekt med särskild inriktning på temana offentligt / privat, autonomi / beroende, egen kultur / medierad kultur samt kropp och sexualitet. Ekerwalds delprojekt utgörs av intervjuer med tio unga kvinnor och deras mödrar och mormödrar om deras ungdomstid. Anslaget kommer från NOS-S och FRN, projekttiden är 1991-94, delar av projektet finns redovisat i Kirsten Drotner & Monica Rudberg (red) (1993): *Dobbelt blick på det moderne.*
- Unga män och kvinnor i kroppsbyggarkulturen.* Thomas Johansson och Fredrik Miegel genomför med stöd från Centrum för idrottsforskning denna kombinerade deltagarobservations- och intervjuundersökning av bodybuilders på ett gym i Skåne, projektet kommer att avrapporteras under 1995.
- Unga män: en antologi;* Göran Bolin och Karin Lövgren; ett samarbete med den lokala ungdomskulturverksamheten vid Stockholms universitet (USU) och en uppföljning av Ganetz & Lövgren (red) (1991): *Om unga kvinnor.*
- Unga svenskar i New York.* Helena Wulff har i detta HSFR-finansierade projekt gjort deltagande-observation och intervjuer med unga svenskar som under korta-

- re eller längre tid arbetat i New York. Projektet relaterar till diskussioner om globalisering, generation, etnicitet och senmodernitet. Projektet pågick 1990-92 och finns redovisat i en rad artiklar, bl a i Fornäs m fl (1994): *Ungdomskultur i Sverige. FUS rapport nr 6.*
- Unga vuxna – kärlek, arbete, moral.* Margareta Norell, Margot Bengtsson genomför tillsammans med Eva Lindblad och Per Lindqvist denna studie av 20-åringars livsformer, livsmönster och framtidsperspektiv, med stöd av FRN.
- Ungdom i etern. Ungdomsprogram i svensk radio och TV 1924-1994.* Johan Fornäs, Erling Bjurström och Michael Forsman har planeringsanslag från FRN under 1994, projektet planeras genomföras 1995-97.
- Ungdom med starkt dataintresse.* Jörgen Nissen ansvarade för detta treåriga projekt som resulterade i Nissen (1993): *Pojkarna vid datorn. Unga entusiaster i datateknikens värld* (diss). Projektet utgjorde ett av tre delprojekt i ”Ungdomars livsstil och livsvillkor”, finansierat av Allmänna arvsfonden.
- Ungdom och miljö.* Jan Carle och Per Sjöstrand genomförde på uppdrag av Statens ungdomsråd detta projekt under 1991-92, vilket slutredovisades i Carle & Sjöstrand (1993): *Ung och grön. Ungdomars miljöintresse och engagemang.*
- Ungdom och politik,* Jan Carle och Per Sjöstrand på uppdrag av Statens ungdomsråd, slutredovisat i Carle & Sjöstrand (1991): *Ungdom, politik och inflytande.*
- Ungdom och videovåld – kulturell reception och produktion.* Göran Bolin arbetar med Mark Comerford i detta FRN-projekt 1993-95.
- Ungdom på glid,* Peter Waara, Mats Jacobsson och Lars Karlsson. Detta treåriga projekt (1990-93) studerar ungdomars vuxenblivande, attityder, värderingar och handlande i norr- och västerbotten. Projektet finansieras av länsstyrelserna i respektive län, HSFR samt Umeå universitet. Delar av de kvantitativa resultaten finns redovisade i Karlsson & Waara (1992): *Ungdom i Norrbotten* samt i Jakobsson (1993): *Ungdomars boende och arbete i Norrbotten 1988.*
- Ungdom, identitet och lokala livsformer;* Mats Lieberg med Hans-Edvard Roos vid Sociologiska institutionen, Lunds universitet och doktoranden Berit Westerstad vid Institutionen för pedagogik och specialmetodik, Lärarhögskolan i Malmö. Projektets syfte är att studera tonåringars livssituation och identitetsbildning i spänningsfältet mellan småort och storsamhälle, Forskningsrådsnämnden (FRN) och Byggeforskningsrådet (BFR) finansierar 1994-96.
- Ungdomar i den nya medievärlden.* Keith Roe hade 1983-87 stöd från Riksbankens jubileumsfond, den sista rapporten från projektet utkom 1992.
- Ungdomar i offentlig miljö. Fördjupningsstudie i innerstaden.* Mats Liebergs egna forskningsprojekt inom ramen för avhandlingsarbetet *Att ta staden i besittning* (1992), stött av Byggeforskningsrådet (BFR) 1990-92.
- Ungdomar och konsumtion;* Jan Carle och Per Sjöstrand på uppdrag av Statens ungdomsråd, slutredovisning hösten 1994.
- Ungdomars kulturmönster och livschanser.* Mats Trondman medverkade i detta HSFR-projekt som pågick 1985-92, med lundasociologerna Göran Arnman och Ingrid Jönsson som huvudansvariga. Projektet använde både kvantitativa och kvalitativa metoder i en Bourdieu-inspirerad studie där skola, fritid, kultur och framtid för högstadiungdomar ur tre olika sociala miljöer / klasser undersöktes.

Delar av projektet redovisas i Jönsson, Arnman, Palme & Trondman (1994): *Skola, fritid, framtid*.

Ungdomars musikliv. Johan Wennhall och Erling Bjurström var huvudansvariga för denna utredning som finansierades och administrerades av Statens ungdomsråd. Projektet anlätade forskare med specialkompetenser, bl a flera av medlemmarna i FUS; delrapporter utgavs 1991-94.

Ungdomskultur vid Stockholms universitet (USU). Denna lokala centrumverksamhet med syfte att ordna seminarier för forskare och praktiker i Stockholmstrakten samt viss antologitgivning, har pågått sedan 1987, först med stöd från Allmänna Barnhuset och sedan med årliga anslag från FRN. Huvudansvariga för verksamheten har varit Johan Fornäs, Thomas Öhlund och sedan Erling Bjurström; och som assistenter i tur och ordning Helena Wulff, Lotta Gusterman, Peter Dahlén, Göran Bolin, Karin Lövgren, Mark Comerford och Cecilia Palmgren.

Ungdomsspråk i tre Stockholmsförorter, Ulla-Britt Kotsinas, 1990-93, projektet slutrapporterades i *Ungdomsspråk* (1994).

Ungdomstid i glesbygd, Anders Löfgren, HSFR 1991-94, slutrapport 1995.

Våld på film och video under 1980-talet, Göran Bolin tillsammans med Olle Sjögren, på uppdrag av Våldsskildringsrådet och Arkivet för ljud och bild (ALB). Projektets två delar finns avrapporterade i Bolin (1993): *Videovåld i Sverige* och Sjögren (1993): *Inte riktigt lagom*.

Är ungdomar politiskt indifferent?, Magdalena Czaplicka, projektet finansierades av SFR 1990-93.

Avhandlingar 1989-94

Följande 13 avhandlingar av 14 FUSare godkändes för doktorsexamen under perioden 1989-94:

Burnett, Robert (1990): *Concentration and diversity in the international phonogram industry*, Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation.

Economou, Kosta (1994): *Making music work: Culturing youth in an institutional setting*, Linköping: Department of communication studies, Linköping university.

Fuglesang, Minou (1994): *Veils and videos. Female youth culture on the Kenyan coast*, Stockholm: Stockholm studies in anthropology.

Isaksson, Kerstin (1990): *Livet utan arbete. Arbetslöshet och mental hälsa bland unga manliga socialtjänstklienter*, Stockholm: Psykologiska institutionen.

Johansson, Thomas och Fredrik Miegel (1992): *Do the right thing. Lifestyle and identity in contemporary youth culture*, Stockholm: Almqvist & Wiksell International.

Lieberg, Mats (1992): *Att ta staden i besittning. Om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*, Lunds universitet: Institutionen för byggnadsfunktionslära.

Löfgren, Anders (1990): *Att flytta hemifrån. Boendets roll i ungdomars vuxenblivande ur ett situationsanalytiskt perspektiv*, Lund: Lund University Press.

Nissen, Jörgen (1993): *Pojkarna vid datorn. Unga entusiaster i datateknikens värld*, Stockholm / Stehag: Symposium Graduale.

- Petersson, Kenneth (1990): *Ungdom, livsvillkor, makt. En studie av erfarenheternas rum i det moderna*, Linköping: Tema Kommunikation.
- Reimer, Bo (1994): *The most common of practices. On mass media use in late modernity*, Stockholm: Almqvist & Wiksell international.
- Sjögren, Olle (1989): *Lekmannen i skrattspeglan: en kulturpsykologisk analys av tio manliga komiker*, Uppsala: Filmförlaget.
- Trondman, Mats (1994): *Bilden av en klassresa. 16 arbetarklassbarn på väg till och i högskola*, Stockholm: Carlssons förlag.
- Wennhall, Johan (1994): *Från djäkne till swingpjatt. Om de moderna ungdomskulturernas historia*, Uppsala: Etnolore.

Pågående avhandlingsarbeten

Följande avhandlingsarbeten pågår bland doktoranderna i FUS. Observera att projekt- och avhandlingstitlar är preliminära.

- Berg, Magnus: *Turkiska andragenerationsinvandrare, identitet, etnicitet, modernitet, etnologi.*
- Bjurström, Erling: *Estetisk smak, ungdomskultur och kultureproduktion.*
- Bolin, Göran: *Ungdom och videovåld – kulturell reception och produktion.*
- Carle, Jan: *Ungdomar, makt och inflytande.*
- Dahlén, Peter: *Idrottsskildringar i SF:s journalfilmer.*
- Dalquist, Ulf: *Den svenska diskursen kring filmvåld.*
- Ericsson, Staffan: *Masskultur och modernism. Text, reception, teori.*
- Eriksson, Mats: *Ungdomars berättande i vardagsspråket.*
- Forsman, Michael: *Ungdomsprogram i svensk TV 1957-1987.*
- Ganetz, Hillevi: *Kvinnliga svenska rocktexter – tillkomstprocess, motiv och utveckling.*
- Gunnarsson, Yvonne: *Marknadsanpassat jordbruk enligt kretsloppsprincipen – idéer bakom denna vision och hur de uppfattas av kvinnliga och manliga lantbrukare.*
- Göthlund, Anette: *Tonårsflickors identitetsarbete – estetiska och kommunikativa praktiker i vardagskulturen.*
- Holmqvist, Tove: *Moderskap och medievanor i norditalien.*
- Jacobsson, Mats: *Vuxenblivande och lokalsamhälle – en jämförelse mellan fyra kommuner.*
- Kristensson-Uggla, Bengt: *Kommunikation på bristningsgränsen. En studie i Paul Ricoeurs projekt.*
- Kromsten, Lars: *Pablos journal. Om ungdomars dagboksskrivande.*
- Lindberg, Ulf: *Rockens ord. Text-lyssnande-mening.*
- Lindholm, Tommy: *Spänningsberättande i film ur ett modernitetsperspektiv.*
- Norell, Margareta: *Berättelser om ruset – alkoholens mening i 20-åringars livssammanhang.*
- O'Dell, Tom: *Amerikaniseringen av Sverige.*
- Pripp, Oscar: *Invandrare och företagande.*

Rehal, Agneta: *Tove Janssons mumminsvit som familjeroman och sorgearbete.*
Sernhede, Ove: *Modernitet, adolescens och kulturella uttryck.*
Tegner, Elisabeth: *Ungas danskulturer*
Thörn, Håkan: *Rörelser i det moderna. Modernitet och sociala rörelser.*
Waara, Peter: *Ungdom i gränsland. En studie av ungdomar i glesbygd och småstäder ur ett kultursociologiskt och strukturfunktionalistiskt perspektiv.*
Wigerfelt, Berit: *Dans och musik i arbetarungdomens miljöer i 1940-talets Sverige.*
Öhlund, Thomas: *Normaliseringspraktiker i det moderna samhället – en diskursanalys av 8 ungdomsprojekt.*

Nätverkets forskare

Forskare från en rad olika discipliner och institutioner har ingått i FUS. Gemensamt har varit intresset för tvärvetenskapliga ansatser i studiet av de kulturella aspekterna av ungdomars vardagsliv.

Antalet forskare var 41 då FUS-programmet startades 1989. Fem år senare var antalet 68. Många fler hade kunnat vara med, men att växa i omfattning ansågs inte vara ett självändamål i FUS. I stället tedde det sig viktigare att stärka de redan upparbetade kontaktytorna, därför stängdes i praktiken nätverket för nyrekrytering 1992.

Könsfördelningen har allt sedan starten varit cirka två tredjedelar män och en tredjedel kvinnor (21 av 68 pers).

Ser man till *ortsfördelningen* så kommer de flesta av de 68 forskarna från Stockholm (32%) och Göteborg (21%), följt av Lund (16%) och Uppsala (12%). Antalet medlemmar från varje universitet motsvarar någorlunda deras respektive storlek (det finns också generellt flest ungdomsforskare i Stockholm, Göteborg och Lund).

Ser man till *fakultetstillhörighet* så är fördelningen mellan samhällsvetenskaplig och humanistisk fakultet i stort sett lika. Det hela beror dock på till vilken fakultet man räknar vissa av medieforskarna.

De *ämnesområden* som var mest representerade i nätverket var sociologi (21%), medier (d v s medie- och kommunikationsvetenskap, masskommunikation m m) (19%) och etnologi (13%).

Då nätverket drogs igång hade ca 40% *doktorsexamen* eller fil lic. Mellan 1989 och 1994 disputerade 13 nätverksmedlemmar. Trots detta ligger andelen examinerade kvar kring 40% eftersom antalet medlemmar ökat.

En mer detaljerad presentation av alla nätverkets medlemmar och deras publikationer under FUS-tiden finns längst bak i denna rapport.

	Sthlm	Uppsala	Gbg	Lund	Lkpg	Umeå	Övriga	Utland	Män	Kvinnor	Totalt
Etnologi	☐B	1	2	2		1			6	3	9
Film	☐I	2	1						4		4
Historia	☐I								1		1
Litteratur	☐I		2	1					3	1	4
Medier	10		1				1	1	11	2	13
Musik			3						3		3
Nordspråk	1	1							1	1	2
Psykologi	1			2						3	3
Soc antrop	3									3	3
Soc arbete			3						3		3
Sociologi		3	4	3		4			9	5	14
Tema K					3				2	1	3
Övriga	1	1		1	1		1	1	4	2	6
Män	14	5	13	5	3	4	1	2			47
Kvinnor	8	3	3	4	1	1	1				21
Totalt	22	8	16	9	4	5	2	2	47	21	68

Betydelsen av FUS

Eftertankar

Dynamiken inom FUS har möjliggjorts genom att det fanns ett uppdämt behov och intresse bland duktiga forskare, utspridda på sina åtskilda institutioner. Programmets teman har formulerat frågor som förmått att engagera och utveckla forskningen, och den flexibla nätverksstrukturen har gynnat framväxten av nya allianser. Organisationsmodellens kollektiva och kommunikativa inslag, temanäs aktuella och kritiska udd och de ofta unga forskarnas habitus har på många sätt uppvisat mer likheter med alternativa rörelser än med etablerade institutioner. Allt detta har skapat ett sammanbindande och teoriutvecklande komplement till de enskilda forskarnas empiriskt orienterade projekt och till de regionala centrens mer utåtriktade seminarie- och publiceringsformer. Programmets geografiska och ämnesmässiga spännvidd blev en viktig överbryggande länk för att motverka den risk för insnävning och regionalism som annars lätt uppstår där nationella nätverk saknas.

När FUS startades 1987 ("på riktigt" 1989) var det utifrån två huvudsakliga ambitioner, uttryckta i orden *komparation* och *kommunikation*. Paraplygruppen hade ett grundmurat förtroende för forskarna i nätverket och tänkte sig därför att dessa två insatser i sin tur skulle leda till ny och spännande forskning även empiriskt och metodologiskt, utan att detta i detalj skulle behöva styras och planeras "uppifrån". Komparationen siktade mot teoriutveckling, kommunikationen mot kontaktskapande, och de två sidorna kom verkligen också att kreativt befrukta varandra. De samspelade bägge i sin tur med utvecklingen av ny (empirisk) forskning med nätverkets forskare som bas.

Det är viktigt att hålla i minnet de specifika utgångsvillkoren på detta fält: forskningsområdet var relativt ungt, det var stort och splittrat, där fanns övervägande yngre och oetablerade forskare, och de projekt som tidigare tycktes dominera var orienterade mot uppdrags- och/eller till-

ämpade studier. Förutom kontaktskapandet strävade FUS därför primärt efter att stimulera sammanknytande och grundforskningsorienterad teoriutveckling.

En nödvändig förutsättning har varit en väl fungerande paraplygrupp som varit väl förankrad i nätverket och haft goda kontakter i forskarvärlden, men också varit effektivt pådrivande. Det har krävts en djärv aktivitetslust och nyfikenhet, och därtill en öppenhet och ödmjukhet för att få denna av sociala rörelser och alternativa studieorganisationer inspirerade arbetsmodell att fungera.

De olika FUS-rapporterna har å ena sidan samlats runt de olika temana och knutits ihop av en rad tanketrådar, å andra sidan också spritt ut sig över högst olikartade delområden. Rapporterna ska också läsas i relation till andra publikationer. Så har ju könsaspekter på unga kvinnor och män, etnicitet, sociala rörelser, identiteter, stilar och metodisk självreflektion behandlats i separata antologier utgivna av FUS-forskare. Alla forskare inom programmet har var för sig och i olika konstellationer publicerat sina egna artiklar, rapporter och böcker om metodfrågor, de fyra temana och andra närliggande frågor. FUS-rapporterna ska därför egentligen läsas i sammanhang med såväl dessa publikationer från intressegrupperna som alla andra publikationer av nätverkets medlemmar. Dessa andra publikationsformer är också en anledning till att vissa frågor kanske har underrepresenterats i FUS-rapporterna. Man kan också märka att vissa luckor i de tidigare rapporterna av naturliga skäl fyllts i de senare, delvis helt i enlighet med den av de fyra temana bestämda arbetsplanen. De femte och sjätte rapporterna har t ex mer än de tidigare berört makt, klass, sexualitet, homosexualitet, landsbygd, idrott, musik- och textanalyser etc.

Att FUS har genom rapporterna har presenterat sig kontinuerligt utåt har varit en oerhörd fördel. Det har kostat mycket arbete och möda, men har samtidigt snabbt fått ackumulativa effekter inåt och utåt. Programmet har tydligt manifesterat sig utåt, samtidigt som nätverksmedlemmarna hela tiden försetts med nya arbetsmaterial att diskutera vidare ifrån. Naturligtvis har genom denna arbetsmetod varje enskild rapport fått en något provisorisk karaktär, som ”work in progress”, men det har å andra sidan erbjudit viktiga öppningar för läsare att tänka vidare, samtidigt som diskussionerna och reaktionerna på tidigare utgivna volymer givit paraplygruppen en mycket nyttig feedback för det fortsatta arbetet.

Bulletinen *BUS* tror vi har fungerat mycket väl. Det har knappast varit någon anstormning av manusbidrag till den, men paraplygruppens

assistent Michael Forsman har i gengäld lagt ner ett stort och gediget arbete för att göra den läsvärd, vilket har uppskattats av oss alla i nätverket. Den har varit en utmärkt informationskanal som presenterat ny litteratur, konferenser o dyl, förutom att informera om alla paraplygruppens och nätverksforskarnas aktiviteter.

Storseminariernas utveckling har varit oerhört glädjande. Det har blivit en allt högre kvalitet på diskussionerna, där deltagarna blivit allt mer samkörda och kompetenta. Allt mindre negativa spänningar har märkts mellan deltagare från olika håll, även om olikheter naturligtvis finns kvar. Detta beror på en successivt ökande inbördes respekt, en erfarenhet av vilken ömsesidig nytta man kan ha av sådana här samarbeten, och även paraplygruppens föregångsexempel.

De intressegrupper som verkat aktivt under åtminstone delar av perioden har ägnat sig åt trettioalet, könsidentitet, etnicitet, rock & adolescens, estetik & medianvändning, musikvideo samt land & stad. Där har en rad spännande tvärvetenskapliga processer igångsatts, som inte syns så väl varken i bulletinen eller rapporterna, vilket framgår av beskrivningen tidigare. De projekt och workshops som grupperna organiserat visar vilka potentiella korsbefruktningsområden som bulletinen, rapporterna och seminarierna sakta och mödosamt fött fram.

En absolut förutsättning för programmets genomförande var intresset och kompetenserna i nätverket. Kartan över alla individuella och kollektiva projekt i detta mer inklusiva än exklusiva projekts nätverk ter sig oöverskådlig – här har det utvecklats en mängd kompetenser, genomförda och planerade studier och avhandlingar, tvärvetenskapliga kontakter och osynliga nätverk. Samhällsvetare har upptäckt kulturella texter att närstudera och blivit nyfikna på subjektsteori; litteratur- och musikvetare har börjat samarbeta inbördes och prövat sociala perspektiv på sina material, och olika forskares historiska periodiseringar har jämförts med varandra. Vissa perspektiv, infallsvinklar och teorimodeller har diskuterats intensivt och förankrats väldigt brett inom nätverket. Diskussionerna och skrivandet runt de fyra temana har gjort att allt fler forskare orienterat sig i teorier kring sådant som modernitet och historisk utveckling; kön, identitet, etnicitet, socialisation och psykoanalys; stil, genre, subkulturer, diskurser, medier och reception; sfärer, institutioner, offentligheter, sociala rörelser, fält, habitus, kulturellt kapital och tolkningsgemenskaper. Temana, seminarierna och de teoriorienterade rapporterna har vartefter skapat en mångsidig plattform som andra i framtiden kan häva sig upp på och i sin tur överskrida. Nätverket har som helhet fun-

gerat som instrument för att hitta nya typer av empiriska och teoretiska källor genom tvärvetenskaplig inspiration, och de ingående forskarna har i intressegrupperna, på storseminarierna och i paraplygruppsarbetet erbjudits en sorts kvalificerad granskning och ”handledning” av kollegor från andra discipliner.

Svensk ungdomskulturforskning (som delfält av såväl ungdoms- som kulturforskning) framstår idag som närmast synonym med FUS, men det är inte helt korrekt. Det finns forskare och projekt som sysslar med ungdomskultur utan att delta i FUS. Ibland kan det ha berott på att paraplygruppen inte känt till vederbörande, men det har som regel funnits andra orsaker. Nätverket har inte varit helt öppet för vem som helst att gå med i, utan man har bara kunnat anmäla sitt intresse (direkt eller via någon annan nätverksmedlem) så har sedan paraplygruppen beslutat om personen ska tas med eller ej. De flesta har i själva verket rekryterats aktivt genom att paraplygruppen kontaktat forskare som ansetts lämpliga. De avgörande kriterierna har varit dels att man ägnar sig åt ungdomskulturforskning på minst doktorandnivå, dels att man aktivt orienterat sig mot inte bara kulturperspektiv på ungdomsfenomen utan även mot åtminstone de flesta av de fyra temana, och då särskilt modernitet. Dessutom stängdes nätverket helt för nyinval våren 1992, eftersom det bedömdes som viktigt att upparbeta en kontinuitet i de interna diskussionerna och därför var olämpligt att ta in nya medlemmar när programmet led mot sitt slut. Nätverket blev således omfattande men var ändå relativt slutet, vilket var helt avsiktligt. Syftet var inte att bygga upp en allmän intresseförening för alla ungdomskulturforskare, utan att genomföra ett tematiskt profilerat projekt. Det är möjligt att kollegor utanför projektet kan ha känt sig utdefinierade i brist på kunskap om vilka kriterier som använts, men det har ändå varit nyttigt att upprätthålla en viss profilering för att hindra en alltför stor ansvällning eller svårhanterliga inre konflikter mellan alltför divergerande grundperspektiv och intressen. Den spännvidd programmet faktiskt innehöll erfors som fullt tillräcklig för att ge det en framåtriktad dynamik. Paraplygruppen har inte erfart några problem eller konflikter kring avgränsningsfrågan, även om vi i efterhand fått veta att vissa sådana friktioner lär ha förekommit på något enstaka håll i landet, vilket verkar svårt att undvika i ett sådant här fall.

Att ange tydliga huvudmotsättningar eller skiljelinjer inom FUS eller inom svensk ungdomskulturforskning i allmänhet förefaller svårt. Givetvis finns det gott om skillnader av olika slag. Humanister och samhälls-

vetare bär med sig sina olika perspektiv, liksom forskare som arbetar med kvantitativa eller kvalitativa metoder, med strukturella eller processuella teorier, med makro- eller mikroperspektiv, med etnografi eller psykoanalys, med empiriska närstudier eller teoretiska modellbyggen o s v. Ju längre FUS-arbetet fortskridit desto mer har emellertid sådana polariteter uppmjukats som följd av den ökande kommunikation och ömsesidiga respekt och nyfikenhet som det konkreta samarbetet givit upphov till. Samtidigt har knappast några tydliga nya poler uppkommit, eftersom ungdomskulturforskningen inte blivit något eget, autonomt fält, utan förblir en rätt så flytande del av sina två större huvudområden, som var för sig knappast heller ännu fått tillräckligt med institutioner och eftersträvarvärda positioner för att göra sig förtjänta av den bourdieuska fältbeteckningen.⁸

FUS-nätverket har lidit en viss brist på fackhistoriker, idéhistoriker och idrottsforskare, och lingvister, konstvetare, fackpsykologer och pedagoger har spelat en mindre framträdande roll än man kunnat hoppas. Kopplingen till skolforskning har t ex varit svagare än nödvändigt, med tanke på den koppling många medlemmar har ditåt. Detta kan delvis bero på att forskningen om ungdomskultur respektive skola / omsorg har en något olikartad institutionell profil, där t ex FUS' betoning av grundforskning inte alltid kunnat förenas med skolforskares ofta mer praktikertillvända intressen. Vissa av de skolforskare som ingått i FUS tycks ha funnit detta vara en välkommen fristad från den pedagogiska miljön snarare än något man velat knyta samman med den. I övrigt beror nätverkets glesa punkter förmodligen snarast på hur svenska ungdomskulturforskare faktiskt är institutionellt placerade. Paraplygruppen har regelbundet försökt leta reda på representanter för nätverkets svagare delområden och det har i många fall helt enkelt visat sig saknas lämpliga sådana. Nu när programmet upplöser sig ser forskningsläget något annorlunda ut, vilket ger hopp om ny utveckling efter FUS.

Ytterligare en viktig förutsättning för programmets framgång har varit ett gynnsamt samhälleligt läge, med ett gott stöd från forskningsråd och andra institutioner, och med ett intresse för fältet hos medier, politiker m fl. Inte bara inom forskningen utan även bland politiker, mediefolk, lärare, socialarbetare och andra praktiker vid olika ungdomsinriktade institutioner har FUS avsatt spår. Här finns en pool av kunniga människor att vända sig till, och ekona i politik och vardagspraktik av omdiskuterade forskningsteman avslöjar att forskarnas studier i varje fall inte

■■■■■■■■

⁸Se Bourdieu (1979/1984) och Broady (1991).

passerar obemärkta. Visserligen blir man ständigt påmind om hur stora glappen kan vara mellan de nyfikna seminarierummen och den institutionella praktikens koder, men till skillnad från många andra forskningsområden är detta ett som har omvärldens ögon på sig, och som därför kan betyda mycket. Det innebär också ett stort ansvar. FUS har fungerat ”agenda-setting”, med en term från medieforskningen.

Att programmet har utformats som ett dynamiskt nätverk har givit de inblandade forskarna impulser att söka sig ut till andra forskare, länder och forskningsområden. FUS har också skapat ett växande internationellt intresse för svensk ungdomskulturforskning, vars långsiktiga konsekvenser ännu knappt kan anas.

En sista förutsättning var givetvis ett gynnsamt vetenskapligt läge för detta fält, så att de teorimöten som iscensatts också skulle visa sig bli fruktbarande. Också här är det alldeles för tidigt med en slutlig utvärdering, som istället överlämnas åt andra att genomföra senare.

Ungdomskulturforskningen är rotad i en lång kritisk tradition, närd av ideologi- och samhällskritiska teorier från berömda centra i Frankfurt, Birmingham och Paris, i växelspel med feminism, marxism och etnicitetsteori. Å ena sidan hävdas rätten till grundforskning som inte omedelbart måste underställas snäva samhälleliga nyttointressen, utan kan ge sig tid att tränga in i djupet av aktuella tidsfenomen. Å andra sidan finns här en normdiskussion som försöker hålla flera olika dimensioner av makt och motstånd levande. Kritiken riktar sig åt flera håll: såväl mot institutioners maktutövning över ungdomars liv som mot problematiska ungdomskulturella företeelser, både mot de förtryckande aspekterna av systemen marknad och stat och mot de dominansrelationer som utvecklas i människors livsvärld i förhållande till exempelvis ålder, kön, klass, etnicitet och geografi.

Den nya ungdomskulturforskningen uppstod ur försök att fördjupa förståelsen av nya kulturfenomen och bryta med den okritiska hållning mot statsinstitutionerna som man anade hos den tidigare dominerande ungdomsforskningen. Man kan idag se konturer av ett förnyat etiskt, socialt och politiskt engagemang bland forskarna, utifrån de senaste årens erfarenheter av fördjupade etniska konflikter, manlig backlash, självdestruktiva svar på samhällelig marginalisering och inte minst den oroande arbetslöshet och nyfattigdom bland unga som fördelningspolitiken skapat. Den kritiska impulsen har inte stannat upp, utan behöver ständigt förnyas utifrån de aktuella tidstendenser som ständigt uppenbarar nya lidanden och nya utopiska potentialer.

Ungdomskulturforskningen har då och då angripits för att vara okritisk. Det finns onekligen en fara att i avskyn för fördummande moraliska paniker i stället bagatellisera ungdomskulturella uttryck, vilket visserligen undviker syndabocksmekanismerna men å andra sidan riskerar att osynliggöra viktiga samhällsproblem. Bara för att man tar fasta på det motstånd mot samhälleliga dominansmekanismer som nästan all ungdomskulturell aktivitet bjuder på, behöver man inte bortse från de maktmekanismer som finns också i ungdomskulturen. Här behövs en tredje väg, som förmår att differentiera och se flera dimensioner samtidigt: en teoretiskt reflekterad och nyansrik, ambivalent hållning till senmoderna kulturfenomen, med plats för både subjektiva och objektiva processer, både mikro och makro, både flyktigt betydelseskapande och sociala ramverk, både motstånd och makt.⁹

Ungdom som avgränsande kategori har i vissa perioder spåtts en minskande roll, som följd av demografiska, ekonomiska eller sociala förskjutningar som skulle beröva ungdomen dess särskilda ställning och funktion i samhället. Men i krisens och den nya baby-boomens Sverige är det mycket som talar för att ungdomen lika gärna kan få ökande betydelse igen. Så mycket av bekymmer, fattigdom, nöd, våld och utifrånstyrning drabbar ungdomar som sådana att det knappast finns skäl att vänta sig att de skulle bli allt mer osynliga som aktörer på den sociokulturella arenan eller ointressanta som föremål för kritiska studier.

Områdets avgränsning är inte självklar. Det handlar inte om något nytt ämne, knappast ens ett enhetligt fält. Där finns få fasta institutioner, och i stället många olika poler och band till ett flertal andra vetenskapliga och praktiskt verksamma fält. Ungdomskultur erbjuder forskare en tillfällig mötesplats runt gemensamma intressen, där traditioner och perspektiv kan konfronteras och prövas i nyfikna samtal. Alla ungdomskulturforskare är så att säga turister på fältet, några som intellektuella nomader, de flesta dock med en fast bostad inom sitt eget ämne. Som alla tvärvetenskapliga arenor har denna också något att ge och lära till de etablerade ämnena: nya insikter och utblickar, nya arbetsformer, en öppnare atmosfär och en insikt om att varje disciplin är en historisk och konventionell konstruktion vars gränser alltid kan ifrågasättas på nytt.

För att sådana här mellanvetenskapliga dialoger ska fungera krävs en god portion av ömsesidig respekt och ödmjukhet, samtidigt som var

■■■■■■■■

⁹Metod- och strategifrågor i tvärvetenskaplig ungdomskulturforskning diskuteras i Fornäs m fl (1984/1991), Fornäs m fl (1990), Fornäs m fl (1990a), Ehnrooth & Siurala (1991) samt Öhlund & Bolin (1994).

och en måste anstränga sig extra mycket för att förtydliga de bidrag som det egna perspektivet kan ge. De olika teorierna, modellerna och synvinklarna kan bara befrukta varandra om deras särart och egenvärde uppskattas. Det betyder att de var och en också måste hävda vikten av den aspekt de betonar, men samtidigt aldrig kan göra anspråk på att vara det enda relevanta perspektivet på kulturfenomenet ifråga. I stället för en reduktionistisk ”ingenting-annat-än”-syn behövs en vetenskaps-syn som konstruktivistiskt uppfattar teoretiska modeller som förslag till förståelseperspektiv, som liksom sökarljus belyser särskilda aspekter av en oändligt mångfasetterad verklighet, och därigenom rekonstruerar världen som ordnad och begriplig.

Mötet mellan traditioner är ingen rent additiv parallellitet där modeller läggs vid sidan av varandra. I stället bör de ingå i en produktiv ömsesidig konfrontation, en tolkningarnas och förklaringsmodellernas konflikt som i gynnsamma fall kan ge upphov till nya teorier, ungefär som ungdomskulturella stilblandningar genom sina montage kan skapa nya betydelseformationer. När allt kommer omkring har alla inflytelserika teorier uppstått ur ett sådant bricolage av tidigare traditioner.

Att FUS förenat ungdoms(kultur)forskning med (ungdoms)kultur-forskning har erbjudit en särskild rörlighet och produktiv spänning. De som främst bryr sig om ungdomar som sådana har kunnat ställa svåra och nyttiga frågor till dem som främst intresserar sig för kulturfenomenen – och omvänt. Vilket av dessa led som är primärt har aldrig varit avgjort inom FUS, och forskarnas fortsatta riktningssval kommer att visa hur de två förhåller sig till varandra. Några kommer att fortsätta med att undersöka andra aspekter av ungdomars liv än just de kulturella, medan andra kommer att närma sig andra kulturfenomen än de som hör ungdomen till. Men säkert kommer också forskningsmötet mellan de två sidorna att förbli spännande och kreativt, precis som mötet mellan ungdom och kultur är ett hett och intensivt område även i vardagsverkligheten.

Den bredare ungdomsforskningen har i dagens Sverige en stark pol i sin ungdomskulturella gren, som växt fram i viss opposition mot äldre samhällsvetenskapliga traditioner där kulturella aspekter försumrades. Men denna skiljelinje skär nu även rakt igenom samhällsvetenskaperna och genom ämnen som sociologi, eftersom kulturbegreppet har minst två sidor och numera är väl förankrat bland många samhällsvetare. Att FUS ägnar sig åt kulturforskning ger det knappast en fakultetsmässigt humanistisk eller estetisk slagsida, även om estetiska teorier därigenom

blivit mer accepterade där än i övrig ungdomsforskning. Inom ungdomskulturforskningen har fortsatt sociologer en mycket stark position, tätt följda av (de i sig tvärvetenskapliga och inom bägge fakulteterna verkande) medieforskarna och etnologerna. Några starka konflikter mellan dessa olika läger har dock knappast utvecklats – meningsmotsättningarna har skurit längs andra ledder.¹⁰

Det är viktigt att bibehålla den öppna dynamik som finns på ungdomsforskningens område. Att konstruera ”ungdomsvetenskap” som ett slutet ämne är kontraproduktivt eftersom det varken finns eller kan finnas någon enhetlig doxa kring denna åldersgrupp, lika lite som det bör skapas en självständig disciplin kring exempelvis 1950-talet. Om man försöker konsolidera detta som ett eget ämne med egna stora institut kan man befara att förstelningen snabbt skulle sätta in. Där skulle kraven från mäktiga myndigheter få alltför stort spelrum, på den kritiskt kommunikativa forskningens bekostnad. Våra erfarenheter talar i stället för en fortsatt kombination av många olikartade projekt, ett antal specialinriktade tjänster för forskare och doktorander vid olika institutioner, samt några övergripande dynamiska nätverk som bärs upp av forskarna själva, med stöd av forskningsråd och institutioner i samverkan. En sådan struktur skulle kunna garantera att ungdoms(kultur) förblev tematiserad i den akademiska världen, genom seminarier, kurser, informationsspridning och publikationer. Det vore sorgligt om det som under dessa år byggts upp av fora och centra skulle rinna ut i sanden bara för att det inte tycks passa exakt in i universitetens och forskningsrådets byråkratiska scheman.

Nu avslutas FUS. Som helhet är paraplygruppen mycket nöjd med vad som åstadkommit, även om vi inser att en del kunde gjorts bättre och än mer återstår att göra. Flera stora och små projekt lever vidare, liksom de olika centra för ungdomsforskning som FRN stödjer. Säkert kommer nya liknande samarbetsprojekt att utvecklas, både på regional, nationell, nordisk, europeisk och internationell basis, och med betoning på såväl ungdom som kultur. Några FUSare kommer mer att engagera sig i andra typer av kulturstudier, andra i annan ungdomsforskning. Tidskriften *Young* är redan ett naturligt forum för utåtriktad publicering på ungdomssidan, medan den generella kulturforskningen har en rad skilda kanaler till sitt förfogande.

■■■■■■■■

¹⁰Berggren (1993) ger värdefull information om svenska ungdomskulturforskare och om FUS' roll, men är starkt missvisande vad gäller ”fältets” motsättningar, poler och styrkerelationer.

Ändå finns det något i just ungdomskulturkonstellationen som är värt att föra vidare ännu en tid. Det är därför tillfredsställande att notera att det har bildats en Sveriges ungdomskulturforskarens förening (SUF) med utgångspunkt i FUS-nätverket. SUF har dragits igång av en grupp nätverksmedlemmar inom en hösten 1993 bildad intressegrupp kallad "framtidsguppen" men kommer även att öppnas för forskare som tidigare inte medverkat i FUS. Där kommer bulletin och seminarier att föras vidare, så att kontaktytorna upprätthålls även om den koncentrerade teoriutvecklingen runt paraplygruppen och dess rapporter måste upphöra.

Men för att ge området större fasthet och högre status i den akademiska världen måste forskningsråd och universitet upprätta tjänster med denna inriktning, inom något lämpligt ämne och med anknytning till övrig ungdoms- och/eller kulturforskning. Den doktorandtjänst HSFR har i ungdomskultur skulle med fördel kunna förlängas ytterligare. Det skulle också vara en mycket god investering om en professur med denna specialitet kunde inrättas vid någon lämplig institution. JMK vid Stockholms universitet ligger då givetvis nära till hands. Här behövs någon form av insats från HSFR för att de tidigare insatserna ska följas upp på ett erforderligt och givande sätt.

Johan Fornäs

Referenser

- Berggren, Leif (1993): *Efter ungdomsupproret: Esteter vs samhällsvetare. En bild av svensk ungdoms-KULTUR-forskning*, Stockholm: HLS (C-uppsats).
- Bourdieu, Pierre (1979/1984): *Distinction. A social critique of the judgement of taste*, London / New York: Routledge & Kegan Paul.
- Broady, Donald (1991): *Sociologi och epistemologi. Om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin*, Stockholm: HLS.
- Ehrnrooth, Jari och Lasse Siurala (red) (1991): *Construction of youth*, Helsinki: VAPK-Publishing / Finnish Youth Research Society.
- Fornäs, Johan, Ulf Lindberg och Ove Sernhede (1990): *Speglad ungdom. Forskningsreception i tre rockband*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Fornäs, Johan, Ulf Boëthius och Sabina Cwejman (1990a): *Metodfrågor i ungdomskulturforskningen. FUS-rapport nr 1*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Öhlund, Thomas och Göran Bolin (red) (1994): *Ungdomsforskning – kritik, reflektioner och framtida möjligheter*, Stockholm: USU.

Röster från FUS' slutseminarium

Utifrån de reflekterande anföranden över FUS och svensk ungdomskulturforskning som gavs under det sista av FUS' storseminarier i Uppsala 20-22 september 1993, genomfördes en gemensam slutdiskussion bland de nära 30 seminariedeltagarna, där FUS' verksamhet och framtid ventilerades. Här nedan följer, under olika delrubriker, några av de repliker som då fälldes eftersom de säger en del om hur FUS mottagits inom och utanför nätverket.

FUS inriktning

–FUS har i vissa avseenden varit en utmaning mot annan ungdomsforskning men någon doxa i Bourdieus mening anser inte jag att det finns. FUS har väl snarare agerat lite s a s i utkanten. Jag känner heller inte av någon kampsituation mellan samhällsvetare och humanister. Snarare finns väl motsättningarna mellan olika samhällsvetare, t~~ä~~x mellan de som är med i FUS och de som inte är med i FUS.

–Den kritik som har riktats mot FUS ”utifrån” har faktiskt mest riktat in sig på att det har varit för mycket teori och för lite empiri.

–Dem kan man bara svara att FUS aldrig varit avsett att vara ett empiriskt orienterat forskningsprojekt, det är teoriutveckling som stått i centrum för paraplygruppens arbete och i FUS-rapporterna. Men å andra sidan har det i rapporttexterna refererats till mängder av empiriska projekt. I rapporterna har vi dessutom också haft en tvärvetenskaplig profil, så det har varit minst lika mycket samhällsvetenskap som humaniora.

–Kanske har FUS varit alltför inklusivt, kanske borde vi ha renodlat mer?

–FUS har inspirerat mig mycket och fått mig som sociolog att öppna ögonen för en del mer humanistiska och estetiska perspektiv. Allt har inte varit kristallklart i FUS-rapporterna, men både de och alla storseminarierna har alltid varit inspirerande och tankeväckande.

–För mig har de informella tvärvetenskapliga kontakter som odlats inom FUS varit oerhört viktiga. Jag var nybliven doktor när FUS startade och kunde då få mycket väsentlig information om ungdomskulturforskningen och ungdomskulturforskarna i Sverige via BUS. Men det tvärvetenskapliga perspektivet har senare i vissa sammanhang visat sig kunna vara en black om foten, framförallt gäller det på forskningsråden, där man i allt högre grad vill se renodling.

–Det verkar vara en allmän trend, överallt prioriterar och gynnar man ämnesmässig renodling och s k ämneskompetens, vilket i praktiken ofta innebär motsatsen till tvärvetenskapligt tänkande.

–Tvärvetenskaplighet är ett stort begrepp. För mig som sociolog innebär det främst att koppla kulturperspektiv, t ex form och stilkategorier, med mer traditionella sociologiska kategorier – det har visat sig vara fruktbart. Ett problem är dock att begrepp har olika innebörd i olika teoretiska diskurser, ”ungdom” är ett sådant exempel.

–Ja, det är onekligen en brist att kategorin ”ungdom” inte har problematiserats.

–Jag har saknat etnicitetsperspektivet.

–Det är kritik som tyvärr är berättigad. Vi har i FUS-rapporter och även annorstädes verkligen tagit fasta på och fört fram könsperspektivet, det har varit en styrka. Vad gäller etnicitetsperspektivet har vi varit svaga. Faktum är dock att det redan tidigt fanns en intressegrupp kring etnicitet, men aktiviteten inom denna visade sig tyvärr vara låg. FUS har också haft visst samarbete med forskningsprojekt och seminariearrangemang som fokuserat på etnicitetsfrågor. Det har även funnits andra områden som varit lite diskuterade i FUS-rapporterna och på storseminarierna, t ex frågor om ungdomar och (homo)sexualitet. Något av detta kompenseras dock i FUS-rapport 6.

Rekryteringen till FUS

–Det har ibland känts lite oklart hur rekryteringen till FUS gått till. Det är lätt att nu i efterhand komma på ett antal forskare som borde ha varit med. Vilka har egentligen ansetts vara ”lämpliga” att vara med i FUS?

–I princip har FUS inte varit stängt för någon ungdomskulturforskare, men visst har vi särskilt uppmuntrat de med intresse för tvärvetenskaplig forskning, som ju ändå var syftet med FUS. Rekryteringen har oftast skett via paraplygruppen och olika kontakter. Men det ska understrykas att vi i paraplygruppen inte har avvisat någon formellt behörig som ”ansökt” om att bli medlem i FUS, och vi har i BUS flera gånger uppmanat medlemmarna i nätverket att komma med förslag på nya möjliga medlemmar, särskilt då vi i början av 1992 skulle ”stänga” nätverket, men liksom så mycket annat var utfallet beroende av engagemanget, eller bristen på engagemang.

FUS' genomslagskraft

–För att nå ut internt i nätverket är det främst BUS och telefonkontakter som varit kanalerna. Det systemet har fungerat bra, åtminstone i relation till dem som själva velat hålla sig informerade. Sedan finns det givetvis alltid de som drunknar i eller som själva väljer att förtränga viss information, det är dem man får jaga och tjata på.

–Min erfarenhet är att FUS inte nått utanför nätverket.

–Vi har verkligen försökt att nå ut. Dels har vi delat och skickat ut ett stort antal exemplar av vår informationsbroschyr, som tryckts både i en svensk och i en engelsk version. Dels har vi i samråd med förlaget och / eller på eget bevåg försökt nå vissa personer och medier genom särskilda riktade reklamutskick i samband med utgivningen av FUS-rapporterna.

–För att få en mätare på hur vi nått ut till oss närliggande forskare kan man ju försöka utröna hur ofta FUS-rapporterna refereras i avhandlingar eller andra vetenskapliga verk. Vill man studera genomslagskraften i andra externa sammanhang kan t ex antalet recensioner av FUS-rapporterna vara en indikator.

–Att de flesta ungdomsforskare i Sverige numera vet vad FUS är beror mycket på utskicks- och seminarieverksamheten vid de sex lokala centrumen för ungdomskulturforskning (Umeå, Göteborg, Lund, Linköping och två i Stockholm). Dessutom har FUS-forskarna genom sina externa föreläsningar och artiklar fört ut de centrala tankegångarna i FUS, och då kanske främst modernitetsperspektivet, till olika externa avnämargrupper, t ex lärare.

–Jag tror att FUS verkliga genomslag, både i forskarsamfundet och i allmänhet, märks först om ett par år, då de ännu inte disputerade FUS-arnas avhandlingar dyker upp. Nätverksuppbyggnaden är också unik och kommer säkert att refereras till och för den delen plagieras i framtiden.

FUS-rapporterna

–FUS-rapporterna har varit ofta omtalade, men få verkar ha läst dem. Helt klart är att de har varit för svåra för praktiker.

–Det var aldrig meningen att FUS-rapporterna skulle vara lättillgängliga, snarare var själva grundidén att forskarna för en gångs skull skulle ges möjlighet att skriva verkligt teoretiskt. Och med tanke på innehållets karaktär tycker jag att FUS-rapporterna är välredigerade.

–Jag tror att rapporterna för väldigt många har fungerat som en ingång till den typ av ungdomskulturforskning som FUS-nätverket företräder.

Flera av FUS-rapporterna används också som kurslitteratur, inte bara på universitets- och högskolor, utan även på folkhögskolor. Enligt förlaget säljer FUS-rapporterna oväntat bra. Ett par av dem har t o m tryckts om. Man kan alltså anta att de läses också av en hel del personer utan egen forskaranknytning till det som tas upp i rapporterna.

–Om man tittar igenom de 13 avhandlingar som FUSare stått för under de fem år nätverket varit verksamt är det väldigt få som refererar till FUS-rapporterna, trots att flera på ett helt uppenbart sätt inspirerats av och i några fall direkt lånat in resonemang och begrepp som präglar FUS-rapporterna. Vill man tolka detta välvilligt kan man hävda att det beror på att ”FUS-perspektiven” med åren blivit en självklar del i mångas forskning.

Ståndpunktdebatten

–Under 70-talet förfasade sig de flesta forskare över ungdoms- och populärkulturen. Idag tycks det i mångt och mycket vara tvärt om. Man kan ibland nästan tycka att det har skapats några nya tabun inom FUS, t ex mellan hög och lågkultur; i FUS sysslar vi nu bara med populärkultur, ingen forskar om ungdomar och balett, eller körsång, precis.

–Även om FUS kan ha bidragit till en polarisering t ex mellan högt och lågt, så har det behövts. Motståndet och omedvetenheten har varit stor. Tänk bara i början på 80-talet och paniken kring det s k ”videovåldet” då allt som infattade ordet video kopplades ihop med våld och moralisk upplösning.

–Idag är istället många rädda för att bli utpekade som en företrädare för moralisk panik. Till skillnad från andra schatteringar av ungdomsforskningen verkar vi dra oss för att framstå som ”vuxna”. Vi vill vara trovärdiga genom att vara trogna de vi forskar om. Bistår vi att något är eländigt blir också vi eländiga.

–Vi verkar ha en oerhörd tilltro till ungas subjektivitet. De tycks inte kunna påverkas negativt av någonting. Men vi kan inte bara förutsätta att allt ungdomar tar sig för är bra eller att all medieanvändning är kreativ. Att allting blivit så relativt sammanfaller med ett allmänt förborgerligande under 80-talet och en ökad medial bildstorm. Vi som forskare borde åter anknyta oss till ett läroperspektiv. Idag ropar unga efter normer och vägledning. Man ska inte tro att alla regelsystem och auktoritetsförhållanden är auktoritära.

–Om man jämför med praktiker som jobbar med ungdomar så måste de ha ett perspektiv och ett mål. Kanske borde samma sak gälla oss? Man ska inte glömma att det icke-normativa också innehåller normer.

–Jag tycker inte att vi ska behöva tala om vad som är rätt och fel. Dessutom anser jag inte att FUS har varit normlöst. I FUS-programmet står det en hel del om att FUS' syfte är att motverka totalitär och "dålig" institutionell maktutövning och antidemokratiska strömningar.

–Man ska inte glömma att FUS-programmet skissades mot bakgrund av Statens ungdomsråds rapportserie *Ej till salu* som i mångt och mycket präglades av ett ganska statiskt ideologikritiskt perspektiv som missade dynamiken i ungas vardagskultur och användning av populärkulturen.

–Ja, de perspektiv som präglat t ex FUS-rapporterna har verkligen behövts för att föra ut ett mer nyanserat synsätt till praktikerna. Nu används begrepp som "moralisk panik" och "frirum" t o m på ministernivå. Men nu är det dags för oss att återigen ge oss ut i "verkligheten".

–När FUS nu försvinner bort i backspegeln kan jag tycka att det är dags för en revitalisering av forskarnas politiska engagemang. Kanske är det dags att återigen ställa frågor som: Vad är emancipatorisk forskning? Vad är kritisk teori?

Framtiden

–Man frågar sig om vi "40-talister" verkligen kan bedriva ungdomskulturforskning i framtiden? Ålders- och förståelseglappet kommer ju bara att öka mellan oss och dem vi forskar om.

–Man kan fråga sig vad ungdomskulturforskning egentligen ska innebära i framtiden, och vad kommer att menas med begreppet "ungdom" i framtiden, när det blir allt svårare att dra gränserna, socialt, kulturellt, subjektivt!

–Ser man till vad som nu händer, t ex på arbetsmarknaden, så finns det trots allt en hel del som pekar på att det kommer att finnas distinkta grupper av ungdom att forska om också i framtiden. Ett exempel skulle kunna vara permanent arbetslösa ungdomar.

–Till sist har det blivit dags att fråga vad som ska komma efter FUS?

–Svar: Svenska ungdomskulturforskarens förening (SUF).

Sammanställt och redigerat av Michael Forsman.

Synpunkter från en nätverksmedlem

Till FUS' slutseminarium ombads Erling Bjurström, nätverksmedlem sedan 1989, att reflektera kring sin egen medverkan i FUS och också säga något om FUS' i förhållande till annan nordisk ungdomskulturforskning.

De synpunkter som här presenteras på forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige – i fortsättningen förkortat till FUS – utgår från mitt eget deltagande och gör följaktligen inte anspråk på att ge en "objektiv" bild av programmet. Tvärtom är perspektivet medvetet subjektivt. De synpunkter och bedömningar som jag presenterar utgår i huvudsak från min egen syn på ungdomskulturforskningen som vetenskapligt fält och mina egna erfarenheter och upplevelser av att delta i FUS.

Mitt deltagande i FUS sträcker sig över samtliga år programmet verkat, d v s från 1987 till 1994. Mitt deltagande har också varit tämligen regelbundet i den mening att jag alltsedan starten har deltagit i de seminarier FUS har anordnat och under en tid ingick jag i ett av de tvärvetenskapliga projekt (Trettioalet) som emanerat från forskningsprogrammet. Dessutom har jag på olika sätt, dels i egenskap av utrednings- och forskningschef på Statens Ungdomsråd, dels genom arbetet med en promemoria om framtida ungdomsforskning i Sverige på uppdrag av civildepartementet, haft anledning att följa och granska FUS ur olika synvinklar.

De aspekter av FUS som jag har valt att anlägga synpunkter på i det här sammanhanget är 1) dess betydelse som forskarnätverk, 2) dess bidrag till den svenska ungdomskulturforskningens utveckling och 3) de seminarier som årligen har arrangerats. Under dessa rubriker kommer jag även att beröra paraplygruppens arbete, de rapporter som FUS har givit ut och programmets övergripande teman.

FUS' betydelse som forskarnätverk

Det som jag för egen personlig del har upplevt som det sammanhållande "kittet" i det nätverk av ungdomskulturforskare FUS har skapat är det gemensamma intresset för de fyra teman; modernisering, kön, stil och sfärer, som programmet har kretsat kring. Genom dessa teman har dels perspektiv inom olika discipliner kunnat föras samman på ett fruktbart sätt, dels har de – delvis som en följd av det förstnämnda – skapat förutsättningar för ett fruktbart tvärvetenskapligt samarbete. Enligt min uppfattning har det hela tiden funnits en "jämvikt" mellan de discipliner,

inom humaniora och samhällsvetenskap, som har förts samman under de övergripande teman som har legat till grund för forskningsprogrammet.

Just denna "jämvikt" mellan olika discipliner uppfattar jag som det unika med FUS-nätverket och som också har gjort att nätverket har fungerat i praktiken och bidragit till utvidgade kontakter mellan ungdomskulturforskare och ett konkret tvärvetenskapligt samarbete. De övriga effekter som detta nätverk har haft, som att t ex skapa och fördjupa kontakter mellan forskare, ge inblick i olika discipliner, generera nya projekt, m m, ser jag mer som en "naturlig" konsekvens av att den grundläggande tvärvetenskapliga strukturen har fungerat.

FUS' bidrag till svensk ungdomskulturforskning

FUS' huvudsakliga bidrag till svensk ungdomskulturforskning anser jag ligger i den teoriutveckling som programmet har möjliggjort. Genom att teman som modernisering, kön, stil och sfärer har förts samman har de "kontinentala" respektive "anglo-saxiska" paradigmen, som under de senaste decennierna har dominerat ungdomskulturforskningen i många avseenden, kunnat överskridas och ifrågasättas på ett fruktbart sätt. Förmodligen har de flesta av de forskare som har ingått i FUS-nätverket – precis som jag själv – upplevt att programmet har bidragit till att mejsla ut ett "svenskt" paradigm inom ungdomskulturforskningen som lutar sig mot de kontinentala och anglo-saxiska, men samtidigt överskrider dem i olika avseenden.

För egen del upplever jag att detta överskridande har möjliggjorts framför allt genom att modernitetstemat (som i sig utgår ifrån, berör och kombinerar flera olika teman) har haft en central ställning i FUS. Mot denna bakgrund har nya aspekter hos centrala begrepp inom ungdomskulturforskningen, som t ex identitet, stil, ungdom och motstånd, kunnat lyftas fram och utvecklas.

I ett nordiskt perspektiv har FUS tagit tillvara och utvecklat de riktningar inom kulturforskningen (hermeneutiska, psykoanalytiska, "cultural studies", etc) som fr o m det sena 1970-talet fick genomslag i den nordiska ungdomskulturforskningen. Genom det nordiska samarbete och nätverk mellan ungdomsforskare som har byggts upp under de senaste tio åren, med bl a återkommande forskarsymposier, bibliografier, newsletters och sedan 1993 en nordisk tidskrift om ungdomsforskning (*Young*), har förutsättningarna för kontaktytor och ett dialogiskt förhåll-

ningssätt mellan olika – större såväl som mindre – forskarmiljöer i de nordiska länderna varit goda under de år FUS verkat.¹¹

I FUS har denna kontakt och dialog också varit direkt genom att forskare från de övriga nordiska länderna vid olika tillfällen deltagit i seminarier och också bidragit till FUS-rapporterna. FUS har därför både direkt och indirekt verkat i ett nordiskt sammanhang. I motsats till de större forskningsprogram och -projekt som har genomförts eller fortfarande bedrivs i de nordiska länderna har FUS emellertid haft en tydlig profil mot ungdomskultur – snarare än ungdomsforskning. Huvuddelen av dessa program och projekt har också haft eller har en påtaglig ”empirisk” inriktning, med framför allt omfattande enkät- och intervjuundersökningar.

Externt har det i en del sammanhang riktats kritik mot FUS för dess ”bristande empiriska anknytning” – en kritik som för övrigt också har riktats mot ungdomskulturforskningen i sin helhet.¹² Denna kritik handlar till viss del om vad som utgör relevant empiriskt material i olika sammanhang, men också om att FUS har lagt alltför stor tonvikt vid teoretisk förnyelse och negligerat empirin. För egen del tror jag att kritiken mer än något annat återspeglar motsättningen mellan ett traditionellt ”empiriskt” inriktat paradigm inom ungdoms- och fritidsforskningen och de ”teoretiska” paradigm som fr om 1970-talet har utvecklats inom ungdomskulturforskningen. Att jag berör denna kritik här beror dels på att jag vid flera tillfällen har tagit del av den från forskare som inte har deltagit i FUS, dels att jag anser att den är missriktad. FUS-rapporterna fram t o m den sista (*Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*), som i sin helhet består av en rad empiriska närläsningar av olika ungdomskulturer domineras visserligen av ”teoretiska” snarare än ”empiriska” perspektiv, men mot bakgrund av programmets ursprungliga målsättningar har den empiriska anknytningen blivit tydligare och tydligare i takt med publiceringen av varje ny rapport. Internt har denna empiriska anknytning varit påtaglig redan från början genom att en rad enskilda projekt har presenterats och diskuterats på FUS-seminarierna.¹³ Detta

■■■■■■■■

¹¹ Att FUS ingår i och också har bidragit till dialogen mellan olika nordiska inriktningar inom ungdomsforskningen framgår bl a av Lasse Siuralas samlingsrecension av *FUS-rapporterna 1-5* (i *Young*, 2:1, 1994.)

¹² Se t ex Anita Dahlgrens (1993) recension av *Ungdomar i skilda sfärer. FUS-rapport nr 5*, i *Sociologisk forskning*, 4/93.

¹³ Detta gäller både stora empiriska projekt med en omfattande datainsamling, som exempelvis mitt eget projekt om ungdomars musiksmak – redovisat i Bjurström (1993): *Spelar rocken någon roll? Kulturell reproduktion och ungdomars musik-*

interna utvecklingsarbete kulminerar med bidragen till FUS-rapport nr 6.

Teoriutvecklingen har dock – med facit i hand – överskuggat intresset för metod- och kunskapsteoretiska frågor med anknytning till ungdomskultur- och modernitetstemat inom FUS. Detta återspeglas enligt min uppfattning också i FUS-rapporterna. Den inledande rapporten, *Metodfrågor i ungdomskulturforskningen* (1990), behandlar tämligen frikopplat från modernitetstemat och -diskursen, och tillika på ett tämligen konventionellt sätt, de utvecklingsmöjligheter respektive problem som är förknippade med användningen av olika metoder i ungdomskulturforskningen. Efterhand har dock dessa frågor, som jag upplever det, diskuterats på ett fördjupat sätt vid de årliga seminarier som FUS har anordnat. Och dessa diskussioner kommer förmodligen att på olika sätt avspegla sig i framtida projekt och publikationer bland de forskare som har varit verksamma i FUS.

FUS-seminarierna

De årliga FUS-seminarierna har utgjort en ”naturlig” samlingspunkt och ett diskussionsföra för de forskare som har varit verksamma i forskningsprogrammet. Utifrån mitt perspektiv har kvaliteten på de seminarier som har anordnats kontinuerligt höjts i takt med att forskningsprogrammet har utvecklats. Att nivån successivt har höjts uppfattar jag som en effekt av att den kontinuerliga publiceringen av FUS-rapporterna, arbetet i de s k intresse-grupperna och av att de forskningsprojekt och perspektiv som har redovisats och diskuterats på seminarier har korsbefruktat varandra. Detta har också skapat en påtaglig känsla av kumulativitet i den kunskapsprocess som har rymts inom FUS och som utifrån ett deltagarperspektiv har manifesterat sig framför allt på de årliga seminarierna.

De årliga seminarierna har också utgjort en träffpunkt för den s k paraplygruppen (vars sammansättning till viss del har skiftat) och de forskare som har ingått i nätverket. Paraplygruppens styrning av seminarierna har på många sätt varit minimal, vilket har lämnat stort utrymme för såväl diskussioner som initiativ från deltagarna. Denna modell – vare sig den har utgjort en medveten strategi eller inte från paraplygruppens sida – har enligt min mening lagt grunden till en ovanligt öppen

■■■■■■■■

smak – och mindre omfattande närläsningar av olika ungdomskulturer och ungdomskulturella uttrycksformer.

och fruktbar dialog på seminarierna. Klimatet på FUS-seminarierna utgör enligt min uppfattning den viktigaste grunden till att FUS-nätverket kommer att leva vidare i föreningsform (i den nybildade Svenska ungdomskulturforskarens förening, SUF).

Erling Bjurström

En utifrånblick

Till FUS' slutseminarium inbjöds Monica Rudberg, professor i pedagogik vid Oslo universitet, för att delge seminariet ett utifrånperspektiv på FUS, och göra några jämförelser med norsk ungdomskulturforskning. I texten kommenteras i några avsnitt Leif Berggren (1993): *Efter generationsupprøret. Esteter v/s samhällsvetare. En bild av svensk ungdomskULTUR-forskning* – en Bourdieu-inspirerad 60-poängsuppsats om svensk ungdomskulturforskning och svenska ungdomskulturforskare, där författaren bl a hävdar att det går en skarp skiljelinje mellan samhällsvetare och humanister.

Ungdomskulturforskning og pedagogisk bekymring – på norsk, svensk eller mammas vis

Forskjellene mellom norsk og svensk ungdomskulturforskning er nokså åpenbare både når det gjelder definisjon av forskningsfeltet, metodisk tilnærming og teoretisk tilfang. Selv om begge forskningsmiljøene har tverrvitenskapelige ambisjoner, er disiplintilknytningen tydeligere blant norske ungdomsforskere. Den svenske ungdomskulturforskeren (her avgrenset til FUS-deltakeren) synes ha satset mer på en type "tvåspråklig" kompetanse, dvs humanister og samfunnsvitere har faktisk maktet å utvikle et felles språk.¹⁴ Det er også slående at norsk ungdomsforskning i hvertfall innenfor Ungforskprogrammet, i så stor utstrekning har

■■■■■■■■

¹⁴■ et prosjekt som FUS som tar for seg kulturelle fenomener vil kulturanalytiske tilnærminger selvsagt få betydning, og utenfra kan det se ut som om humanistene har et visst teoretisk hegemoni, uten at noen nødvendigvis føler seg undertrykt av den grunn. Jeg er altså skeptisk til den framstilling av kulturviternes ("estetenes") dominans som Leif Berggren (1993) gir i sin evaluering av FUS-prosjektet. Hans bruk av Bourdieus perspektiv om hegemonisk kamp (med etablissement og utmanere) blir nokså forenklet i forhold til et miljø som i så stor grad har greid å forene levende forskerdiallog med heterogenitet. I et slikt åpent miljø finnes selvsagt også motsetninger som kan være vanskelig å artikulere i forhold til det som oppleves som en råddende diskurs. Men selve hegemonikonseptet resulterer ikke bare i at motsetningene overdrives, men gir også assosiasjoner til nokså fastfrosne grenser mellom stridende interesser.

investert i store, kvantitative prosjekter med målsetting om å kumulere kunnskap om ungdommers totale livssituasjon,¹⁵ mens svensk ungdomskulturforskning er mer kvalitativt orientert og innrettet på de "lokale sannheter". Samtidig vil disse "lokale sannheter" kombineres med et helhetlig teoretisk prosjekt, noe som bl a vises i FUS-rapportenes indre sammenheng. Den norske streben etter empirisk kumulasjon kan sies å tilsvares av en svensk ambisjon om teoretisk syntese.

I det følgende vil jeg med avstamp i noen av forskjellene resonnerer litt rundt det jeg oppfatter som dilemmaer i svensk ungdomskulturforskning (hvilket ikke betyr at jeg ser løsningen i den norske varianten). Det jeg tar opp er ikke basert på noen systematiske eller uttømmende undersøkelser av de to forskermiljøene, men heller på løse inntrykk fra den type "deltakende observasjon" som består i at man ser seg litt rundt (her og der, av og til, i tekst og liv), og vips! syns man at man ser et mønster. Det skal villig erkjennes at disse mønstrene i dette tilfellet nok handler vel så mye om betrakterens hang-ups som om objektet. Det følgende er derfor å forstå som uttrykk for en "indre" dialog mellom to posisjoner, som muligens litt tilfeldig blir knyttet til nasjonale forskings-særtrekk. Det er klart at stereotypier ikke blir avlivet på den måten, men betrakteren får i hvertfall luftet sin egen ambivalens i håp om at noen andre lider av det samme.

Bred ungdomsforskning eller ungdomskulturstudier

Det første som slår en er kanskje forskjellene i områdesdefinisjon, som i grunnen gjør en sammenlikning mellom norsk og svensk ungdomskulturforskning til en sammenlikning mellom epler og pærer. For spørsmålet er jo om det overhodet finnes noen særegen norsk ungdomskulturforskning. Symptomatisk nok argumenterer Ola Stafseng (1990) i sin evaluering av svensk ungdomskulturforskning for at grensene mellom ungdomskulturforskning og ungdomsforskning ikke lar seg trekke. Det er klart at det finnes norske miljøer hvor man arbeider med ungdomskulturelle temaer (f eks i musikkvitenskap, kjønnsforskning, sosiologi, etnologi og sosialantropologi, flere distriktshøyskoler). Når det gjelder det

¹⁵Ufr det store prosjektet "Ung i Norge" som ledes av psykologen Lars Wichstrøm. "Ung i Norge" er en longitudinell spørreskjema-studie av et representativt utvalg (10.000) ungdommer, over temaer som skoletilpasning, yrkesaspirasjoner, fysisk modning, identitetsutvikling, forhold til egen kropp, vennskap, forhold til foreldre, ungdomskultur og kulturell aktivitet, konsum av rusmidler, psykisk helse, suisidal-forsøk etc.

dominerende ungdomsforskningsmiljøet – det 6-årige forskningsprogrammet UNGforsk – er studier av ungdomskultur et av flere prioriterte områder. Her er det likevel mitt inntrykk at norsk ungdomskulturforskning mere er et ledd i studier av ungdommers totale livssituasjon og / eller oppfattes som en viktig brikke i et forebyggende ungdomsarbeid. At norsk ungdomsforskning som en del av en mer generell samfunnsvitenskapelig tradisjon har manglet et kulturanalytisk perspektiv, er blitt påpekt av flere. Den norske sosialantropologen Tord Larsen (1985) hevdet f eks at de rituelle ungdomsopptøyene natt til 1. mai som forekom i Oslo i begynnelsen av 80-åra, like rituellt og årvisst ble analysert som en type kollektiv søknad til arbeidsformidlingen. Selv om tingenes tilstand har bedret seg siden den gang, er den spesifikke kulturanalysen fortsatt en mangelvare i norsk ungdomsforskning.

I følge de intervjuete i Berggrens (1993) studie av svensk ungdomskulturforskning, er avgrensningen av det ungdomskulturelle forskningsområdet heller ikke her noe endelig avklart. Men det er jo tydelig at hele FUS-programmets perspektiv har vært å vektlegge ungdommenes egne kulturelle uttrykk. Det viser seg både i utvikling av særegne metoder for å studere og analysere disse uttrykkene og i et teoretisk perspektiv som poengterer slike fenomeners ikke-reduserbare egen logikk. Jeg vil hevde at betoningen av det kulturelle nivåets relative autonomi har vært det viktigste, selv om FUS-artikler samtidig argumenterer for å bevare et helhetsperspektiv, hvor både sosiologiske og psykologiske forklaringer kan rommes (nivå-modellen). Personlig har jeg stor sans for et slikt perspektiv og har gjentatte ganger argumentert for det på psykologiens område – et område som jo ikke har vart mindre utsatt for sosiologisk reduksjonisme enn kulturnivået i årenes løp. Selvsagt finnes en viss fare for at den relative autonomien etterhvert blir forholdsvis absolutt, d v s at nye former for reduksjonisme utvikles, men det er nok en risiko vi klarer å leve med.

Derimot er det et tankekors for meg at vekten på ungdomskulturforskning synes å resultere i at nokså store felter faller utenfor forskningsinteressen, og at det er en viss systematikk i *hva* som forsvinner ut – nemlig den utsatte ungdommen som representerer et problem både for seg selv og andre. Den vanlige innvendningen mot ungdomskulturforskning fra Birminghamskolen og framover – nemlig at den fokuserer på det avvikende til fortrenghet for vanlig ungdom – rammer neppe lenger. Takket være svensk ungdomskulturforskning vet vi idag mye mere om hva ”streit” ungdom sysler med, eller riktigere: hva det de

sysler med betyr for dem (fra dataspill til romantikklesning). For såvidt har svenske ungdomskulturforskere fortsatt et godt øye til det bisarre (f eks filmbyttere i splattergenren). Poenget er vel at disse avvikerkulturene nettopp ikke forstås som avvik men heller blir normalisert gjennom det kulturalanalytiske perspektivet (en kultur av flere) – akkurat som det samme kulturalanalytiske perspektiv bidrar til å se det bisarre og eksotiske i den vanlige ungdommens kulturelle praksis (også den er bare en av flere). Perspektivet krever nærmest en avproblematisering av kulturelle former – og det er klart at en slik avproblematisering har sine grenser. Noen ungdomskulturelle fenomener er rett og slett for ille. Er det derfor rusmisbruk, ungdomsvold, prostitusjon o s v ikke blir temaer for ungdomskulturforskningen?

Nyttekrav eller forskning con amore

I norsk ungdomsforskning er nytteorienteringen mye mere eksplisitt en i den svenske. Departementet er den viktigste bevilgningsinstansen til UNGforsk, og noen av forskningsprosjektene (f eks om innvandrerungdom, Øia 1993) er direkte oppdragsforskning. For en utenforstående synes forholdet mellom myndighetene og (grunn)forskerne å være en nokså uproblematisk allianse. I svensk ungdomskulturforskning forskes det åpenbart oftere con amore. Her får man svar på alt man noensinne har lurt på, men ikke turt å spørre om: som f eks hvorfor køene er så utholdelig lange utenfor prøverommene på Hennes og Mauritz (Ganetz 1992), hvorfor gutter griljerer grytekluter på skolekjøkkenet (Trondman 1991) eller hvorfor raggere er så urimelig stygge og fete (Bjurström 1990). Alt selvsagt servert i et modernitetsperspektiv; svensk ungdomskulturforskning fremstår virkelig som en libidinøs utgave av Habermas (eller var det Foucault?).

At mitt hjerte banker for con amore-forskningen er antakelig lett å høre. Men det er jo unektelig også et kinkig standpunkt for de av oss som har vansker med å svelge forestillingen om den ”frie intellektuelle” med hud og hår. Con amore-forskning er en måte å stille seg utenfor nyttekrav, hva enten de måtte stamme fra myndigheter med kontrollbehov eller urolige foreldre på jakt etter gode råd. En slik liberoposisjon er selvsagt ikke ensbetydende med at en er blitt rammet av politisk sløvsinn – å slå vakt om den uavhengige intellektuelle virksomhet har jo gang på gang vist seg å være en betydningsfull demokratisk kamp. Men i ærlighetens navn tror jeg at den raske utbredelse som denne forskerholdning har fått i løpet av 80-åra mere handler om at

flere av oss er litt slitne av all tidligere stillingstaken og føler legitimt behov for å endelig få gi etter for våre forskningsmessige lyster. Hvorvidt det er førtiårskrise, 80-tallets markedsliberalisme, postmodernisme eller forskningsmessig modning (det var ikke bestandig så god forskning som kom ut av proklamasjonene om at forskning og politikk hørte sammen) som er grunnen, skal være usagt. Men å slå fast at politikk og forskning ikke er detsamme, er ikke ens betydende med at skillet mellom dem aldri kan bli for skarpt.

Den pedagogiska plikt eller den ubekymrete solidaritet

En viktig side ved norsk ungdomsforskning har vært at den direkte eller indirekte har handlet minst like mye om de *voksne* – enten de er blitt oppfattet som noen som befinner seg på den andre siden generasjonskløften (foreldre), eller som noen som skal brygge bro over den (ungdomsarbeidere). Ola Stafseng har karakterisert dette som en paternalistisk tradisjon i ungdomsforskningen / ungdomsarbeidet (der plasserte han ikke helt uten rett også undertegnede). Det betydde ikke nødvendigvis at ungdomsarbeidere var myndighetenes forlengete arm, tvertimot kunne paternalismen snarere komme til uttrykk i at man la vekt på å fungere som svake gruppers talerør (jfr Niels Christe- tradisjonen i norsk ungdomsforskning). I begynnelsen av 80-åra ble det til da nokså uproblematiserte bildet av ungdomsarbeideren som ungdommens ”advokat” stilt på hodet: hun ble nå den farligste form for manipulator p g a sin innvaderende ungdomsvennlighet. I Norge fikk hun til navnet ungdommens ”lilla mareritt”, ikke fordi hun var liten (tverti mot var hun helt overveldende i sitt klamme favntak) men p g a sin antatte preferanse for PLO-skjerf i fiolette sjatteringer. Mitt valg av kvinnelig pronomen er intendert. Jeg tror nemlig ikke at dette bare var en kritikk av 70-åras politiske ensidighet, men også uttrykk for en begynnende antifeministisk understrøm, som også kan avleses i den samtidige pedagogiske debattens kritikk av ”mor” som pedagog (se f eks Dale 1986). ”Mor” ble i denne diskusjonen et symbol på den sosialdemokratiske velferdsstatens ”totalkontroll”. I norsk ungdomsforskning er dette voksenperspektiv fortsatt tydelig – noe som jo også henger sammen med både nyttekravene og problemfokuseringen.¹⁶ Selv om norske ungdomsforskere har ulik

■■■■■■■■

¹⁶Denne problemfokusering blir selvsagt ikke mindre av at man gang på gang slår fast at ungdommer er å betrakte som ressurser og *ikke* som problem. Dette er blitt gjentatt i forhold til de fleste ungdomsgrupper så snart de har dukket opp på ung-

og hver for seg tydelig disiplinforankring, er det likevel rimelig å påstå at de ofte er sterkt preget av det moderne projektets *pedagogiske* pliktbevissthet; dvs enten man er *for* eller *mot* pedagogikk rører man seg ofte på en nokså normtung måte innenfor en pedagogisk diskurs (å være erklært *antipedagog* krever ofte vel så mye normativ skyts).¹⁷

Det som blir slående utifra et norsk perspektiv er derfor hvor lite *bekymret* man er over ungdommen i svensk ungdomskulturforskning. Delvis unngår man behovet for å bekymre seg ved å ikke direkte studere ”problemgrupper”. Men viktigere er nok at forskerholdningen ofte er gjennomsyret av en optimistisk tiltro til ungdommens evne til å håndtere situasjonen (en liknende observasjon er blitt gjort av Ramström 1991, og utifra hans ståsted som behandler blir dette en nokså kritisk kommentar). Poengteringen av ungdommen som forandrende potensial og avantgarde er muligens ikke lenger særlig framtrædende. Igjen står synet på ungdommen som *bearbeidende subjekt* – ett syn som jeg i hovedsak deler. Likevel gjelder det å holde tunga rett i munnen slik at ungdommen ikke igjen helliggjøres som det *eneste* gjenlevende subjektet i en forskningstradisjon hvor diskursene ellers sies å tale uopphørlig gjennom oss andre.¹⁸ I hvert fall kan jeg både hos meg selv (f eks i synet på unge jenters forhold til massemediale bilder av kjønn) og andre se en tendens som kanskje kan sammenfattes slik: Aldri har så mange blitt så lite påvirket av så mye! I con amore—forskningen blir kanskje alt interessant, ingenting riktig farlig? Jeg har akkurat lest en artikkel om filmbyttere av voldsvideoer (Bolin 1993), hvor forskeren bruker et bourdieusk distinksjonsperspektiv på de ulike smaksretninger i voldsgenren – en original og spennende artikkel. Men som forfatteren antyder avslutningsvis vil unektelig et annet spørsmål dukke opp i kjølvannet til en slik studie (et spørsmål som flere sannsynligvis opplever som mer presserende å få

■■■■■■■■

domsforskningens arena: f eks elever med arbeiderklassebakgrunn, unge jenter, innvandrerungdommer (se f eks UNGforsk 1992).

¹⁷■ Til og med introduksjonen av postmoderne tenkning i norsk kulturdebatt ble koblet til denne pedagogiske diskurs. Den kom som et slags ”ungdomsopprør” i det litterære tidsskriftet *Profil*, som til da hadde vært en bastion for sosialrealistiske ml-forfattere. Anførerne i opprøret besto ihvertfall delvis av nettopp sosialpedagoger med ungdomsforskning som interesseområde. Kampen *mot* postmoderne filosofi er på samme vis blitt ført av den pedagogiske filosofen Jon Hellesnes.

¹⁸■ Kanskje man kan sammenlikne dette med kvinneforskningens tidligere programatiske krav om ”verdighetsforskning” – som i grunnen ble en variant av det gamle ”hva mor gjør er alltid rett”. I tillegg: for å unngå det man så som ”elendighetsforskning” ble kvinnen til det eneste vesen som kunne gå verdig eller ubeskadiget gjennom den verste misere.

svar på), nemlig hvorfor akkurat vold nå blir brukt i distinksjonsstrategiene blant ungdommer. Selv om ingen av oss tror på noen enkle samband mellom forbruk av voldsvideoer og voldsutøvelse – finnes det idag spesielt sterke grunner til å spørre seg hvilke samfunnsmessige og psykologiske forutsetninger denne oppfatningen av vold som moro og / eller estetikk hviler på og hvilke konsekvenser den vil få. ”Tala, det är så mörkt” heter Suzanne Ostens film om en ung svensk nynazist. Man trenger ikke å være rammet av massemediale myter eller moralsk panikk for å synes at ungdomskulturforskerne burde ha mere å si om den saken enn de til nå har gjort.

Om den kjærlighetsfulle oppmerksomhet

Mitt poeng er slett ikke at denne ubekymrete solidaritet aldri er på sin plass – tvertimot gir den oss mulighet til å få et inntak til ungdommenes verden uten forhastete moralske dommer. Alternativet ligger vel heller ikke i en kunstig gjenoppliving av den pedagogiske plikt som et slags ungdomsforskerens overjeg (vi vet hva det betyr for lysten!). Mitt poeng er bare at det er problematisk å forholde seg til ungdom som forskningsobjekt *uten* at en pedagogisk diskurs aktiveres. Og at det kanskje er på tide igjen å forholde seg mer aktivt (analytisk) til den. Det pedagogiske felt ligger i skjöringspunktet mellom det deskriptive / analytiske og det normative. Hvis pedagogikken slipper taket i det deskriptive (hvordan *er* de unge, hva *betyr* deres handlinger for dem) blir resultatet moralisering og de unge blir redusert til objekter for våre mål. Men hvis pedagogikken slipper taket i det normative (hva er et godt liv, hva er en sunn utvikling? – spørsmål som aldri kan besvares entydig eller kontekstløst, men som alltid må stilles) blir resultatet en la-det-skure-holdning, hvor de faktiske valg skjules eller flyttes et annet sted. Det trenger slett ikke å være noen kontrollerende eller normtung affære – kanskje det som trengs heller er det den franske filosofen Simone Weil kaller ”den kjærlighetsfulle oppmerksomhets blick”. Det er et blick som lar barnet gro i fred, men ikke vokse vilt – et blick som bekymrer seg uten nødvendigvis å bli et bekymret eller kulturpessimistisk blick.

Sara Ruddick (1980) – en amerikansk filosof – har myntet begrepet ”morstenkning” som hun mener er å forstå som en spesiell ”disiplin” (som ikke må knyttes på essensialistisk vis til biologisk kjønn, men til en form for sosial praksis): ”That is, she asks certain questions rather than others; establishes criteria for the truth, adequacy, and relevance of proposed answers; and cares about the findings she makes and can act

upon” (1980: 347). Morstenkning kan sies å være karakterisert av konflikter mellom tre interesser: vedlikehold (den sårbare ungdom), vekst (den ekspanderende ungdom) og akseptabilitet (den farlige ungdom). Konflikter som i grunnen er uløselige, og som samtidig *må* løses på *et eller annet vis*. Så selv om kontroll er en nødvendig del av morstenkningen, opererer den med et annet kontrollbegrep enn det vi finner innenfor den tekniske eller didaktiske rasjonalitet, litt mindre megalomant og definitivt mer ad hoc: Når det gjelder barn og ungdom, blir det jo klinkende klart at alt ikke *kan* kontrolleres; våre stadige forsøk på å få fullstendig oversikt og orden over kaos er samtidig tydelige uttrykk for vår hjelpeløshet. Man står overfor en utvikling som stort sett må gå sin gang uten intervensjon – verken hår, tenner eller språk kommer på kommando. Katastrofeangsten lurer derfor bestandig rundt hjørnet (jfr den moralske panikk). Men det betyr jo også at vi står overfor en utvikling som vanligvis *går* sin gang – de fleste unger får både hår og tenner og lærer å snakke selv om det ser svart ut. Morstenkning kobles derfor ikke bare til resignasjon og / eller panikk, men også til en viss optimisme: Det er alderen, og det går over!¹⁹

Nå er jo hverken norsk eller svensk forskning på ungdom særlig preget av morstenkning.²⁰ Jeg er i grunnen heller ikke interessert i å sette opp den som noen norm, men bare bruke begrepet som utgangspunkt for å forstå mitt eget (ambivalentbegeistrete) forhold til svensk ungdomskulturforskning. Det er sikkert flere grunner til at ”mamma” er nokså fraværende i ungdomskulturforskningen. For det første er ungdommer ikke barn, og ”mor” er ikke lenger den eneste (eller mest relevante) pedagogen. Men likheten til barnet er der fortsatt – ikke minst fordi ungdommen faktisk *både* har en egenverdi (og må studeres særgegent) og er en overgangsfase i et utviklingsforløp. Så fort vi ser ungdommen i et utviklingsperspektiv reises spørsmål om sosial tilpasning og integrasjon (jfr Ramström 1991),²¹ og selv der vi slår et slag for opprør blir den normative diskusjon uomgjengelig. Svensk ungdomskulturforsk-

■■■■■■■■

¹⁹ For en mer omfattende diskusjon, se Bjerrum Nielsen och Rudberg (1986).

²⁰ Det enkleste hadde vært å si at den norske inntar farsposisjonen mens den svenske forblir enlitt eldre kompis? Men det byr meg litt imot: At ungdomsforskeren bebreides for å ikke være voksen nok, er et ganske utterpet tema som sjelden blir til mere enn moralistisk psykologisering (grow up!). Det betyr ikke at det ikke ville være interessant med en mer konkret analyse av ungdomskulturforskerens ”habitus” (jfr Berggren 1993).

²¹ Jeg ser hos Berggren (1993 s 42) at en liknende problemstilling er blitt reist av sosiologen Peter Waara, Umeå Universitet.

ning *har* ofte et utviklingspsykologisk perspektiv i den mening at adolescensen forstås som spesifikk psykologisk tilstand og har gjennom sine analyser også bidratt til en utdypet forståelse nettopp av psykologisk adolescens (se f eks Ganetz 1994). Men adolescensen er ikke bare en tilstand. Den er en fase, et ledd i en historie som vi nok er blitt mere forsiktige med å fortelle, fordi den jo verken er så lineær eller så teleologisk som utviklingspsykologene ville ha det til. Men det er en historie som likevel *må* fortelles, hvis vi skal gripe det spesifikke ved å være ung til forskjell fra å være barn eller voksen. Et slikt utviklingsperspektiv hindrer en fastfrysning av ungdomskulturelle bilder, hva enten det er et ”ondt” bilde av den konforme og / eller ukontrollerbare ungdom eller et ”godt” bilde av et bearbeidende subjekt. På den ene siden er det alderen, og det går over – på den andre siden er det ikke alt som går over like lett.

For det andre *er* det etter mitt syn ikke helt uvesentlig at svensk ungdomskulturforskning har visse guttekulturelle særtrekk. Det er både fascinerende og fremmedgjørende å sitte på FUS-seminar mellom to menn som ivrig studerer kataloger over splatterfilmer! Disse særtrekke-
ne er tilstede, selv om kjønnsperspektivet faktisk er blitt en imponerende del av forskningsprosjektet som helhet ikke minst på Johan Fornäs’ innsats (se f eks Fornäs 1991). FUS har med andre ord ikke vært noe takknemmelig forum for de gutter som har tenkt de tanker de har tenkt å tenke på kjønnets område. Men at kjønnsperspektivet legitimeres betyr selvsagt ikke at kjønnskulturer forandres automatisk. Jeg ser slett ikke dette som en moralsk defekt, men som et sosialt / kulturelt / psykologisk utgangspunkt som også får betydning for valg av forskningstema (con amore-forskning av frie mannlige intellektuelle blir annerledes enn con amore-forskning av frie kvinnelige intellektuelle) og for holdningen til ungdommen som forskningsobjekt. Samtidig synes kjønnsperspektivet etterhvert å bli en mere integrert del også av de ”mannlige” forskningstemaer – og det er nytt, for selv om man ofte har forsket på gutter i ungdomskulturforskningen er det jo en feilslutning å tro at man dermed har forsket på kjønn. På det samme seminaret hvor noen studerte splatterkataloger, var det flere innlegg som tematiserte gutters forhold til far. Kanskje det faktisk betyr at en ny bekymring for ungdommen er på gang – selv om det ikke er på mammas vis? Så muligens bekymrer jeg meg helt unødig – det ville jo i så fall ikke være første gangen mamma gjør det.

Monica Rudberg

Referenser

- Berggren, Leif (1993): *Esteter vs samhällsvetare. En bild av svensk ungdomskultur forskning*, C-uppsats i pedagogik, Stockholm: Högskolan för lärtutbildning.
- Bjerrum Nielsen, Harriet och Monica Rudberg (1986): "Mor" som pedagog", i *Ut-kast*, nr 6, Oslo: Pedagogisk forskningsinstitut.
- Bjurström, Erling (1990): "Raggare", i Dahlén, Peter och Margareta Rönnberg (red): *Spelrum. Om lek, stil och flyt i ungdomskulturen*, Uppsala: Filmförlaget.
- Bolin, Göran (1993) *Varning! Skitfilm!*, Avdelningen för medie och kulturteori, JMK, Stockholms Universitet.
- Dale, Erling Lars (1986): *Oppdragelse fri fra "mor" og "far"*, Oslo: Gyldendal.
- Fornäs, Johan (1991): "Narcissus och det Andra. Könsordningens särskiljanden och sammanfogningar", i Fornäs, Johan, Ulf Boëthius och Sabina Cwejman (red): *Kön och identitet i förändring. FUS-rapport nr 3*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Ganetz, Hillevi (1992): "Butiken, hemmet och kvinnligheten som maskerad", i Fornäs, Johan, Ulf Boëthius, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Unga stilar och uttrycksformer. FUS-rapport nr 4*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Ganetz, Hillevi (1994): "Ung och stolt. Om den adolescenta texten", i Fornäs, Johan, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz, Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Larsen, Tord (1985): "Bønder i byen. På jakt etter den norske konfigurasjonen", i Clausen, A-M (red): *Den norske væremåten*, Oslo: Cappelen.
- Ramström, Jan (1991): *Tonåringen i välfärdssamhället*, Lund: Natur och kultur.
- Ruddick, Sara (1980): "Maternal thinking", *Journal of feminist studies*, 6/2.
- Stafseng, Ola (1990): *Ungdomsforskning i Norden. En vetenskaplig granskning*, Stockholm: Skolöverstyrelsen.
- Trondman, Mats (1991): "Den panerade grytflappen", i Löfgren, Anders och Margareta Norell (red): *Att förstå ungdom*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- UNGforsk (1992): *Ungdom og kultur – de unges eget ansvar*. Konferanserapport.
- Øia, Tormod (1993): *Mellom moské og McDonalds. Ung og innvandrere i Oslo*. Rapport, Oslo: Ungforsk, Norges Forskningsråd, avd. NAVF.

Sveriges Ungdomskulturforskarens Förening (SUF)

I kölvattnet på FUS har ett antal av medlemmarna i FUS' nätverket bildat en förening för ungdomskulturforskare i Sverige: *Sveriges Ungdomskulturforskarens Förening (SUF)*. Det är en ideell förening för forskare, lärare och studerande på doktorand- och påbyggnadsnivå vid universitet och högskolor, och andra som arbetar aktivt med studier av ungdomars kulturella uttrycksformer. Föreningens syfte är att främja samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning om ungdomar och deras kulturella uttrycksformer samt att på ett utåtriktat sätt sprida befintlig forskning.

SUF har som målsättning att ge ut ett nyhetsbrev/medlemsblad 2-4 ggr per år samt att årligen eller vartannat år arrangera ett gemensamt seminarium för föreningens medlemmar. Föreningen ska genom sin verksamhet först och främst hålla ihop (de intresserade) ungdomskulturforskarna i Sverige. Man kan också tänka sig att SUF i vissa sammanhang kan agera företrädare för ungdomskulturforskarna i Sverige, t ex gentemot anslagsgivare, myndigheter, politiker, media. SUF kan t ex verka för att det ska bli fler doktorandtjänster i ungdomskulturforskning, fortsatt miljöstöd osv. Även internationellt kan föreningen fungera som *en* kontaktkanal.

Föreningsformen gör att enskilda medlemmar (forskare) eller olika grupper av medlemmar via föreningen kan ansöka om medel – till forskningsprojekt, antologiproduktioner, informationsverksamhet, seminariearrangemang och liknande – i fonder som annars inte är tillgängliga för forskare.

Våren 1995 håller SUF sitt första gemensamma seminarium, i Göteborg. Nyhetsbrevet/medlemsbladet börjar dock utkomma redan hösten 1994.

Michael Forsman

Forskarpresentationer

Här presenteras alla medlemmar i FUS-nätverket. Förutom adresser och en kort personbeskrivning anges de texter som var och en publicerat under 1989-94, med reservation för att paraplygruppen i vissa fall kan ha fått in ofullständiga uppgifter.

Margot Bengtsson

Institutionen för tillämpad psykologi, Lunds universitet, Box 117, 221 00 Lund.
Tel: 046-109117. Docent vid Institutionen för tillämpad psykologi i Lund, har tidigare bl a publicerat *Föräldraidentifikation hos kvinnliga naturvetare och humanister* (1983); artiklar i bl a Adolfsson (red): *Psykologisk kvinnlighet och manlighet* (1976); Ganetz m fl (red): *Feminism och marxism* (1986) samt i tidskrifter som *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, *Häftet för kritiska studier* och *Ord och Bild*.

- ”Könsocialisation och social förändring – om brott och kontinuitet i ungdomars identitetsutveckling från 1950 till 1970/80-tal” (Gender socialization and social change) (1990), i *Psykologi i tillämpning*, 8:1.
- ”Den dekonstruerade maskuliniteten” (1991), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Sabina Cwejman (red): *Kön och identitet i förändring. FUS-rapport 3*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Från oidipal rivalitet till att bygga självet. Om könsocialisation och social förändring” (1991), i Anders Löfgren och Margareta Norell (red): *Att förstå ungdom*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Könsrollspöket” (1992), i *Uppväxtvillkor*, 2-3/92.
- ”Psykologin behöver ett historiskt perspektiv på kvinnor och män” (1993), i *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, 1/93.
- ”Som pappa vill jag inte bli! – Könsidentitet före och efter 1970-talets könsrevolution” (1993), i *Visst är vi olika*, Rapport från arbetsgruppen kvinnligt och manligt i skolan.

Magnus Berg

Etnologiska institutionen, Göteborgs universitet, Västra Hamngatan 3, 411 17 Göteborg. Tel: 031-7734308 (a), 031-13996 (h). Fax: 031-138030.
Doktorand i etnologi i Göteborg, forskar om invandrarungdomar med särskilt intresse för etnicitet och identitet och även estetiska aspekter i unga etniska delkulturer, skriver avhandling om turkiska ungdomar i Sverige.

Två invandragenerationers svenska boende: som de erfarits och värderats av 60 barn till finska, turkiska och chilenska göteborgare (1989) (red med Håkan

- Andreasson och Lennart Zintchenko), R 43: 1989, Stockholm: Bygghörsningsrådet.
- ”Två invandragenerationers svenska boende” (1989), i Mats Ridelius (red): *Ungdomstid: Att möta ungdomars behov*, Göteborg: Socialtjänsten.
- ”Två invandragenerationers svenska boende” (1989), i Lars Brink (m fl): *Mycket mänskligt. Aktuella humanistiska forskningsprojekt vid Göteborgs universitet*, Göteborg.
- ”La entrevista como método de producción de conocimientos” (1990), i *Historia y fuente ora*, nr 4.
- ”Att välja sitt öde – andra generationens turkiska invandrare” (1991), i *Krut*, 2/91.
- ”Modernitet – som empiriskt fält, som teoretiskt redskap (1992), i Birgitta Skarin, Birgitta Frykman och Helene Brembeck (red): *Brottningar med begrepp*, Göteborg: Etnologiska föreningen i Västsverige.
- ”Bostaden som gräns, länk och springande punkt” (1992), i Siv Ehn (red): *Invandrades boendeliv i Stockholms och Göteborgs miljonprogramsförorter*, Stockholm: Bygghörsningsrådet.
- ”Femman är ett dåligt ställe för turkiska tjejer’. Stadsrummets etniska laddning” (1992), i *Meddelanden från Etnologiska institutionen nr 12*, Göteborg: Etnologiska institutionen.
- ”Tvånget till kognitiv valfrihet – några empiriska iakttagelser av andragenerationens invandrades möte med senmodernitetens möjlighetshorisont” (1992), i D Kos-Dienes (red): *Valfrihetens gränser*. KIM-rapport 13. Papers in Anthropological Linguistics 24, Göteborg: Institutionen för lingvistik.
- ”Hur vill barnen bo? Boendets plats i finska, turkiska och chilenska andragenerationens invandrades livssammanhang” (1993), i Siv Ehn (red): *Så här bor vi. Om invandrades liv och boende*, Stockholm: Bygghörsningsrådet.
- ”Double normality – reflections on style and second generation immigrants” (1993), i *Young. Nordic journal of youth research*, 1:1.
- ”Etnicitet och historia” (1993), i *Kulturella perspektiv*, 1/93.

Erling Bjurström

- JMK, Box 27861, 115 93 Stockholm. Tel: 08-164427 (a), 08-7202809 (h). Fax 08-6610304. Innehar HSFR-doktorandtjänst i ungdomskultur vid JMK i Stockholm, skriver avhandling om ungas musikval ur ett kultursociologiskt perspektiv, utifrån såväl kvantitativa som kvalitativa data, tidigare utrednings- och forskningschef på Statens ungdomsråd, har skrivit en rad böcker och rapporter om ungdomskultur, tidigare bl a *Generationsupproret* (1980); *RastafarI och Reggae* (1988); samt artiklar bl a i Himmelstrand och Svensson (red): *Sverige – vardag och struktur* (med Fornäs, 1988) samt tidskrifter som *Uppväxtvillkor* och *Ung*.
- Policy-delfi om den framtida ungdomspolitiken. Delrapport 1* (1989) (med Benny Henriksson), Stockholm / Västerås: Institutet för Sociala Studier / Västerås kommun.
- Policy-delfi om den framtida ungdomspolitiken. Delrapport 2* (1989) (med Benny Henriksson), Stockholm / Västerås: Institutet för Sociala Studier / Västerås kommun.
- ”Inledning” (1989) (med Henriksson), i Benny Henriksson (red): *Ung på 90-talet. Ungdomen i det postmoderna samhället*, Stockholm: Glacio.

- ”Musikrörelser och mångkultur” (1989), i Benny Henriksson (red): *Ung på 90-talet. Ungdomen i det postmoderna samhället*, Stockholm: Glacio.
- Framtida ungdomsforskning i Sverige* (1989), Ds1989: 18, Stockholm: Barn- och ungdomsdelegationen / Civildepartementet.
- ”Get Rhythm. Skiss till analys av social rytm och rockmusik” (1989), i Helena Wulff (red): *Ungdom och medier: Klass, kommersialism och kreativitet*, Stockholm: Centrum för masskommunikationsforskning.
- ”Rock-ordlista” (1989), i *Uppväxtvillkor*, 1/89.
- ”Vad döljer sig under rocken?” (1989), i *Uppväxtvillkor*, 1/89.
- ”Hip hop” (1989), i *Ung*, 3/89.
- Policy-delfi om den framtida ungdomspolitik. Delrapport 1* (1990) (med Benny Henriksson), Stockholm / Västerås: Institutet för Sociala Studier / Västerås kommun.
- Policy-delfi om den framtida ungdomspolitik. Delrapport 2* (1990) (med Benny Henriksson), Stockholm / Västerås: Institutet för Sociala Studier / Västerås kommun.
- ”Raggare. En tolkning av en stils uppkomst och utveckling” (1990), i Peter Dahlén och Margareta Rönnberg (red): *Spelrum. Om lek, stil och flyt i ungdomskulturen*, Uppsala: Filmförlaget.
- ”Raggare – från uppkäftighet till ren nostalgi” (1990), i Michael Forsman (red): *Tobedoit. En utställningskatalog*, Skövde: Skaraborgstidningen / Skaraborgs länsmuseum.
- ”Ungdomar och framtiden” (1990) (med Johan Wennhall), i *Årsbok om ungdom*, Stockholm: Statens ungdomsråd.
- ”Statistik om ungdom”, i *Årsbok om ungdom* (1990), Stockholm: Statens ungdomsråd.
- ”Generationskonflikter” (1990), i Ingrid Rindberg (red): *Svenskläraryrkeförbundet årskrift*, Östersund: Svenskläraryrkeförbundet.
- Livsstilsreklam. Vad är det?* (1991), Stockholm: Konsumentverket (Rapport 1990/91:3).
- ”De professionellas intåg” (1991), i *Uppväxtvillkor*, 1/91.
- ”Förändrade attityder till invandrare och flyktingar” (1991), i *Uppväxtvillkor*, 3/91.
- ”Ungdomskultur då och nu” (1991), i *Kommunerna och ungdomskulturen*, Stockholm: Svenska kommunförbundet.
- ”Forskning om invandrarungdom” (1991), i *Olika men ändå lika. Om invandrarungdomar i det mångkulturella Sverige. Betänkande av ungdomskommittén*, (SOU 1991: 60), Stockholm: Institutet för medie- och samhällsstudier / Allmänna Förlaget.
- ”Övermålat porträtt” (1991), i *Paletten*, 3/91.
- ”Det paradoxala kulturmötet” (1991), i *ROL: Religion och livsfrågor*, 3/91.
- ”På spaning efter den tid som flytt” (1991), i *Uppväxtvillkor*, 1/91.
- ”Ungdomar och musik” (1991) (med Johan Wennhall), i *Årsbok om ungdom*, Stockholm: Statens ungdomsråd.
- ”Kreativitet”, i *Årsbok om ungdom* (1991) (med Sara Bengtzon, Karin Nilsson, Anna Richter och Johan Wennhall), Stockholm: Statens ungdomsråd.
- ”Get Rhythm – Iuonnos sosiaalisen rytmin ja rockmusiikin erittelyyn” (1992), i Ari Alm och Kimmo Salminen (red): *Toosa Soi. Musiikki radion kilpailuvälineenä?*, Helsinki: YLE / Tutkimus- ja kehitysosasto, tutkimusraportti, nr 1.

- ”Postmodern ungdom? Nya livsstilar?” (1992), i Lars J Lundgren (red): *Livsstil och miljö. På väg mot ett miljövänligt beteende?*, Lund: BTJ Tryck.
- ”Youth research and ethnicity. Reflexions on uniformity, diversity, name-games and ’neutral’ aspects of culture” (1992), i Cecilia Palmgren, Karin Lövgren och Göran Bolin (red): *Ethnicity in youth culture*, Stockholm: JMK.
- ”Närgången” (1992), i *Årsbok om ungdom*, Stockholm: Statens ungdomsråd.
- ”Tidens gång – känslans omvandling” (1992), i *Uppväxtvillkor*, 3/92.
- ”Varde ljud” (1992), i *Ung*, 2/92.
- ”Filmens ungdomsrebell – från Vild Ungdom till Mad Max” (1992), i *Tusen och en film*, 2/92.
- Spelar rocken någon roll? Kulturell reproduktion och ungdomars musiksmak* (1993), Stockholm: Statens Ungdomsråd.
- Sälj det i toner. Om musik i TV-reklam* (1993) (med Lilliestam), Stockholm: Konsumentverket.
- ”Granskning av forskningen om reklamens påverkan och effekter” (1993), i *Forskerkonferens om born og tv-reklame. Nordiske Seminar- og Arbejdsrapporter* (1993: 558), København: Nordisk Ministerråd.
- ”Madonna och Rambo. Flickor och pojkar i fantasins gränsland” (1993), i *Visst är vi olika! En antologi för kunskap och debatt om likheter och olikheter mellan flickor och pojkar och deras olika villkor och förutsättningar i skolan*, från Arbetsgruppen Kvinnligt och Manligt i skolan. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- ”Rock around the school” (1993), i *Ung*, 3/93.
- ”Generationsbegreppets kontext och generationsmedvetandets konstruktion” (1993) (med Johan Wennhall), i *Nord Nytt*, 49.
- ”Stilens markörer” (1994) (med Lilliestam), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposium.
- ”Det moderna som tradition. Ungdomskulturforskningens utveckling och problem” (1994), i Thomas Öhlund och Göran Bolin (red): *Ungdomsforskning – kritik, reflektioner och framtida möjligheter*, Stockholm: USU.
- ”Sweden” (1994) (med Johan Fornäs och Keith Roe), i Klaus Hurrelmann (red): *International handbook of adolescence*, Westport, CT / London: Greenwood Press.
- ”Förord” (1994), i *We’re only in it for the money. Ungdomskultur, pengar och makt i populärmusiken*. Rapport nr 11, Stockholm: Kungliga musikaliska akademien.
- ”Ungdomskulturer” (1994), i *Ungdomars välfärd och värderingar*, (SOU 1994: 73), Stockholm: Fritzes.

Anders Björklund

Sjöhistoriska museet, Box 27131, 102 52 Stockholm. Tel: 08-6664900. Docent i etnologi, intendent vid Sjöhistoriska museet i Stockholm, har bl a skrivit ”Att göra och att tala. Om tillvarons tolkning” i Arnstberg (red): *Bläckfisken* (1987).

Alf Björnberg

Nickelmyntsgatan 1, 414 79 Göteborg. Tel: 031-7734085 (a), 031-822558 (h).
Fax: 031-7734089. Docent i musikvetenskap, tf högskolelektor i musikvetenskap, Göteborgs universitet, arbetar i musikvideoprojektet, även intresserad av populärmusikanalys och rockpedagogik, har bl.a. publicerat avhandlingen *En liten sång som alla andra. Melodifestivalen 1959-1983* (1987).

”Popular music in institutional music education” (1989), i *Musikpedagogiska strategier i ett föränderligt samhälle: Rapport från musikpedagogisk forskarkonferens vid Musikhögskolan i Göteborg 10-13/4 1989*, Göteborg: Musikhögskolan.

”Sounding the mainstream. An analysis of the songs performed in the Swedish Eurovision Song Contest semifinals 1959-1983” (1990), i Keith Roe och Ulla Carlsson (red): *Popular music research*, Göteborg: Nordicom – Sweden.

”Sign of the times? Om musikvideo och populärmusikens semiotik” (1990), i *Svensk tidskrift för musikforskning*, vol 72.

”Lo spettacolo musicale come rituale: l’ Eurofestival” (1990), i *Musica / Realtà*, 32. *Analyser af populärmusik: teorier och metode* (1991), Aalborg: Institut for musik og musikterapi.

Popular music form as narrative process (1992), *Ljudbilder nr 1*, Göteborg: Musikvetenskapliga avdelningen.

Mot en modell för interdisciplinär musikvideoanalys. 40 videoanalyser (1992) (red med Ola Stockfelt), Göteborg: Musikvetenskapliga avdelningen (Ljudbilder nr 2).

Analyse af populärmusik: teori og metoder (1991), Aalborg: Institut for musik og musikterapi.

”Music video and the semiotics of popular music” (1992), i Dalmonte, R och M Baroni (red): *Secondo convegno Europeo di analisi musicale*, Trento.

”Musical spectacle as ritual: the Eurovision song contest”, i Hennion, A (red): *1789-1989: Musique, histoire, democratie*, vol II, Paris.

”Teach you to rock’? Popular music in the university music department” (1993), i *Popular music*, 12:1.

”Stakkels Michael eller Den ulykkelige kærlighed i 90’erne” (1993), i Finn Gravensten (red): *Musikken har ordet*, København.

”Strukturrelationer mellan musik och bilder i musikvideo” (1993), i *Col Legno*, 1. *Structural relationships of music and images in music video* (1993), Oslo: Universitetet i Oslo (Skriftserie fra Institutt for musikk og teater, 1993: 3).

”Structural relationships of music and images in music video” (1994), *Popular Music*, 13:1.

Ulf Boëthius

Noreens väg 80, 752 63 Uppsala. Tel: 08-163525 (a), 018-462245 (h).

Medarbetare i paraplygruppen och redaktör för samtliga FUS-rapporter, professor i barn- och ungdomslitteratur vid litteraturvetenskapliga institutionen i Stockholm, intresserad av historiska aspekter på ungdom och litteraturreception, gör en studie av flygböcker inom ramen för Trettiotalsprojektet, har tidigare bl a publicerat: *Strindberg och kvinnofrågan* (1979); en rad artiklar och uppsatser om Strindberg, kvinnolitteraturforskning och kvinnokamp, och om ungdomskultur i

- bl a Carlsson (red): *Forskning om populärkultur* (1987) och Bennich-Björkman m fl (red): *Litteraturens vägar* (1988).
- När Nick Carter drevs på flykten. Kampen mot "smutslitteraturen" i Sverige 1908-1909 (1989), Stockholm: Gidlunds.
- "Lek och spel i Alistair MacLeans Kanonerna på Navarone" (1990), i Peter Dahlé och Margareta Rönnberg: *Spelrum. Om lek, stil och flyt i ungdomskulturen*, Uppsala: Filmförlaget.
- Metodfrågor i ungdomskulturforskningen. FUS-rapport nr 1* (1990) (med Johan Fornäs och Sabina Cwejman), Stockholm / Stehag: Symposion.
- "Det ifrågasatta helhetstänkandet" (1990), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Sabina Cwejman: *Metodfrågor i ungdomskulturforskningen, FUS-rapport nr 1*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Ungdom och kulturell modernisering. FUS-rapport nr 2* (1990) (med Johan Fornäs), Stockholm / Stehag: Symposion.
- "Högt och lågt inom kulturen. Moderniseringsprocessen och de kulturella hierarkierna" (1990), i Johan Fornäs och Ulf Boëthius: *Ungdom och kulturell modernisering. FUS-rapport nr 2*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- "Konsten att göra sig rolig. Skazen i Astrid Lindgrens Emil i Lönneberga" (1990), i *Tidskrift för litteraturvetenskap*, 3/90.
- Kön och identitet i förändring. FUS-rapport nr 3* (1991) (med Johan Fornäs och Sabina Cwejman), Stockholm / Stehag: Symposion.
- "Från könsrollskritik till genusanalys. Könsorienterad forskning kring ungdomars läsning" (1991), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Sabina Cwejman: *Kön och identitet i förändring, FUS-rapport nr 3*, Stockholm / Stehag.
- "Populärlitteraturen – finns den?" (1991) i *Tidskrift för litteraturvetenskap*, 2/91.
- Unga stilar och uttrycksformer. FUS-rapport nr 4* (1992) (med Johan Fornäs, Hillevi Ganetz och Bo Reimer), Stockholm / Stehag: Symposion.
- "Kontrollerade njutningar. Ungdomen och de litterära texterna" (1992), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Hillevi Ganetz och Bo Reimer: *Unga stilar och uttrycksformer. FUS-rapport nr 4*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige – en presentation* (1992) (med Johan Fornäs, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer), Stockholm: JMK.
- Youth culture in Sweden – Presentation of a research program* (1992) (med Johan Fornäs, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer), Stockholm: JMK.
- Ungdomar i skilda sfärer. FUS-rapport nr 5* (1993) (med Johan Fornäs och Bo Reimer), Stockholm / Stehag: Symposion.
- "Ungdomar, medier och moraliska paniker" (1993), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Bo Reimer: *Ungdomar i skilda sfärer. FUS-rapport nr 5*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- "Moraliska paniker" (1993), i *Praktik och teori. Texter om didaktik och lärarutbildning*, nr 1.
- "Presentation and analysis of Swedish reference works in the field" (1993), i *The tools of children's literature research*, Stockholm: The Swedish Institute for Children's Books.
- "Så mycket konstigt det finns i det här landet". Ester Bolinders flickböcker" (1994), i Yng Toijer-Nilsson och Boel Westin (red): *Om flickor för flickor. Den svenska flickboken*, Stockholm: Rabén & Sjögren.

- ”Swedish research on literature for children and young adults” (1994), i *Svensk biblioteksforskning*, 1/94.
- Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6* (1994) (red med Johan Fornäs, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”The history of high and low culture” (1994), i Johan Fornäs och Göran Bolin (red): *Youth culture in late modernity*, London: Sage.
- ”Youth, the media and moral panics” (1994), i Johan Fornäs och Göran Bolin (red): *Youth culture in late modernity*, London: Sage.
- ”Controlled pleasures: youth and literary texts” (1994), i Johan Fornäs och Göran Bolin (red): *Youth culture in late modernity*, London: Sage.

Göran Bolin

- JMK, Box 27861, 115 93 Stockholm. Tel: 08-161277 (a), 08- 6697875 (h). Fax 08-6610304. E-mail: gbolin @jmk.su.se. Doktorand och lärare i medie- och kommunikationsvetenskap vid JMK, Stockholms universitet; skriver avhandling om videovåldsfans; en av redaktörerna för *Filmhäftet*.
- Ethnicity in Youth Culture* (1992) (red med Cecilia Palmgren och Karin Lövgren), Stockholm: Youth Culture at Stockholm University.
- Moves in Modernity* (1992) (red med Johan Fornäs), Stockholm: Almqvist och Wiksell International.
- Ungdomskultur vid Stockholms universitet. En presentation* (1992) (med Karin Lövgren och Thomas Öhlund), Stockholm: USU.
- ”Omvälvningar och identitet. Ungdomskultur som kaos och ordning” (1992), i *Krut*, nr 66 (2/92).
- ”Dödsdans och kroppskult. Linnea Quigley som kultfenomen” (1992), i *Filmhäftet*, nr 79-80.
- ”Utan moralism om pedagogik och medier”(1992), i *Ung Film*, nr 37 (1/92).
- ”Kreativ tittarkultur. Våldsvideo ur ett användarperspektiv” (1992), i *Ung Film*, nr 40 (4/92).
- Videovåld i Sverige. En kommenterad filmografi* (1993), Stockholm: JMK.
- ”Ungdom och videovåld – presentation av ett forskningsområde” (1993), i Ulla Bystedt och Titti Hasselrot (red): *Forskning om ungdom. Rapport från en ungdomsforskningskonferens*, Stockholm: Barn- och ungdomsdelegationen / Forskningsrådsnämnden.
- ”Videovåldets kretslopp. Lagstiftning, filmutbud, delkulturer” (1993), i Cecilia von Feilitzen, Michael Forsman och Keith Roe (red): *Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Kulturell våldsamhet. Våldsvideo ur ett användarperspektiv” (1993), i *Locus*, 2/93.
- ”Mördaren som gränsmarkör. Psykopater på film och i verkligheten” (1993), i *Filmhäftet*, nr 81-82.
- Ungdomsforskning – kritik, reflektioner och framtida möjligheter* (1994) (red med Thomas Öhlund), Stockholm: USU.
- ”Vad är ett medium? En guide till mediegaxen” (1994), i Ulla Carlsson, Cecilia von Feilitzen, Johan Fornäs, Tove Holmqvist, Sven Ross och Hans Strand (red): *Kommunikationens korsningar. Möten mellan olika traditioner och perspektiv i medieforskningen*, Göteborg: Nordicom-Sverige.
- ”Våldsinriktade gemenskaper. Ungdom, våldsvideo och internationell kommunikation” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz

och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige, FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.

”Maskulin seger eller maskulinitet i kris?” (1994), i *Filmhäftet*, nr 85.

Youth culture in late modernity (1994) (red med Johan Fornäs), London: Sage.

Ole Breitenstein

Lindvägen 5, 186 70 Brottby. Tel: 08-52141067. Filmvetare verksam med kurser, TV-program och kvalitativa studier av film, TV, video och dataspel; läroböcker i filmanalys, artiklar bl a i *Filmhäftet* samt flera forskningsrapporter.

”Datorspelens förtrollade värld. Om elektroniska spel” (1989), i Helena Wulff (red): *Ungdom och medier: klass, kommersialism och kreativitet*, Stockholm: Centrum för masskommunikationsforskning.

”Spela basket i vardagsrummet. Om datorspel” (1989), i *Uppväxtvillkor*, 1/89.

”Att undervisa med film och- TV-material” (1989), i *Nordisk pedagogik*, 3/89.

”Våra närmaste grannar: om TV-melodramer” (1989), i *Ottar*, 3/89.

”Varför Film och TV i skolan?” (1989), i *Film och mediepedagoger*, Stockholm: Filmcentrum.

”Prinsessan i massmediaskogen. En tendens i kvinnlig debatt – sedd ur ett manligt perspektiv” (1990), i *Filmhäftet*, nr 69-70.

”TV-grannar. Oljemiljonären och hemmadottern, några av våra grannar i TV” (1990), i *Filmhäftet*, nr 71-72.

”Vårt behov av våldsfilm” (1991), i *Abrakadabra*.

Upptäck massmedierna (1992) (red med Peter Dahlgren, Jonas Wall och Kaj Wickbom), Stockholm: Natur och Kultur.

”Filmens uttrycksmedel (1992), i *Nord Nytt*, nr 47.

Robert Burnett

Mimergatan 13, 654 60 Karlstad. Tel+Fax: 054-212942 (h), 054-838308 (a).

Universitetslektor i medie- och kommunikationsvetenskap vid Högskolan i Karlstad, bl a intresserad av förändringar inom internationell musikindustri, har tidigare medverkat i bl a Carlsson (red): *Forskning om populärkultur* (1987).

”Musikvideo för miljoner” (1989), i *Tvärnsnitt*, 1/89.

Concentration and diversity in the international phonogram industry (1990), Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation (diss).

”From a whisper to a scream. Music video and cultural form” (1990), i Keith Roe och Ulla Carlsson (red): *Popular music research*, Göteborg: Nordicom-Sweden.

”Fonogram” (1991/93), i Carlsson och Anshelm (red): *Medie-Sverige 91/93. Statistik och analys*, Göteborg: Nordicom-Sverige.

”Fonogrammarknaden och industrikoncentrationen” (1991), i *Medienotiser*, 2/91.

”Dressed for success: from ABBA to Roxette” (1992), *Popular Music*, 11:2.

”Meet the new boss, same as the old boss: The transnational phonogram industry in the nineties” (1992), i K Salminen och A Alm (red): *Transmitted Music*, Helsinki: Yleisradio.

Music and media: Three papers (1992), Oslo: Department for Music and Theatre, University of Oslo (Working Papers no 1).

”The implications of ownership changes on concentration and diversity in the phonogram industry” (1992), i *Communication Research*, 19:6.

- ”The popular music industry in transition” (1993), i *Popular Music & Society*, 17:1.
- ”Om musikindustrins mångfald och enfald” (1994), i *We’re only in it for the money*, Stockholm: USU & Kungliga musikaliska akademien (Rapport nr 11).
- ”Ungdomskultur, pengar och makt i populärmusiken”, i Henrik Karlsson (red): *Musik & morgondag. En debattbok om musiken i framtiden*, Stockholm / Göteborg: Kungl. Musikaliska Akademien / Bo Ejeby förlag.

Jan Carle

- Sociologiska institutionen, Göteborgs universitet, Skanstorget 18, 411 22 Göteborg. Tel: 031-7734792 (a), 031-433216 (h). Fax: 031-7734764. Forskare och lärare vid sociologiska institutionen i Göteborg; ansvarig för Centrum för ungdomsforskning i Göteborg (CUG); intresseområden är sysselsättning, politik, sociala rörelser, musik, medier och makt; tidigare publicerat *Ungdomsarbetslöshet – Problem, åtgärder och konsekvenser* (med Schale, 1982). *Ungdom i rörelse* (1991) (red med H-E Hermansson), Göteborg: Daidalos.
- ”Ungdomar och sociala rörelser – om protest i det komplexa samhället” (1991) i Carle och Hermansson (red): *Ungdom i rörelse*, Göteborg: Daidalos.
- Ungdom, politik och inflytande* (1991) (med Per Sjöstrand), Stockholm: Statens ungdomsråd.
- ”Ungdom och politik” (1991), i Kerstin Bergqvist m fl: *Vad kan ungdomsforskare vara bra på? Vem är ungdomsforskare bra för?*, Stockholm: Ungdomskultur vid Stockholms universitet.
- ”Husockupationer, sociala rörelser och massmedia” (1991), i *Sociologisk forskning*, 3/91.
- ”Ungdomsarbetet och fritiden inför 90-talet” (1991), i *Forvitring eller fornyelse? De nordiske velferdsstater mot år 2000*, (INAS-rapport 1991: 8), Oslo: Institutt for Social forskning.
- ”Ungdomar som social kategori” (1991) (med Per Sjöstrand), i Blomsterberg och Therborn (red): *Vad styr Sverige*, Göteborg: Göteborgs universitet.
- ”Blåser det en högervind bland ungdomen?” (1992), i *Locus*, 4/92.
- Social movements and social change* (1992) (red med Abby Petersen), Göteborgs universitet: Sociologiska institutionen (forskningsrapport nr 110).
- ”Will there be a new youth revolt? The importance of understanding youth and modernity in the context of social movements” (1992), i Carle och Pedersen (red): *Social movements and social change*, Göteborgs universitet: Sociologiska institutionen (forskningsrapport nr 110).
- Ungdomsarbetslöshet, välfärd och livsstil* (1992), Göteborgs universitet: Sociologiska institutionen (monografi nr 48).
- ”Vad vill ungdomarna engagera sig i?” (1992), i *Ungdom och vanmakt*, Stockholm: Allmänna Barnhuset.
- Ung och grön. Ungdomars miljöintresse och engagemang* (1993) (med Per Sjöstrand), Stockholm: Statens ungdomsråd.
- ”Ungdomars politiska engagemang” (1994), i *Ungdomars välfärd och värderingar – en undersökning om levnadsvillkor, livsstil och attityder*, Stockholm: SOU 1994: 73.
- ”Något speciellt med att vara ung och arbetslös” (1994), i *Ge oss en chans – Hur barn och ungdomar påverkas av arbetslöshet*, Stockholm: Allmänna barnhuset.

Sabina Cwejman (se Holstein-Beck)

Magdalena Czaplicka

Sociologiska institutionen, Uppsala universitet, Box 513, 751 20 Uppsala.
Tel: 018-181516 (a), 018-262414 (h). Forskare och lärare vid sociologiska institutionen i Uppsala, arbetar med ett projekt om ungdom och politik, har tidigare bl a publicerat *Tonåringar och fritid* (1987) och *Ungdomars konsumtion -85* (med Ekerwald, 1986).

- ”Det undflyende nuet. Några metodproblem i hårddataorienterad ungdomsforskning” (1990), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Sabina Cwejman: *Metodfrågor i ungdomskulturforskningen. FUS-rapport nr 1*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Unga kvinnor och politik” (1991), i Hillevi Ganetz och Karin Lövgren (red): *Om unga kvinnor. Identitet, kultur och livsvillkor*, Lund: Studentlitteratur.
- ”Det nödvändiga och det önskvärda” (1991), i Jonsson (red): *Så tuktas ungdomen. Forskning om ungdom och den offentliga sektorn*, Stockholm: HLS förlag.
- ”Ungdomar på åskådarbänken till politikens arena” (1991), i *Uppväxtvillkor*, 1/91.
- ”Ungdomars värderingar och politiska attityder” (1992), *Social Forskning*, 3/92.
- ”Villkor för unga kvinnors sociala vuxenblivande i Sverige under 1900-talet” (1993), i Kirsten Drotner och Monica Rudberg (red): *Dobbelblikk på det moderne*, Oslo: Universitetsforlaget.
- ”Vägen till självförsörjning. Om ungdomars skolgång och inträde i arbetslivet” (1993), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Bo Reimer (red): *Ungdomar i skilda sfärer. FUS-rapport nr 5*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Konsten att läsa mellan siffrorna” (1994), i Thomas Öhlund och Göran Bolin (red): *Ungdomsforskning – kritik, reflektioner och framtida möjligheter*, Stockholm: Ungdomskultur vid Stockholms universitet.

Peter Dahlén

JMK, Box 27861, 115 93 Stockholm. Tel: 08-162863 (a), 08-6045413 (h). Fax: 08-6610304. Doktorand i medie- och kommunikationsvetenskap vid JMK, Stockholms universitet, skriver avhandling om idrottskildringar i SF:s journalfilmer, dessutom verksam tillsammans med Bo Reimer i projekt om sportskildringar i svensk radio och TV, har länge varit aktiv också inom ungdomskulturområdet och bl a publicerat en rad artiklar i tidskrifterna *Filmhäftet*, *Ung film*, *Tusen och en film* och *Montage*.

- ”Den svarta strömningen i 80-talets postpunk” (1989), i Johan Fornäs, Hillevi Ganetz och Tove Holmqvist (red): *Tecken i tiden*, Stockholm / Lund: Symposion.
- ”Oidipus i dataåldern. En utvecklingspsykologisk studie i *Big*” (1989), i *Filmhäftet*, nr 65-66.
- ”Populärfilmens dramaturgi” (1989), i *Barnfilmrutan*, nr 4.
- Spelrum. Om lek, stil och flyt i ungdomskulturen* (1990) (red med Margareta Rönnberg), Uppsala: Filmförlaget.
- ”När den nya tiden kom till byn. Camp och töntism som kulturella orienteringsförsök” (1990), i Peter Dahlén och Margareta Rönnberg (red): *Spelrum*, Uppsala: Filmförlaget.
- ”Folkhemsdrömmen som sprack. Om den ironiska odramatiken i Roy Anderssons filmer” (1990) (med Michael Forsman och Klas Viklund), i *Filmhäftet*, nr 69-70.

- ”Hjältar, stjärnor, idoler. Om ungdom och populära bilder” (1990) (med Michael Forsman), i *Barnfilmrutan*, nr 30.
- ”Ungdomsfilmens utveckling. Om några tendenser i ungdomsfilmerna i det post-moderna samhället” (1990), i *Ung Film* (tidigare Barnfilmrutan), nr 31.
- ”Från smygtittare till tjuvlyssnare, Om fyra vanliga föreställningar kring TV-mediet” (1990), i *Filmhäftet*, nr 71-72.
- ”Ungdom och film. En liten historik” (1991), i Ingrid Rindberg (red): *Svenskläraryrskrift 1990*, Östersund: Svenskläraryrskriften.
- Sport/TV: Anteckningar kring ett försummat forskningsfält* (1991) Stockholm: JMK (JMK:s skriftserie 1991:4).
- Genrebegreppet och TV* (1991), Stockholm: JMK (JMK:s skriftserie 1991:6).
- ”Eliter, amatörer och pajaser. Om idrott och kroppsövningar som TV-rit” (1992), i *Filmhäftet*, nr 75-76.
- ”Pappa kom hem! Om Staffan Hildebrands ungdomsfilmer” (1992) (med Klas Viklund), *Tusen och en Film*, 2/92.
- ”Poe goes pop. Om brottsbekämpare och teckenstrid” (1992), *Filmhäftet*, nr 79-80.
- ”Mamma, pappa, barn i framtidslandet. Identitets- och könsproblematik i senare science-fiction filmer” (1993) (med Maria Fitger och Ulf Lindberg), i *Montage*, nr 29-30.
- ”Fadersupproret som kom av sig. Om generationsklyftan i svensk efterkrigsfilm” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige*, FUS-rapport nr 6, Stockholm / Stehag: Symposion.

Ulf Dalquist

- Sociologiska institutionen, Box 114, 221 00 Lund. Tel: 046-104266 (a), 046-141682 (h). E-mail: ulf.dalquist.@soc.lu.se. Doktorand vid sociologiska institutionen i Lund, skriver avhandling om filmvåld, filmcensur och diskursen kring medievåldets påstådda skadeverkningar, intresse för medie- och subkulturer och estetiska motkulturer.
- ”SUCK – här bestämmer ungdomar” (1989), i *Uppväxtvillkor*, 3/89.
- ”SUCK – Where the Youth are in Charge” (1990), i Pirjo Nuutinen (red): *The Construction of Youth in Youth Research*, Joensuu: University of Joensuu.
- Livsstil och massmediekultur. Insamlingsrapport 1988 och 1990* (1991), Lund: Sociologiska institutionen (Forskningsrapporter i kommunikationssociologi).
- ”Filmcensuren och filmvåldet” (1991), i *Film och TV*, 4/91.
- ”Trollkarlens lärlingar. Fantasykulturen och manlig identitetsutveckling” (med Thomas Lööv och Fredrik Miegel), i Anders Löfgren, och Margareta Norell (red): *Att förstå ungdom. Identitet och mening i en föränderlig värld*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Mot alla odds. En longitudinell studie av ungdomars sociala mobilitet* (1991) (med Gunilla Jarlbro), Lund: Sociologiska institutionen (Forskningsrapporter i kommunikationssociologi nr 30).
- Värden, livsstilar och massmedier. En analytisk deskription* (1991) (med Fredrik Miegel), Lund: Sociologiska institutionen (Forskningsrapporter i kommunikationssociologi nr 31).

- Om ungdomars val av TV-program. En longitudinell studie* (1992), Lund: Sociologiska institutionen (Forskningsrapporter i medie- och kommunikationsvetenskap nr 2).
- ”Sanningar och lögnar om videovåldet” (1992), i *Ung Film*, 1/92.
- ”Den goda dåliga smaken. Om John Waters och hans filmer” (1993), i *Filmhäftet*, nr 79-80.
- ”Hotet från det irrationella. Om trygga psykopater och skräckinjagande galningar” (1993), i *Filmhäftet*, nr 81-82.
- ”I Was a Teenage Schwarzenegger. Om actionhjältar och manligt identitetsarbete” (1993), i *Filmhäftet*, nr 83-84.
- ”Den våldsbetraktande människan. En studie av vår våldsfascination och ungdomars våldsvideotittande” (1994), i Thomas Johansson och Fredrik Miegel (red): *Mar-drömmar och önskedrömmar. Om ungdom och ungdomlighet i 90-talets Sverige*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Kosta Economou

- Tema K, Linköpings universitet, 581 83 Linköping. Tel: 013-282221 (a), 013-103066 (h). E-mail: kosec@tema.liu.se. Fil dr vid Tema Kommunikation i Linköping, avhandlingen är en kommunikationsetnografisk studie av musikanvändning och rockspelande bland ungdomar på fritidsgård.
- Making music work: Culturing youth in an institutional setting* (1994), Linköping: Linköping studies in arts and science (diss).

Billy Ehn

- Klintvägen 29, 907 34 Umeå. Tel: 090-165567(a), 090-128574(h). Professor i etnologi, Umeå universitet, huvudsakligt arbetsområde är kulturteori och etnicitet, huvudansvarig för det HSFR-finansierade projektet Blandsverige, har tidigare bl a publicerat *Sötebrödet* (1975); *En polsk familj* (red med Siv Ehn, 1977); *Arbetets flytande gränser* (1981); *Kulturanalys* (red med Löfgren, 1982); *Ska vi leka tiger?* (1983); *Det otydliga kulturmötet* (1986); *Museendet* (1986) samt en rad forskningsrapporter och tidskriftsartiklar.
- ”Den kosmopolitiska hembygden” (1990), i *Bättre blandad än särbehandlad*, Stockholm: Svenska kommunförbundet.
- ”Schabloner och mångfald” (1991), i Annick Sjögren (red): *Ungdom och tradition*, Tumba: Sveriges invandrarinstitut och museum.
- ”Ungdom och multikultur” (1991), i *Uppväxtvillkor*, 3/91.
- ”Etnologin, det nya Europa och internationaliseringen av Sverige” (1991), i *RIG*, Stockholm.
- ”Lifestory and the process of maturing” (1991), i *Etnologia Scandinavica*.
- ”Kulturalisering på gott och ont” (1992), i *Kulturella perspektiv*, 1/92.
- ”Kulturell omskolning i Blandsverige” (1992), i *Folkkonsten – all tradition är förändring*, Stockholm: Kulturhuset och Carlssons Bokförlag.
- ”Människan genom föremålen” (1992), i Eva Silvé-Garnert (red): *Tumme med tingen. Om det materiellas roll i museernas samtidsdokumentation*, Stockholm: Nordiska museet / Samdok.

- ”The organization of diversity” (1992), i Åke Daun, Billy Ehn och Barbro Klein (red): *To make the world a safe place for diversity – Towards an understanding of multi-cultural societies*, Botkyrka: The Swedish Immigration Institute.
- To make the world a safe place for diversity – Towards an understanding of multi-cultural societies* (1992) (red med Åke Daun och Barbro Klein), Botkyrka: The Swedish Immigration Institute.
- ”Youth and multiculturalism” (1992), i Cecilia Palmgren, Karin Lövgren och Göran Bolin (red): *Ethnicity in youth culture*, Stockholm: JMK.
- Kultur och erfarenhet – aktuella teman i svensk etnologi* (1993) (red), Umeå / Stockholm: Umeå universitet / Carlsson (Etnologiska skrifter 1).
- ”Etnicitet – symbolisk konstruktion av gemenskap” (1993), i Billy Ehn (red): *Kultur och erfarenhet – aktuella teman i svensk etnologi*, Umeå / Stockholm: Umeå universitet / Carlsson (Etnologiska skrifter 1).
- Försvenskningen av Sverige. Det nationellas förvandlingar* (1993) (red med Jonas Frykman och Orvar Löfgren), Stockholm: Natur och Kultur.
- ”Nationell inlevelse” (1993), i Billy Ehn, Jonas Frykman och Orvar Löfgren (red): *Försvenskningen av Sverige. Det nationellas förvandlingar*, Stockholm: Natur och Kultur.
- ”En akademisk brygd” (1993), i Trygve Carlsson (red): *Odling för tanken*, Stockholm: Carlsson.
- ”Min etnologi” (1993), i Lena Gerholm (red): *Etnologiska visioner: Femton forskare reflekterar kring sitt ämne*, Stockholm: Carlsson.
- ”Undvikandet av ondska i svensk etnologi” (1993), i Lena Gerholm och Thomas Gerholm (red): *Ondskans etnografi*, Stockholm: Carlsson.
- ”Ungdom och multikulturalism” (1993), i *Kulturella perspektiv*, 2/93.
- Från erfarenhet till text. Om kulturvetenskaplig reflexivitet* (1994) (med Barbro Klein), Stockholm: Carlsson.
- ”Att tolka intervjuer med ungdomar i multi-etniska förorter” (1994), i Thomas Öhlund och Göran Bolin (red): *Ungdomsforskning – kritik, reflektioner och framtida möjligheter*.

Hedvig Ekerwald

Sociologiska institutionen, Box 821, 751 08 Uppsala. Tel: 018-181194 (a), 018-384162 (h). Fax: 08-181170. E-mail: hedvig.ekerwald@soc.uu.se.

Fil dr och universitetslektor vid sociologiska institutionen, Uppsala, forskar i ett nordiskt tvärvetenskapligt projekt om unga kvinnors vardagsliv och kultur i Norden, där i Ekerwalds FRN-stödda projekt tre generationer kvinnor intervjuas om sin ungdomstid, har tidigare bl a publicerat *Ungdomars konsumtion -85* (med Czaplicka, 1986), och artiklar i bl a Himmelstrand och Svensson (red): *Sverige – vardag och struktur* (1988).

- ”Därför har kvinnor lägre lön” (1989), i *Pockettidningen R*, 1/89.
- ”Vetenskap som byråkrati eller konst. Glaser och Strauss: The discovery of grounded theory” (1989) (med Stina Johansson), i *Sociologisk forskning*, 2/89.
- ”Humor, moral och kulturskillnader” (1993), i *Invandrare och minoriteter*, 1/93.
- ”De unga kvinnorna och sextiotalets sexrevolution” (1993), i Kirsten Drotner och Monica Rudberg (red): *Dobbeltblikk på det moderne*, Oslo: Universitetsforlaget.

”He-Man, hästarna och ungdomssexologin” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Staffan Ericson

JMK, Box 27861, 115 93 Stockholm. Tel: 08-161789 (a), 08-6422787 (h). Fax 08-6610304. Innehar doktorandtjänst i masskommunikation vid JMK i Stockholm och skriver en avhandling om genreteori och förhållandet mellan modernism och populärkultur, har tidigare bl a medverkat i Carlsson (red): *Forskning om populärkultur* (1987).

”Theorizing fiction and theory as fiction: the scandinavian pursuit of popular narrative” (1989), i Michael Skovmand (red): *Media Fictions (The Dolphin no 17)*, Århus: SEKLOS.

Kulturindustrins fiktioner. Skandinavisk forskning om populärfiktion – översikt och kommenterad bibliografi (1991), Stockholm: JMK.

Mats Eriksson

Liljegatan 9B, 753 24 Uppsala. Tel: 018-181295 (a), 018-696116 (h).

Doktorand vid avdelningen för forskning och utbildning i modern svenska, vid institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet, arbetar på en avhandling om ungdomars berättande med utgångspunkt i vardagsspråket.

Ett fall av grammatikalisering i modern svenska: ba i ungdomars talsspråk (1992), Uppsala universitet: Enheten för sociolingvistik (SoLiD nr 1 = FUMS-rapport nr 166).

”Vart tog va vägen? En diakron studie av en pragmatisk partikels försvinnande”, i *Hugskott och hågkomster. En vänskrift till Karin Forsberg när måttbandet tog slut*, Uppsala: FUMS / Uppsala universitet.

”Storytelling as drama” (1994), i *Young. Nordic Journal of Youth Research*, 2:4.

Cecilia von Feilitzen

JMK, Box 27861, 115 93 Stockholm. Tel: 08-162864 eller 7849736 (a); 08-6582082 (h). Fax 08-6610304. Fil lic i sociologi, masskommunikationsforskare vid JMK, Stockholms universitet, och forskare vid Sveriges Radio, under många år vid SR/PUB. Forskar bland annat om barn och ungas medievänor, men även om andra frågor på medieområdet, och har publicerat flera internationella artiklar samt en lång rad artiklar och papers.

Barn och unga i medieåldern. Fakta i ord och siffror (1989) (med Leni Filipson, Ingegerd Rydin och Ingela Schyller), Stockholm: Rabén och Sjögren.

”Ungdomar som problem, ideal och identitetssökare. Synen på ungdomar i mediekulturen” (1989), i Helena Wulff (red): *Ungdom och medier: klass, kommersialism och kreativitet*, Stockholm: Centrum för masskommunikationsforskning.

Mycket musik – lite snack. Några ungdomars synpunkter på ungdomsradien i lokalradio (1989) (med Falck), Stockholm: Sveriges Radio, Publik och programforskningsavdelningen (PUB-rapport nr 10).

”Barn, ungdomar, vuxna och äldre i TV” (1989), i Kjell Nowak, Hans Strand, Gunnar Andrén, Sven Ross och Cecilia von Feilitzen: *Folket i TV. Demografi och*

- social struktur i televisionens innehåll*, Stockholm: Centrum för masskommunikationsforskning.
- ”To be or not to be in the TV world. Ontological and methodological aspects of content analysis” (1989) (med Hans Strand, Kjell Nowak och Gunnar Andrén) i *Folket i TV. Demografi och social struktur i televisionens innehåll*, Stockholm: Centrum för masskommunikationsforskning.
- ”Medieålderns aktiva barn. Om ungas medievanor och fritid” (1989), i *Uppväxtvillkor*, 1/89.
- ”Massmedier och barns rädsla” (1990), i *Barnfilmrutan*, 8:2.
- ”Kinder und Medien – Drei Thesen. Veränderung in der Nutzung der Massmedien und im Freizeitverhalten der Schweden” (1990), i Heinz Hengst (red): *Eurovisionen. Kinder und Medien in Schweden, Italien und der Bundesrepublik*, Bremischen Landesmedienanstalt: Verlag Haag & Herchen.
- ”Children and Music. An exploratory study” (1990) (med Keith Roe), i Keith Roe och Ulla Carlsson (red): *Popular music research*, Göteborg: Nordicom-Sweden.
- ”När barn skapar en världsbild” (1990) (med Leni Filipson), i *Krut*, nr 59.
- ”Barnen i massmediesamhället” (1990) (med Leni Filipson, Ingegerd Rydin och Ingela Schyller), i Birgitta Höjjer och Lilian Nowak (red): *I publikens intresse. Om radio och TV i människors liv*, Stockholm: Raben & Sjögren.
- Young people and their orientation to the mass media. An international study, No 9: Sweden* (1990) (med Bradley, Greenberg, LinLin Ku, Yun Ahn, Filipson, Rydin och Schyller), Michigan State University: Department of Telecommunication & Department of Telecommunication & Swedish Broadcasting Corporation, Audience and programme research.
- ”Världsmagasinet” – barn och vuxna tolkar samma TV-program (1990) (med Leni Filipson), Stockholm: Sveriges Radio, Publik och programforskningsavdelningen (PUB-rapport nr 16).
- ”De klasslösa barnen i TV” (1990), i Ulla Carlsson (red): *Medier, människor, samhälle*, Göteborg: Nordicom-Sverige (*Nordicom-Nytt Sverige*, nr 3-4).
- ”The Powerful TV-Viewer Reconsidered” (1990), i Trine Syvertsen (red) *1992 and After: Nordic Television in Transition. Nordiske TV-dager 1990 – Conference Report*, University of Bergen, Department of Mass Communication.
- ”Children’s and adolescents’ media use: some methodological reflections” (1991), i James A Anderson (red): *Communication Yearbook 14*, Newbury Park: Sage.
- ”Flickor och pojkar i TV” (1991), i *TV som kulturellt system. Dokumentation från ett forskningssymposium på ALB 17 november 1989*, Stockholm: Arkivet för ljud och bild.
- ”Influencia de los medios de comunicación en los niños y jóvenes” (1991), i Andreu López Blasco (red): *Que Miras? Textos. Primer congreso internacional sobre infancia juventud y comunicación audiovisual*, Generalitat Valenciana, Ministerio de Asuntos Sociales.
- Regionala skillnader i radiolyssnandet. Projektet Radio 93, delstudie 2* (1992), Stockholm: Sveriges Radio, Publik och programforskningsavdelningen.
- Det lokala perspektivet – en mjukdatastudie med 20- och 60-åringar* (1992) (med Lilian Nowak), Stockholm: Sveriges Radio, Publik och programforskningsavdelningen (Projektet Radio 93, delstudie 9:1).

- Det lokala perspektivet – en mjukdatastudie med 35-50-åringar* (1992) (med Lilian Nowak), Stockholm: Sveriges Radio, Publik och programforskningsavdelningen (Projektet Radio 93, delstudie 9:2).
- ”Eavesdropping on adolescens. An exploatory study of music listening among children” (1992) (med Keith Roe), i *Communications*, 17:2.
- Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder* (1993) (red med Michael Forsman och Keith Roe), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Våld – sett på olika sätt. Perspektiv på medie våldets påverkan och betydelse” (1993), i Cecilia von Feilitzen, Michael Forsman och Keith Roe (red): *Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Statistik om barns och ungdomars användning av bildmedier i Sverige” (1993), i Cecilia von Feilitzen, Michael Forsman och Keith Roe (red): *Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Några begrepp och grunddrag i forskningen och debatten om medie våldet” (1993) (med Michael Forsman och Keith Roe), i Cecilia von Feilitzen, Michael Forsman och Keith Roe (red): *Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Om förhållandet lyssnande–tittande på TV. Exempler Eurosport, CNN och MTV* (1993) (med Leni Filipson), Sveriges Radio, Publik- och programforskningsavdelningen.
- ”Forskning om barn och medier – status, perspektiv och framtid” (1993), i *Forskerkonferens om børn og tv-reklame*, København: Nordisk ministerråd, 1993.
- Publikräkning maj 1993 – analys, presentation och utvärdering* (1993) (med Peter Petrov), Sveriges Radio, Planeringsavdelningen (forskningsrapport).
- ”Skrämmande – om barn och medierådsla” (1993), i *Ung film*, nr 42.
- Standardmått på radiolyssnande* (1994) (med Peter Petrov), Stockholm: Sveriges Radio, Planeringsavdelningen.
- ”Media Violence – Research Perspectives in the 1980s” (1994), i Cees J Hamelink och Olga Linné (red) *Mass Communication Research – On Problems and Policies. The Art of Asking the Right Questions. In Honor of James D Halloran*, Norwood, NJ: Ablex Publishing Corporation.
- Kommunikationens korsningar. Möten mellan olika traditioner och perspektiv i medieforskningen* (1994) (red med Ulla Carlsson, Johan Fornäs, Tove Holmqvist, Sven Ross och Hans Strand), Göteborg: Nordicom-Sverige.
- ”Den kulturella vändningen – och sedan...? Om tvärvetenskap i medieforskningen” (1994), i Ulla Carlsson, Cecilia von Feilitzen, Johan Fornäs, Tove Holmqvist, Sven Ross och Hans Strand (red): *Kommunikationens korsningar. Möten mellan olika traditioner och perspektiv i medieforskningen*, Göteborg: Nordicom-Sverige.
- ”Struktur och aktör. Några perspektiv på mediernas och populärkulturens roll i socialisationsprocessen” (1994), i Thomas Öhlund och Göran Bolin (red): *Ungdomsforskning – kritik, reflektioner och framtida möjligheter*.
- Att undersöka musiksmak* (1994) (med Peter Petrov), Stockholm: Sveriges Radio, Planeringsavdelningen.
- Young People and their Orientation to the Mass Media: An international study. Study 20: Comparisons among Belgium/Flanders, West Germany, The Nether-*

lands, Spain and Sweden (1994) (med Greenberg, Hairong, Filipson, Rydin, Schyller m fl), Department of Telecommunication, Michigan State University.

Maria Fitger

Föreningsgatan 87A, 212 14 Malmö. Tel: 040-187269. Doktorand vid institutionen för tillämpad psykologi, Lund, forskar om adolescensperioden med inriktning på identitetsutveckling och könsutveckling, arbetar som psykolog vid St Lars sjukhus i Malmö, har tidigare bl a medverkat i tidskriften *Psykologi i tillämpning* (1988).

”Teve-relationer och personligheter enligt spiraleftereffekts-tekniken” (1989) (med Thomas Lööv), i *Psykologi i tillämpning*, 1/89.

”Kvinnliga och manliga forskarstuderande ser på handledning” (1990) (med Jittka Lindén), i *Pedagogiskt utvecklingsarbete vid Lunds universitet*, nr 90:178.

”Tonårstjejer och den psykologiska utvecklingen” (1991), i Hillevi Ganetz och Karin Lövgren (red): *Om unga kvinnor. Identitet, kultur, livsvillkor*, Lund: Studentlitteratur.

”Mamma, pappa, barn i framtidslandet. Identitets- och könsproblematik i senare science-fiction filmer” (1993) (med Peter Dahlén och Ulf Lindberg), i *Montage*, nr 29-30.

Johan Fornäs

JMK, Stockholms universitet, Box 27861, 115 93 Stockholm. Tel: 08-162682 (a), 08-6444308 (h). Fax: 08-6610304. E-mail: fornäs@jmk.su.se.

Fil dr och docent i musikvetenskap, lektor i medie- och kommunikationsvetenskap vid JMK, Stockholm universitet. Svensk redaktör och tidigare huvudredaktör för *Young. Nordic journal och youth research*. FUS-programmets initiatör och paraplygruppsledare, har medverkat i FUS' intressegrupper Trettioalet och Rock & adolescens. En ny FUS-relaterad bok betitlad *Culture in theory* utkommer 1995 på förlaget Sage i London. Har tidigare även publicerat *Musikrörelsen – en motoffentlighet?* (1979) *Ungdomskultur: Identitet och motstånd* (med Lindberg och Sernhede, 1984); *Tältprojektet. Musikteater som manifestation* (1985); *Under rocken* (med Lindberg och Sernhede, 1988); samt artiklar i bl a Carlsson (red): *Forskning om populärkultur* (1987); Himmelstrand och Svensson (red): *Sverige – vardag och struktur* (med Bjurström, 1988); och en rad tidskriftsartiklar, bl a i *Krut, Nutida musik, Svensk tidskrift för musikforskning* och *Zenit*.

”Eva Öhrström: Borgerliga kvinnors musicerande i 1800-talets Sverige” (1989), i *Svensk Tidskrift för Musikforskning*, Uppsala, vol 70/1988.

”Under rocken – om ungdomskultur och kampen om ungdomen” (1989), i Benny Henriksson (red): *Ung på 90-talet. Ungdomen i det postmoderna samhället*, Saltsjö-Boo: Glacio.

För- och efterord till och redaktion av (med Joachim Retzlaff) Thomas Ziehe: *Kulturanalyser. Ungdom, utbildning, modernitet* (1989) Stockholm / Lund: Symposion.

Tecken i tiden. Sju texter om ungdomskultur (1989) (red med Hillevi Ganetz och Tove Holmqvist), Stockholm / Lund: Symposion.

- ”Linjer i ungdomskulturen” (1989), i Johan Fornäs, Hillevi Ganetz och Tove Holmqvist (red): *Tecken i tiden*, Stockholm / Lund: Symposion.
- Rum och rörelser. Om ungas inre och yttre livsrum* (1989) (red med Michael Forsman), Stockholm: Byggeforskningsrådet.
- ”Rummets dimensioner. Om modernitet och ungas rörelser” (1989), i Johan Fornäs och Michael Forsman (red): *Rum och rörelser*, Stockholm: Byggeforskningsrådet.
- ”Under rocken. Ungdomskultur och senmodernitet” (1989) (med Ulf Lindberg och Ove Sernhede), i *Res Publica*, nr 12/13.
- Förord till och redaktion av (med Elo Nielsen) Thomas Ziehe (1989): *Ambivalenser og mangfoldighed*, København: Politisk Revy.
- ”Rock och kulturkritik” (1989) (med Ulf Lindberg och Ove Sernhede), i *Tvärnsnitt*, 2/89.
- ”Ind i rockmusikken – Ungdomskultur og senmodernitet” (1989) (med Ulf Lindberg och Ove Sernhede), i *Social Kritik*, nr 3.
- Papers on pop and youth culture* (1989), Stockholm: Enheten för medie- och kulturteori.
- ”Rocken underifrån?” (1989), (med Ulf Lindberg) i *Fria tider*, 4/89.
- ”Tidens unga, ungdomars tid” (1989), i *Tvärnsnitt*, Umeå, 3/89.
- ”Frirum för fritid?” (1989), i *Uppväxtvillkor*, 3/89.
- ”Learning processes in rock music” (1989), i *Musikpedagogiska strategier i ett föränderligt samhälle. Rapport från musikpedagogisk forskarkonferens vid Musikhögskolan i Göteborg 10-13 april 1989*, Göteborg: Musikhögskolan.
- Metodfrågor i ungdomskulturforskningen. FUS-rapport nr 1* (1990) (med Ulf Boëthius och Sabina Cwejman), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Konsten att tänka mer än en sak i taget. Aspekter på komparativ tvärvetenskaplig ungdomskulturforskning” (1990), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Sabina Cwejman: *Metodfrågor i ungdomskulturforskningen*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Ungdom och kulturell modernisering. FUS-rapport nr 2* (1990) (med Ulf Boëthius), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Senmoderna dimensioner” (1990), i Johan Fornäs och Ulf Boëthius: *Ungdom och kulturell modernisering*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Popular music and youth culture in late modernity” (1990), i Keith Roe och Ulla Carlsson (red): *Popular music research*, Göteborg: Nordicom-Sweden.
- ”Speglingar. Om ungas mediebruk i senmoderniteten” (1990), i Ulf Hannerz (red): *Medier och kulturer*, Stockholm: Carlssons.
- ”Reflexivitet och mediebruk” (1990), i *Nordicom-information*, 4/90.
- ”Tid, ord och ungdom” (1990), i Peter Dahmén och Margareta Rönnberg (red): *Spelrum. Om lek, stil och flyt i ungdomskulturen*, Uppsala: Filmförlaget.
- ”Moving rock. Youth culture and popular music” (1990), i *Popular Music*, 9:3.
- Speglad ungdom. Forskningsreception i tre rockband* (1990) (med Ulf Lindberg och Ove Sernhede), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Under the surface of rock – Youth culture and late modernity” (1990) (med Ulf Lindberg och Ove Sernhede), i *Popular Music and Society*, 14:3.
- ”Särkoppling och sammanfogning: Könspektivets betydelse” (1991), i Kerstin Bergqvist m fl: *Vad kan ungdomsforskare vara bra på? Vem är ungdomsforskare bra för?*, Stockholm: Ungdomskultur vid Stockholms universitet.

- Kön och identitet i förändring. FUS-rapport nr 3* (1991) (med Ulf Boëthius och Sabina Cwejman), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Narcissus och det Andra. Könsordningens särskiljanden och sammanfogningar” (1991), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Sabina Cwejman: *Kön och identitet i förändring. FUS-rapport nr 3*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Learning processes in rock music” (1991), i *IPM Newsletter*, nr 2.
- ”Thinking about more than one thing at a time” (1991), i Jari Ehrnrooth och Lasse Siurala (red): *Construction of youth*, Helsinki: VAPK-Publishing / Finnish Youth Research Society.
- ”Elitister, teknokrater och romantiker” (1991), i *Socialistisk debatt*, 5/91.
- ”Forskning som spejl. Unges dialog med deres udforskere” (1991) (med Ulf Lindberg och Ove Sernhede), i *Social Kritik*, nr 13-14.
- ”Ungdomens kraft. Aspekter på ungdomens kultur” (1991) (med Hillevi Ganetz), i Amelie Tham (red): *Perspektiv på barn och ungdom*, Stockholm: Utbildningsradion.
- ”Ungdomskultur och medier. Forskning vid Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMK) i Stockholm” (1991), *Nordisk journalistik*, nr 1.
- Moves in modernity* (1992) (red med Göran Bolin), Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- ”Preface: Moves in modernity” (1992) (med Göran Bolin), i Johan Fornäs och Göran Bolin (red): *Moves in modernity*, Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- ”Dimensions of modernity” (1992), i Johan Fornäs och Göran Bolin (red): *Moves in modernity*, Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige – en presentation* (1992) (med Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer), Stockholm: JMK.
- ”Learning processes in rock music” (1992), *Sounding Board*, Winter 1991/1992.
- ”Mellan himmel och helvete. Populärkulturens möjligheter” (1992), i *Nord Nytt*, nr 47.
- Play it yourself. Swedish music in movement* (1992), Working paper, Stockholm: JMK (skriftserien 1992:5).
- Unga stilar och uttrycksformer. FUS-rapport nr 4* (1992) (med Ulf Boëthius, Hillevi Ganetz och Bo Reimer), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Navigationer på kulturfloden. Stilproduktion som kommunikativ praxis” (1992), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Hillevi Ganetz och Bo Reimer: *Unga stilar och uttrycksformer. FUS-rapport nr 4*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Otherness in youth culture”, i Cecilia Palmgren, Karin Lövgren och Göran Bolin (red): *Ethnicity in youth culture* (1992), Stockholm: JMK.
- ”Tomrummen i karaoke” (1992), i *TLM*, nr 12 (3/1992).
- Youth culture in Sweden – Presentation of a research programme* (1992) (med Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer), Stockholm: JMK.
- ”Moving rock: Youth culture and popular music” (1992), i Antoine Hennion (red): *1789-1989. Musique, histoire, démocratie. Music, history, democracy. Vol. II*, Paris: Editions de la Maison des Sciences de l’Homme.
- ”Särkoppling och sammanfogning: Ungdomskulturens senmoderna könstransformationer” (1993), i Anne Maj Nielsen m fl (red): *Køn i forandring. Ny forskning om køn, socialisering og identitet*, København: Forlaget Hyldepjæt.

- ”Play it yourself”: Swedish music in movement” (1993), i *Social Science Information*, 32:1.
- Ungdomar i skilda sfärer. FUS-rapport nr 5* (1993) (med Ulf Boëthius och Bo Reimer), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Sfärernas disharmonier. Om ungdomskultur, makt och motstånd” (1993), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Bo Reimer: *Ungdomar i skilda sfärer. FUS-rapport nr 5*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Rockens morgondag” (1993), i Henrik Karlsson (red): *Musik & morgondag. En debattbok om musiken i framtiden*, Stockholm / Göteborg: Kungl. Musikaliska akademien / Bo Ejeby Förlag.
- ”Ungdomsforskningen och den jämlika friheten” (1993), i *Uppväxtvillkor*, 3/93.
- ”Karaoke: Subjektivitet, lek och interaktiva medieformer” (1993), i *Nordicom-Information*, 3-4/93.
- ”Texternas musik” (1993), i Carina Lidström (red): *Läsebok. En festskrift till Ulf Boëthius*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Senmodern kulturpolitik” (1994), i Kulturutredningen: *Förnyelse och kontinuitet – om konst och kultur i framtiden*, Stockholm: Fritzes / Kulturdepartementet (SOU 1994:9).
- ”Kultur og modernitet” (1994), i *Social kritik*, nr 29.
- ”Sweden” (1994) (med Keith Roe och Erling Bjurström), i Klaus Hurrelmann (red): *International handbook of adolescence*, Westport, CT / London: Greenwood Press.
- ”Tio svar till ungdomskulturforskningens kritiker” (1994), i Thomas Öhlund och Göran Bolin (red): *Ungdomsforskning – kritik, reflektioner och framtida möjligheter*, Stockholm: USU.
- ”Tecknade serier och ungdomskulturforskning” (1994), i *Bild & Bubbla*, 1/94.
- Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6* (1994) (red med Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Ungdom, kultur och modernitet” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Kommunikationens korsningar. Möten mellan olika traditioner och perspektiv i medieforskningen* (1994) (red med Ulla Carlsson, Cecilia von Feilitzen, Tove Holmqvist, Sven Ross och Hans Strand), Göteborg: Nordicom-Sverige.
- ”Medier, kommunikation och kultur” (1994), i Ulla Carlsson, Cecilia von Feilitzen, Johan Fornäs, Tove Holmqvist, Sven Ross och Hans Strand (red): *Kommunikationens korsningar. Möten mellan olika traditioner och perspektiv i medieforskningen*, Göteborg: Nordicom-Sverige.
- ”Karaoke: Subjectivity, play and interactive media” (1994), *Nordicom-Review*, 1/94.
- ”Musikrörelsen” (1994), i *Nationalencyklopedin*, Höganäs: Bra Böcker.
- ”Mirroring meetings, mirroring media. The microphysics of reflexivity” (1994), i *Cultural studies*, 8:2.
- ”Listen to your voice! Authenticity and reflexivity in rock, rap and techno music” (1994), i *New formations*, nr 24.
- Youth culture in late modernity* (1994) (red med Göran Bolin), London: Sage.
- ”Youth, culture and modernity” (1994), i Johan Fornäs och Göran Bolin (red): *Youth culture in late modernity*, London: Sage.

Michael Forsman

JMK, Box 27861, 115 93 Stockholm. Tel: 08-163304 (a), 08-6683665 (h). Fax: 08-6610304. E-mail: forsman@jmk.su.se. Medarbetare i paraplygruppen, redaktör för internbulletinen (BUS), doktorand och lärare i medie- och kommunikationsvetenskap vid JMK, Stockholms universitet, skriver avhandling om ungdom och TV, ingår i FUS' musikvideogrupp och i musikvideoprojektet, frilansskribent, en av redaktörerna för *Filmhäftet*.

Rum och rörelser. Om ungas inre och yttre livsrum (1989) (red med Johan Fornäs), Stockholm: Byggforskningsrådet.

”Entréer och nödutgångar. Om ungas sökande efter frirum” (1989), i Johan Fornäs och Michael Forsman (red): *Rum och rörelser*, Stockholm: Byggforskningsrådet.

”Ultrahuset. Presentation av ett hotat alternativ” (1989), i Johan Fornäs och Michael Forsman (red): *Rum och rörelser. Om ungas inre och yttre livsrum*, Stockholm: Byggforskningsrådet.

”Folkhemsdrömmen som sprack. Om den ironiska odramatiken i Roy Anderssons filmer” (1990) (med Peter Dahlén och Klas Viklund), i *Filmhäftet*, nr 69-70.

”Hjältar, stjärnor, idoler. Om ungdom och populära bilder” (1990) (med Peter Dahlén), i *Barnfilmrutan*, nr 30.

”Varde ljus. Om kanalvinjetter som kulturella matriser” (1990) (med Klas Viklund), i *Filmhäftet*, nr 71-72.

Tobedoit. En utställningskatalog (1990), Skövde: Skaraborgstidningen/ Skaraborgs länsmuseum.

”Sanningen om våra medievanor” (1990), i Michael Forsman (red): *Tobedoit. En utställningskatalog*, Skövde: Skaraborgstidningen/ Skaraborgs länsmuseum.

”Moral på överväxel. Om moraliska paniker, kultur, smak och maktanspråk” (1990) (med Sten-Åke Hedström), i *Ung Film*, nr 32.

”Bilder av musik – om rockvideos formspråk” (1991), i *Ung Film*, nr 34.

Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder (1993) (red med Cecilia von Feilitzen och Keith Roe), Stockholm / Stehag: Symposion.

”Några begrepp och grunddrag i forskningen och debatten om medievåldet”, i Cecilia von Feilitzen, Michael Forsman och Keith Roe (red): *Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder*, Stockholm / Stehag: Symposion.

”Rock 'n' våldsbilder. Om våldsinnehåll och våldsamt estetik i musikvideo” (1993), i Cecilia von Feilitzen, Michael Forsman och Keith Roe (red): *Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6 (1994) (red med Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Hillevi Ganetz och Bo Reimer), Stockholm / Stehag: Symposion.

Mats Franzén

Sociologiska institutionen, Box 821, 751 08 Uppsala. Tel: 018-181506 (a); 018-556503 (h). Fax: 018-181170. E-mail: mats.franzén@so.uu.se.

Fil dr och docent i sociologi vid Uppsala universitet, kontaktperson för FUS' intressegrupp tillika forskningsprojektet Trettioalet, där han forskar om ungdom och idrott på 1930-talet; har tidigare publicerat åtskilliga artiklar om bl a ungdomar, samhällsplanering och städernas moderna utveckling.

- ”Ungdomen och staden, då och nu. Konflikter kring ungdomars rörelser i storstaden ur ett historiskt perspektiv” (1989), i Johan Fornäs och Michael Forsman (red): *Rum och rörelser*, Stockholm: Byggforskningsrådet.
- ”Sverige enligt E4an: ett sociologiskt reportage (1989)”, i *BLM*.
- ”Egensinne och skötsamhet i svensk arbetarkultur” (1991), i *Arkiv*, nr 48-49.
- ”Trots allt – ungdomens stad” (1991), i *Framtider*.
- Den folkliga staden. Söderkvarter i Stockholm mellan kriget* (1992), Lund: Arkiv.
- ”Enkelt luggad blev den kille, som ej dribbling lära ville’. Hammarby IF och Söder, en fotbollstradition i Stockholm” (1994), i *Nord Nytt*, nr 53.
- ”Gren och stil – eller sport som ungdomskultur” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Minou Fuglesang

- Svartensgatan 8, 3 tr, 116 20 Stockholm. Tel: 08-7286400 (a), 08-6439410 (h). Fil dr i socialantropologi, arbetar vid Unit of International Health Care Research (IHCAR) Karolinska institutet och som konsult åt SIDA. Avhandlingen handlade om medier, modernitet, äktenskap och romantisk kärlek bland unga kvinnor i Lamu i Kenya. Arbetar även med frågor som rör sexualitet, kärlek, AIDS, och intresseområdet innefattar även islam, modernitet och transnationella kulturprocesser.
- ”No longer ghosts – women’s notion of development and modernity in Lamu town, Kenya” (1991), i Stölen (red): *Gender, culture and power in developing countries*, vol 1, Oslo: Centre for Development and the Environment.
- Culture and heritage in Kenya* (1991), Stockholm: SIDA.
- The making of a museum. Lamu Museum of Environment* (1991), Stockholm: SIDA.
- ”Film som romantikens verktyg” (1990), i Hannerz, Ulf (red): *Medier och kulturer*, Stockholm: Carlssons.
- ”No longer ghosts. Women’s notions of development and modernity in Lamu town, Kenya” (1992), i Gudrun Dahl och Annika Rabo (red): *Kam-Ap and Take Off: Local notions of development*, Stockholm: Studies in Social Anthropology.
- Veils and videos. Female youth culture on the Kenyan coast* (1994), Stockholm: Studies in Social Anthropology, no 32 (diss).

Hillevi Ganetz

- JMK, Stockholms universitet, Box 27861, 115 93 Stockholm. Tel: 08-161786 (a), 08-6444308(h). Fax: 08-6610304. E-mail: ganetz@jmk.su.se.
- Doktorand i medie- och kommunikationsvetenskap vid JMK, Stockholms universitet; skriver avhandling under titeln ”Kvinnliga svenska rocktexter – tillkomstprocess, motiv och utveckling”. Var tidigare redaktör för *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, och utgav antologin *Feminism och marxism* (med Evy Gunnarsson och Anita Göransson, 1986) samt en artikel om tonårsflickors kultur i *Häftet för kritiska studier* (1987).
- Tecken i tiden* (1989) (red med Johan Fornäs och Tove Holmqvist), Stockholm / Lund: Symposion.

- ”Idolen, fansen, mediet – om kvinnlighetens symboliska konstruktion” (1989), i Johan Fornäs, Hillevi Ganetz och Tove Holmqvist (red): *Tecken i tiden*, Stockholm / Lund: Symposion.
- ”Tjejer och stil” (1989), i *Tvärnsnitt*, 2/89.
- ”Elaka prinsessor – ett samtal med rockbandet Tugga Terrier”, i Eva Öhrström och Märta Ramsten (red): *Kvinnors musik*, Stockholm: Utbildningsradion / Rikskonserter.
- Om unga kvinnor. Identitet, kultur och livsvillkor* (1991) (red med Karin Lövgren), Lund: Studentlitteratur.
- ”Unga kvinnor?” (1991), i Hillevi Ganetz och Karin Lövgren (red): *Om unga kvinnor. Identitet, kultur och livsvillkor*, Lund: Studentlitteratur.
- ”Han, hon, den, det – om feministisk populärkulturforskning” (1991), i *Tidskrift för litteraturvetenskap*, 2/91.
- ”Skönheten och odjuret – en analys av ett romantiskt melodrama” (1991), i *Filmhäftet*, nr 75.
- ”Varför älskar min mamma TV-serien ’Skönheten och Odjuret’?” (1991), i *Kvinnoperspektiv på masskommunikationsforskningen*, Stockholm: Jämfo.
- ”Unga kvinnor – identitet och kultur” (1991), i *Kommunerna och ungdomskulturen*, Stockholm: Svenska Kommunförbundet.
- ”Ungdomens kraft. Aspekter på ungdomens kultur” (1991) (med Johan Fornäs), i Amelie Tham (red) *Perspektiv på barn och ungdom*, Stockholm: Utbildningsradion.
- ”Butiken, hemmet och kvinnligheten som maskerad. Drivkrafter och platser för kvinnligt stilskapande” (1992), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Hillevi Ganetz och Bo Reimer: *Unga stilar och uttrycksformer. FUS-rapport nr 4*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige – en presentation* (1992) (med Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman och Bo Reimer), Stockholm: JMK.
- Unga stilar och uttrycksformer. FUS-rapport nr 4* (1992) (med Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Bo Reimer), Stockholm / Stehag: Symposion.
- Youth culture in Sweden – Presentation of a research programme* (1992) (med Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman och Bo Reimer), Stockholm: JMK.
- ”Kropp, själ och modernitet – en komparativ studie av Edith Södergran och Eva Dahlgren” (1993), i Carina Lidström (red): *Läsebok: en festskrift till Ulf Boëthius*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Ung och stolt – om den adolescenta texten” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Kvinnliga blickar – om feministisk populärkulturforskning” (1994), i Ulla Carlsson, Cecilia von Feilitzen, Johan Fornäs, Tove Holmqvist, Sven Ross och Hans Strand (red): *Kommunikationens korsningar. Möten mellan olika traditioner och perspektiv i medieforskningen*, Göteborg: Nordicom-Sverige.
- ”Kulturforskningen i medieforskningen” (1994), i *Nordicom-Information*, 1-2/94.
- ”The female body, the soul and modernity. A dichotomy reflected in a poem and a rocktext” (1994), i *Young. Nordic Journal of Youth Research*, 2:3.
- ”The shop, the home and femininity as masquerade” (1994), i Johan Fornäs och Göran Bolin (red): *Youth culture in late modernity*, London: Sage.

Yvonne Gunnarsson

Vildrosгатan 11, 753 24 Uppsala. Tel: 018-671757 (a), 018-144128 (h).

Doktorand vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala, har studerat livsvillkoren för tonårsflickor på landsbygden och i lantbruk.

Unga kvinnor i Norrlands inland (1991), rapport från framtidsseminarier, Stockholm: Statens Industriverk (Regional utveckling 1991: 2).

”Livet på landet – sett ur tonårsflickors perspektiv” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Anette Göthlund

Sigurd Rings gata 5,3 tr, 126 51 Hägersten. Tel: 013-282986 (a), 08-7268523 (h).

Doktorand vid Tema Kommunikation, Linköpings universitet; avhandlingsarbetet är en studie av tonårsflickors användning av estetiska praktiker som symbolisk kommunikation.

Hans-Erik Hermansson

Institutionen för socialt arbete, Sprängkullsgatan 23, 411 23 Göteborg.

Tel: 031-7731573 (a), 0523-52072 (h). Fax: 031-7731888.

Fil dr vid institutionen för socialt arbete i Göteborg, intresserad av relationen mellan ungdomskultur och arbete, har tidigare bl a publicerat avhandlingen *Fri-stadens barn* (1988).

”Det nya klassamhället” (1989), i Mats Ridelius (red): *Ungdomstid: Att möta ungdomars behov*, Göteborg: Socialtjänsten.

Djävlar Amanda! Arbetslösa flickor på gång i Eskilstuna (1990) (med Inger Berggren), Göteborg: Daidalos.

Ungdom i rörelse (1991) (red med Jan Carle), Göteborg: Daidalos.

”Auktoritära mönster bland rysk ungdom” (1991) (med Oleg Bogdanov), i Jan Carle och Hans-Erik Hermansson (red): *Ungdom i rörelse*, Göteborg: Daidalos.

”Att leva på marginalen” (1991) (med Inger Berggren), i Jan Carle och Hans-Erik Hermansson (red): *Ungdom i rörelse*, Göteborg: Daidalos.

”Vänd dom inte ryggen” (1991) (med Inger Berggren), i Hillevi Ganetz och Karin Lövgren (red): *Om unga kvinnor. Identitet, kultur och livsvillkor*, Lund: Studentlitteratur.

”Varför vill dom inte jobba i fabrik?” (1992), i *Ungdom och vanmakt*, Stockholm: Allmänna Barnhuset.

Amanda. Hon som är värd att älskas (1994) (med Inger Berggren), Göteborg: Daidalos.

Tove Holmqvist

JMK, Box 27861, 115 93 Stockholm. Tel: 08-161733 (a). Fax 08-6610304.

Forskningsassistent vid JMK, doktorand i socialantropologi vid Stockholms universitet. Arbetar f n med fältarbete i norra Italien, har medverkat i ett antal olika forskningsprojekt, bl a om kön och reklam i veckopress.

Tecken i tiden. Sju texor om ungdomskultur (1989) (red med Johan Fornäs och Hillevi Ganetz), Stockholm / Lund: Symposion.

- ”På spaning efter en ny identitet” (1989), i Johan Fornäs, Hillevi Ganetz och Tove Holmqvist (red): *Tecken i tiden*, Stockholm / Lund: Symposion.
- Carmen och Romeo (eller den förföriska kvinnan och den sårbara mannen). Om femininitet och maskulinitet i damtidningsreklam 1980 och 1988* (1990), Stockholm: Konsumentverket.
- Kommunikationens korsningar. Möten mellan olika traditioner och perspektiv i medieforskningen* (1994) (red med Ulla Carlsson, Cecilia von Feilitzen, Johan Fornäs, Sven Ross och Hans Strand), Göteborg: Nordicom-Sverige.

Sabina Holstein-Beck (tidigare Cwejman)

- Lådämnesgatan 12, 416 79 Göteborg. Tel: 031-254457 (h). Fil dr i sociologi, tidigare medarbetare i paraplygruppen, har tidigare bl a publicerat avhandlingen *Befrielse eller exploatering? Om kvinnors liv i statens, kyrkans och frihetsrörelsens Polen* (1987). Av följande titlar är alla utom den sista publicerad under det tidigare namnet Sabina Cwejman.
- Metodfrågor i ungdomskulturforskningen. FUS-rapport nr 1* (1990) (red med Johan Fornäs och Ulf Boëthius), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Kvalitativa metoder i ungdomsforskningen” (1990), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Sabina Cwejman (red): *Metodfrågor i ungdomskulturforskningen. FUS-rapport nr 1*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Tonårsflickors vänskap och framtidsbilder” (1990), i Ingrid Rindberg (red): *Svenskläraryrkeförbundet årskrift*, Östersund: Svenskläraryrkeförbundet.
- Kön och identitet i förändring. FUS-rapport nr 3* (1991) (red med Johan Fornäs och Ulf Boëthius), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Konstans och förändring i tonårsflickors livsvärld” (1991), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius & Sabina Cwejman (red): *Kön och identitet i förändring. FUS-rapport nr 3*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Tonårsflickors identitet och vänskap” (1991), i Jan Carle och Hans-Erik Hermansson (red): *Ungdom i rörelse*, Göteborg: Daidalos.
- ”Tonårsflickors framtidsbilder” (1991) (med Gunilla Furst), i Hillevi Ganetz och Karin Lövgren (red): *Om unga kvinnor. Identitet, kultur och livsvillkor*, Lund: Studentlitteratur.
- ”Tonårsflickors relationer” (1991), i *Uppväxtvillkor*, 1/91.
- ”Autonomi och empati i tonårsflickors relationer” (1991), i *Uppväxtvillkor*, 1/91.
- Helhetssyn och livskvalité - Om studerande tonårsflickors framtidsbild* (1991) (med Furst), Göteborg: Sociologiska institutionen.
- ”Consistency and change in the lifeworld of young women” (1994), i Johan Fornäs och Göran Bolin (red): *Youth culture in late modernity*, London: Sage.

Björn Horgby

- Råbergagatan 27A, 582 54 Linköping. Tel: 08-163384(a), 013-110925(h).
Docent i historia vid Stockholms universitet, särskilt intresserad av forskning om arbetarkultur, främst livsstilar och relation till politik, inte minst vad gäller arbetarungdom, har tidigare bl a publicerat *Den disciplinerade arbetaren* (1986).
- ”Tradition och förändring i arbetarkulturen 1850-1940” (1989), i *Scandia*, 2/89.
- Surbullestan* (1989), Stockholm: Carlssons.

- ”Staten och de förvillade barnen 1870-1960. En studie av statlig barn- och ungdomsvårdspolitik” (1990), i *Kronos*, 2/90.
- ”Långa och korta planeringsperspektiv i arbetarkulturen: Norrköping 1850-1920” (1991), i *Arkiv för studier i arbetarrörelsens historia*, nr 48-49.
- Är muntlig historia något för historisk arbetslivsforskning?” (1992) (med Eva Hesselgren), *Rig*, nr 4.
- ”Manlig heder och kvinnligt lidande”, i Trygve Carlsson (red): *Odling för tanken*, Stockholm: Carlssons.
- Egensinne och skötsamhet. Arbetarkulturen i Norrköping 1840-1940* (1993), Stockholm: Carlssons.
- ”Egensinne och skötsamhet. Två arbetarplatskulturer under mellankrigstiden” (1994) (med Maths Isacson), i *Historisk tidskrift*, 3/94.
- ”Diskurs, mentalitet och konstruktion av främlingskap”, i *Nordnytt*, nr 53.

Kerstin Isaksson

- Hägerstensbrinken 12, 129 37 Hägersten. Tel: 08-162013 (a), 08-6461970 (h).
 Psykolog och fil dr i psykologi vid Stockholms universitet; mångårigt arbete som psykolog inom socialförvaltningen.
- Livet utan arbete. Arbetslöshet och mental hälsa bland unga manliga socialtjänstklienter* (1990), Stockholm: Psykologiska institutionen (diss).
- Utan jobb och pengar* (1993) (med R Stål och L Svedberg), Stockholm: Socialstyrelsen (Sos-rapport nr 1993:5).

Mats Jacobsson

- Klintvägen 11, 907 37 Umeå. Tel: 090-166871 (a), 090-124651(h). Doktorand i sociologi vid Umeå universitet och föreståndare för ungdomskulturverksamheten vid Umeå universitet, forskar om lokala ungdomskulturer i glesbygder i Norr- och Västerbotten, ungdomarnas attityder till flyttning, till nationell urbanitet samt till internationella kulturströmmar och medier.
- ”Livet på landet, eller Bright lights, big city. En presentation av projektet ’Ungdom på glid’, om urban och rural ungdom” (1991) (med Peter Waara), i Kerstin Bergqvist m fl (red): *Vad kan ungdomsforskare vara bra på? Vem är ungdomsforskare bra för?*, Stockholm: USU.

Thomas Johansson (f d Lööv)

- Ernst Wigforss gata 126, 222 62 Lund. Tel: 046-18909.
- Fil dr i sociologi, psykolog, utbildad i Lund men arbetar som forskarassistent vid Sociologiska institutionen, Göteborgs universitet. De texter som utgivits fram t o m 1990 är publicerade under det tidigare namnet Thomas Lööv.
- ”Teve-relationer och personligheter enligt spiraleftereffekts-tekniken” (1989) (med Maria Fitger), i *Psykologi i tillämpning*, 1/89.
- Dröm och verklighet* (1989) (med Gunilla Jarlbro), Lund: Sociologiska institutionen (Rapporter i kommunikationssociologi).
- The notions of lifestyle. Some theoretical considerations* (1989) (med Fredrik Miegel), Lund: Sociologiska institutionen (Research papers in the sociology of communication).

- Vardagsliv, livsstilar och massmedieanvändning. En studie av 12 Malmöungdomar* (1989) (med Fredrik Miegel), Lund: Sociologiska institutionen (Forskningsrapporter i kommunikationssociologi 16).
- Om värden och livsstilar. En teoretisk, metodologisk och empirisk översikt* (1990), Lund: Sociologiska institutionen (Forskningsrapporter i kommunikationssociologi 25).
- Music video and lifestyle: Modern or postmodern aesthetics?* (1990), Lund: Sociologiska institutionen (Research papers in the Sociology of Communication, Report no 24).
- Sexualitet och livsform. En studie av 16-åringens funderingar kring sexualitet och HIV / AIDS* (1990) (med Gunilla Jarlbro), Stockholm: AIDS-Delegationen.
- ”Ungdomars livsstil” (1990) (med Fredrik Miegel), i Ingrid Rindberg (red): *Svenskläraryrskrift*, Östersund: Svenskläraryrskriften.
- ”Trollkarlens lärlingar. Fantasykulturen och manlig identitetsutveckling” (1991) (med Ulf Dalquist och Fredrik Miegel), i Löfgren, Anders och Margareta Norell (red): *Att förstå ungdom. Identitet och mening i en föränderlig värld*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Sju livsstilar: Om några malmöungdomars drömmar och längtan* (1991) (med Fredrik Miegel), Lund: Sociologiska institutionen (Forskningsrapporter i kommunikationssociologi 29).
- Do the right thing. Lifestyle and identity in contemporary youth culture* (1992) (med Fredrik Miegel), Stockholm: Almqvist & Wiksell International (diss).
- Trygghet och protest. En kultursociologisk studie av splatter och gore* (1992) (med Fredrik Miegel), Lund: Department of Sociology (Research Reports from the department of sociology).
- ”Music video, youth culture and postmodernism” (1992), i *Popular Music and Society*, 16:3.
- Late modernity, consumer culture and lifestyles. Toward a cognitive-affective theory* (1993), Lund: Department of Sociology (Media and communication studies research papers 7).
- ”Narcissism, fragmentering och ontologisk trygghet” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Mardrömmar och önskedrömmar. Om ungdom och ungdomlighet i nittioalets Sverige* (1994) (red med Fredrik Miegel), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Den postmoderna människans identitet, reflexivitet och begär”, i Thomas Johansson och Fredrik Miegel (red): *Mardrömmar och önskedrömmar. Om ungdom och ungdomlighet i nittioalets Sverige* (1994), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Inledning” (1994) (med Fredrik Miegel), i Thomas Johansson och Fredrik Miegel (red): *Mardrömmar och önskedrömmar. Om ungdom och ungdomlighet i nittioalets Sverige*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Förord till och redaktion av (med Fredrik Miegel) Mike Featherstone: *Kultur, kropp och konsumtion* (1994) Stockholm / Stehag: Symposion.

Ulla Britt Kotsinas

Nordiska språk, Stockholms universitet, 106 91 Stockholm. Tel: 08-162543 (a).
Docent i nordiska språk, forskar och skriver om storstadsungdomars språk.

- ”Spaggesvenska och kebabspråk. Om språket hos andragenerationsgenerationens invandrare” (1989), i Susanne Larsson-Krieg (red): *Svenskläraryrskrift*, Östersund: Svenskläraryrskriften.
- ”Ungdomsspråk i tre Stockholmsförorter” (1989), i *ASLA-information*, 15: 2.
- ”Ordbildning i slangspråk” (1990), i Erik Andersson och Marketta Sundman (red): *Svenskans beskrivning 17*, Åbo: Åbo Academy Press.
- ”Svensk, invandrarsvensk eller invandrare. Om bedömningen av ’främmande’ drag i svenskt talspråk” (1990), i Gunnar Tingbjörn (red): *Andra symposiet om svenska som andraspråk*, Stockholm: Scriptor.
- ”Ungdomsspråk liksom” (1990), i Ingrid Rindberg (red): *Svenskläraryrskriften*, Östersund: Svenskläraryrskriften.
- ”Attityder till Stockholmspråk” (1991), i Kjell Lars Berge och Ulla-Britt Kotsinas (red): *Storstadsspråk och storstadskultur i Norden*, Stockholm: Stockholms universitet, Nordiska språk (MINS 34).
- ”Immigrant adolescents’ Swedish in multicultural areas” (1992), i Cecilia Palmgren, Karin Lövgren och Göran Bolin (red): *Ethnicity in youth culture*, Stockholm: USU.
- ”Ett annorlunda språk än vanlig svenska” (1992), i *Svenska i skolan*, 3/92.
- Vrålbedåriskt. En bok om flickslang. Astrid Bergmans slangordbok 1932* (1994), Stockholm: Norstedts.
- ”Snobbar och pyjamastyper. Ungdomskultur, ungdomsspråk och gruppidentiteter i Stockholm” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- Ungdomsspråk* (1994), Uppsala: Hallgren & Fallgren studieförlag.

Bengt Kristensson Uggla

- Manhemsgatan 15, 126 52 Hägersten. Tel: ☎8-7652606 (a), 08-6810042 (h).
Adjunkt i religion och historia, doktorand i religionsvetenskap, intresse för sambanden mellan modernitet, livsåskådning och ungdomskultur. Har förutom nedanstående titlar även publicerat flera artiklar om hermeneutik och modernitet, bl a i *Res Publica*, samt med Peter Kemp redigerat en antologi av Paul Ricoeur: *Från text till handling* (1989).
- Nedstigningar i modern film hos Bergman, Wenders, Adlon och Tarkovskij* (1992) (med Maria Bergom Larsson och Stina Hammar), Delsbo: Åsak.
- Kommunikation på bristningsgränsen. En studie i Paul Ricoeurs projekt* (1994), Stockholm / Stehag: Symposion (diss).

Lars Kromsten

- Övre Husargatan 3, 411 22 Göteborg. Tel: 031-1015208 (a), 031-112851 (h).
Doktorand i litteraturvetenskap, adjunkt i svenska och religion, undervisar i medier och svenska på gymnasiet, avhandlingsarbete om ungas skrivande, intresse för psykoanalys, populärkultur, film- och litteraturteori, klass och etnicitet.
- ”Pedros journal” (1991), i Jan Carle och Hans-Erik Hermansson (red): *Ungdom i rörelse. En antologi om ungdomars kultur och uppväxtvillkor*, Göteborg: Daidalos.

Mats Lieberg

Byggnadsfunktion / LTH, Lunds universitet, Box 118, 221 00 Lund.

Tel: 046-107323 (a), 046-133585 (h). Fax: 046-107329. Fil dr i byggnadsfunktionslära vid Lunds Tekniska Högskola med en avhandling om ungdomars bruk av stadens och förortens offentliga miljöer ur ett socialisationsperspektiv. Har tidigare publicerat *Boende, omsorg och sociala nätverk* (1987).

- ”Stamställena och stråk. Om hur ungdomar använder det offentliga rummet” (1989), i Johan Fornäs och Michael Forsman (red): *Rum och rörelser*, Stockholm: Byggnadsforskningsrådet.
- ”Vi ses på Domus. Om varuhuset som ungdomsmiljö” (1991), i Anders Löfgren och Margareta Norell (red): *Att förstå ungdom*, Stockholm / Stehag: Symposium.
- Att ta staden i besittning. Om ungas rum och rörelser i offentlig miljö* (1992), Lunds universitet: Institutionen för byggnadsfunktionslära (diss).
- ”Appropriating the City. Teenagers use of Public Space” (1993), i F Brown, S Neary, M Symes (red): *The Urban Experience: A People-Environment Perspective*, London: E & FN Spon.
- ”Att forska om ungdom. Om kunskapssökande och reflexivitet bland deltagande ungdomsforskare” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposium.

Lars Lilliestam

Stockholmsgatan 30A, 416 69 Göteborg. Tel: 031-7734049 (a), 031-845865 (h). Fil dr i musikvetenskap; forskarassistent vid Musikhögskolans musikvetenskapliga avdelning i Göteborg; intresserad av rock, blues, folkmusik och populärmusik i svensk historia.

Musikalisk ackulturation – från blues till rock. En studie kring låten ”Hound Dog” (1988/89), Göteborg: Musikvetenskapliga institutionen.

- ”Musical acculturation: ’Hound Dog’ from blues to Swedish rock and roll” (1990), i Keith Roe och Ulla Carlsson (red): *Popular music research*, Göteborg: Nordicom-Sweden.
- ”Musical acculturation: ’Hound Dog’ from blues to Swedish rock and roll” (1990), i *One, Two, Three, Four*, nr 8.
- ”Musical acculturation – From blues to rock. Round and about the song ’Hound Dog’” (1990), i *Dissertations 1988/1989*, Göteborg: Faculty of Arts, Göteborgs universitet.
- ”Rock – musik med många sidor” (1990) i Ingrid Rindberg (red): *Svenskläraryrskrift*, Östersund: Svenskläraryrskriften.
- Om begreppen ”folkmusik”, ”konstmusik” och ”populärmusik”*, (1991), Musikvetenskapliga avdelningen, Göteborg: Musikhögskolan.
- Vad är rockmusik?* (1991), Musikvetenskapliga avdelningen, Göteborg: Musikhögskolan.
- Några anvisningar i konsten att skriva en vetenskaplig uppsats* (1991), (rapport), Musikvetenskapliga avdelningen, Göteborg: Musikhögskolan.
- ”Musical acculturation: ’Hound Dog’ from blues to Swedish rock and roll” (1992), i Antoine Hennion (red): *1789-1989. Musique, histoire, démocratie. Music, history, democracy. Vol. II*, Paris: Editions de la Maison des Sciences de l’Homme.

Sälj det i toner... Om musik i TV-reklam (1993) (med Erling Bjurström), Stockholm: Konsumentverket.

”Om begreppen folkmusik, konstmusik och populärmusik” (1993), i *Musiken år 2002. Rapport nr 4*, Stockholm: Kungliga musikaliska akademien.

”Stilens markörer” (1994) (med Erling Bjurström), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Ulf Lindberg

Gyllenkroks allé 27, 222 24 Lund. Tel: 046-128985. Gymnasielärare, fil lic i litteraturvetenskap i Lund; har medverkat i ett flertal forskningsprojekt, dels vid Pedagogiska gruppen, dels med Fornäs och Sernhede; skriver avhandling om rocktexter; flera tidigare texter om bl a ungdom, kultur och pedagogik, t ex (med Fornäs och Sernhede) *Ungdomskultur: Identitet och motstånd* (1984) och *Under rocken* (1988) samt i tidskrifter som *Krut*, *Zenit* och *Kaktus*.

”Under rocken. Ungdomskultur och senmodernitet” (1989) (med Johan Fornäs och Ove Sernhede), i *Res Publica*, nr 12/13.

”Rock och kulturkritik” (1989) (med Johan Fornäs och Ove Sernhede), i *Tvärnsnitt*, 2/89.

”Ind i rockmusikken – Ungdomskultur og senmodernitet” (1989) (med Johan Fornäs och Ove Sernhede), i *Social kritik*, nr 3.

”Rocken underifrån?” (1989) (med Johan Fornäs), i *Fria tider*, 4/89.

”Rock är lek på allvar” (1989), i *Tidspress*, 1/89.

”Den rekonstruerade fadern. Ungdomspolitik inför 90-talet” (1989), i *Kaktus*, nr 13.

”What’s that cat gonna do next? Från Poe till poe-pulärkulturen” (1990), i *Kaktus*, nr 14-15.

”Springsteens ’River of No Return’” (1990), i *Zenit*, 2/90.

Speglad ungdom. Forskningsreception i tre rockband (1990) (med Johan Fornäs och Ove Sernhede), Stockholm / Stehag: Symposion.

”Under the surface of rock – Youth culture and late modernity” (1990) (med Johan Fornäs och Ove Sernhede), i *Popular Music and Society*, 14:3.

”Forskning som spejl. Unges dialog med deras udforskere” (1991) (med Johan Fornäs och Ove Sernhede), i *Social kritik*, nr 13-14.

”Where did our love go” (1992), *BLM*, 2/92.

”Mamma, pappa, barn i framtidslandet. Identitets- och könsproblematik i senare science-fiction filmer” (1993) (med Peter Dahlén och Maria Fitger), i *Montage*, nr 29-30.

”Rockens text” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Tommy Lindholm

Linnégatan 46, 413 08 Göteborg. Tel: 031-7731996, 7734987 (a), 145998 (h). Doktorand i filmvetenskap. Skriver avhandling om spänningsberättande i film ur ett modernitetsperspektiv.

”Den polisiära smittan. Bland psykopater och skuggjag i amerikansk polisfilm” (1990), i *Filmhäftet*, nr 69-70.

- ”Personkemi och röstkontakt. ’Vem tar vem?’ och det populärkulturella tjuvskytten” (1990), i *Filmhäftet*, nr 71-72.
- ”Narrationsförändringar i en kulturell omvandlingsperiod” (1992), i Ola Stockfelt och Alf Björnberg (red): *Mot en modell för interdisciplinär musikvideoanalys. 40 videoanalyser*, Göteborg: Musikvetenskapliga avdelningen (Ljudbilder nr 2). *Etnografi, massmediereceptionsforskning och musikvideo* (1992), Göteborg: Musikvetenskapliga avdelningen (Ljudbilder nr 4).
- ”Den våldsamma spänningen. Berättandets förändringar i en kulturell förändringsperiod” (1993), i Cecilia von Feilitzen, Michael Forsman och Keith Roe (red): *Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Anders Löfgren

- Kongens gate 56, N-7012 Trondheim, Norge. Tel: +47-73-591818 (a), +47-73-516186 (h). Fil dr i kulturgeografi, försteamanuensis vid geografiska institutionen vid Trondheims universitet. Intresserad av kulturgeografiska aspekter på ungdom och ungdomsforskning samt ungdomar i glesbygd; ett annat fokus är ungdomar och sexualitet
- Att flytta hemifrån. Boendets roll i ungdomars vuxenblivande ur ett situationsanalytiskt perspektiv* (1990), Lund: Lund University Press (diss).
- Att förstå ungdom* (1991) (red med Margareta Norell), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Inledning” (1991) (med Margareta Norell), i Anders Löfgren och Margareta Norell (red): *Att förstå ungdom*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Blott Stockholm svenska ungdomar hava?” (1991), i Anders Löfgren och Margareta Norell (red): *Att förstå ungdom*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Att flytta hemifrån – om ungdom och boende” (1991), i *Locus*.
- ”Ungdomstid – i skärningspunkten mellan livsprojekt och arena” (1993), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Bo Reimer (red): *Ungdomar i skilda sfärer. FUS-rapport nr 5*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Att finna rum för en identitet. En essä om biografi och arena” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Karin Lövgren

- Sjövägen 13, 183 52 Täby. Tel: 08-7569681. Fil kand med etnologi som huvudämne, intendent vid Nordiska museet, har vid sidan om etnologiska projekt intresserat sig för unga flickors läsning av romantikböcker.
- Om unga kvinnor. Identitet, kultur och livsvillkor* (1991) (red med Hillevi Ganetz), Lund: Studentlitteratur.
- ”Farlig lockelse – tonårsflickors läsning av romantikböcker” (1991), i Hillevi Ganetz och Karin Lövgren (red): *Om unga kvinnor. Identitet, kultur och livsvillkor*, Lund: Studentlitteratur.
- ”Med alla sinnen. Dagbok från Hällefors” (1991), *Samdokbulletinen*, 2/91.
- ”Skröner, fräckisar och informellt berättande” (1991), *Samdokbulletinen*, 3/91.
- ”Fältarbete bakom Heikkis rygg” (1991), *Samdokbulletinen*, 4/91.
- ”Ikaros i Hällefors” (1991), i *Bergsbladet*, årg 47.

- ”Kill your darlings” (1992), i *Samdokbulletinen*, 1/92.
Undomskultur vid Stockholms universitet. En presentation (1992) (med Göran Bolin), Stockholm: USU.
Ethnicity in youth culture (1992) (red med Cecilia Palmgren och Göran Bolin), Stockholm: JMK.
 ”Preface: Ethnicity in Youth Culture” (1992), i Cecilia Palmgren, Karin Lövgren och Göran Bolin (red): *Ethnicity in youth culture*, Stockholm: JMK.
 ”Farlig lockelse” (1992), *Nordnytt*, nr 47.
 ”Stig Nilsson trasiga regnkläder” (1992), i Eva Silvén-Garnert (red): *Tumme med tingen. Om det materiellas roll i museernas samtidsdokumentation*, Stockholm: Nordiska museet / Samdok.
Undomskultur vid Stockholms universitet. En presentation (1992) (med Göran Bolin och Thomas Öhlund), Stockholm: USU / JMK.
 ”Exotiskt eller otukt? Vårdpersonal talar om sitt arbete med invandrapatienter” (1993), Tumba: Mångkulturellt centrum.
Etnologi och folkloristik (1993) (red med Per Jarl), *Nordnytt*, nr 52.
 ”Hur ska det gå för Björkegren” (1994), *Samdokbulletinen*, 1/94.
 ”Ce n’est pas une pipe” (1994), *Samdokbulletinen*, 2/94.

Thomas Lööv (se Johansson)

Fredrik Miegel

- Sociologiska institutionen, 901 87 Umeå. Tel: 090-167823 (a), 046-127513 (h).
 Fax. 090-166694. Fil dr i sociologi i Lund, arbetar vid Sociologiska institutionen i Umeå.
The notions of lifestyle. Some theoretical considerations (1989) (med Thomas Lööv), Lund: Sociologiska institutionen (Research papers in the sociology of communication).
Vardagsliv, livsstilar och massmedieanvändning. En studie av 12 Malmöungdomar (1989) (med Thomas Lööv), Lund: Sociologiska institutionen (Forskningsrapporter i kommunikationssociologi 16).
Om värden och livsstilar. En teoretisk, metodologisk och empirisk översikt (1990), Lund: Sociologiska institutionen (Forskningsrapporter i kommunikationssociologi 25).
 ”Ungdomars livsstil” (1990) (med Thomas Lööv), i Ingrid Rindberg (red): *Svenskläraryrskrift*, Östersund: Svenskläraryrskriften.
Värden, livsstilar och massmedier - En analytisk deskription (1991) (med Ulf Dalquist), Lund: Sociologiska institutionen (Forskningsrapporter i kommunikationssociologi 31).
 ”Trollkarlens lärlingar. Fantasykulturen och manlig identitetsutveckling” (1991) (med Ulf Dalquist och Thomas Johansson), i Anders Löfgren och Margareta Norell (red): *Att förstå ungdom. Identitet och mening i en föränderlig värld*, Stockholm / Stehag: Symposion.
Sju livsstilar: Om några malmöungdomars drömmar och längtan (1991) (med Thomas Johansson), Lund: Sociologiska institutionen (Forskningsrapporter i kommunikationssociologi 29).

- Do the right thing. Lifestyle and identity in contemporary youth culture* (1992) (med Thomas Johansson), Stockholm: Almqvist & Wiksell International (diss).
- Trygghet och protest. En kultursociologisk studie av splatter och gore* (1992) (med Thomas Johansson), Lund University: Department of Sociology (Research reports from the department of sociology).
- ”Trygghet är en såpopera” (1993), i *Rötägg och änglar. Normer och värderingar i 90-talets Sverige. Årsbok om ungdom*, Stockholm: Statens ungdomsråd.
- ”Values and lifestyles. Structural change and the process of socialization” (1994), i Karl-Erik Rosengren (red): *Media effects and beyond. Culture, socialization and lifestyle*, London & New York: Routledge.
- ”Seven lifestyles” (1994), i Karl-Erik Rosengren (red): *Media effects and beyond. Culture, socialization and lifestyle*, London & New York: Routledge.
- Mardrömmar och önskedrömmar. Om ungdom och ungdomlighet i nittiotalets Sverige* (1994) (red med Thomas Johansson), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Inledning” (1994) (med Thomas Johansson), i Thomas Johansson och Fredrik Miegel (red): *Mardrömmar och önskedrömmar. Om ungdom och ungdomlighet i nittiotalets Sverige*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Den begärliga ungdomlighetens tragedi” (1994), i *Mardrömmar och önskedrömmar. Om ungdom och ungdomlighet i nittiotalets Sverige*, Thomas Johansson och Fredrik Miegel (red): Stockholm / Stehag: Symposion.
- Förord till och redaktion av (med Thomas Johansson) Mike Featherstone: *Kultur, kropp och konsumtion* (1994), Stockholm / Stehag: Symposion.

Sven-Axel Månsson

Socialt arbete, Göteborgs universitet, Sprängkullsgatan 23, 411 23 Göteborg.
Tel: 031-7731101 (a), 046-113483 (h). Professor vid Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet, forskar om socialvård, kriminalitet, prostitution, kärlek och sexualitet, forskningsmetodologiska och -politiska frågor samt generationsmedvetande och politiska rörelser, har bl a publicerat *Demonstranter* (med Lundberg, 1970), *Könshandelns främjare och profitörer* (1981), *Sexualitet utan ansikte* (1984), *Kärlek och kulturkonflikt* (1984) och *Kvalitativ sociologi* (med Hughes, 1988); *Den ömsesidiga utmaningen – sociologi och praktiskt socialt arbete* (red med Goldberg, 1990).

Sina Najafi

JMK, Box 27861, 115 93 Stockholm. Doktorand i medie- och kommunikationsvetenskap vid JMK, Stockholms universitet, intresse för teknologiska processer, ideologiers roll för subjektivitets- och betydelseprocesser i medier, reklam samt skräck- och våldskultur, studerar för tillfället i Frankrike.

”Mapplethorpes fetischer” (1994), *Divan*, nr 8.

Jörgen Nissen

Tema teknik och social förändring, Universitetet i Linköping, 581 83 Linköping.
Tel: 013-282254 (a), 013-101885 (h). Fax: 013-133630.
E-mail: jorni@tema.liu.se. Fil dr i teknik och social förändring vid Tema T i Linköping; avhandling om datorintresserade ungdomar som framtidens experter, med fokus på modernitet, ny teknik och delkulturella drag.

- ”Det är lite av en känsla nästan’. Om computerfreaks; ett internationellt fenomen med nationella särdrag” (1990), i Jens F Jensen (red): *Computer-Kultur, Computer-Medier, Computer-Semiotik*, Nordisk Sommeruniversitet.
- ”De kallar dem Hackers. Om unga datafreaks” (1990), i Michael Forsman (red): *Tobedoit. En utställningskatalog*, Skövde: Skaraborgstidningen / Skaraborgs länsmuseum.
- Pojkarna vid datorn. Unga entusiaster i datateknikens värld* (1993), Stockholm / Stehag: Symposion Graduale (diss).
- Datorintresserad ungdom i Sverige: eller Jakten på den svenske hackern* (1993) (med Hyltén), Linköping: Tema T, Universitetet i Linköping (Arbetsnotat nr 108).

Margareta Norell

- Sociologiska institutionen, Box 114, 221 00 Lund. Tel: 046-108872 (a), 040-263747 (h). Fax: 046-104794. E-mail: margareta.norell@soc.lu.se.
- Doktorand i sociologi i Lund, ansvarig för det lokala ungdomsforskningscentret där, forskar kultursociologiskt och kvalitativt om ungas livsmönster och framtidsperspektiv, övergången från skola till arbete och flickkulturers efterkrigshistoria, hade en artikel om unga kvinnor i *Kvinnovetenskaplig tidskrift* (1986).
- ”Flickor hemma och pojkar ute? Om flickor som vill bli sedda, och hur de ser på privata och offentliga rum” (1989), i Johan Fornäs och Michael Forsman (red): *Rum och rörelser*, Stockholm: Bygghälsningsrådet.
- Att förstå ungdom* (1991) (red med Anders Löfgren), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Inledning” (1991) (med Anders Löfgren), i Anders Löfgren och Margareta Norell (red): *Att förstå ungdom*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Tom O’Dell

- Smedjegatan 2B, 222 37 Lund. Tel: 046-146677. Doktorand i etnologi i Lund, avhandling om amerikanisering av svensk kultur, intresserad av transnationella kulturprocesser och jämförande kulturstudier.
- ”Nostalgiska minnen som gåva” (1991), i *Lunda-linjer*, nr 106.
- ”Maskulinitet speglad i oljan och kromet från en Harley-Davidson” (1992), *Lunda-linjer*, nr 108.
- ”Myten om ’amerikanen’ i Sverige” (1992), *Kulturella perspektiv*, 3-4/92.
- ”What can be heard beyond sounds and utterances?” (1992), i *Doktorandbulletinen*, Stockholms universitet: Institutet för folklivsforskning.

Kenneth Petersson

- Tema kommunikation, Linköpings universitet, 582 83 Linköping. Tel: 013-282222 (a), 273797 (h). Fax 013-282299. E-mail: kenpe@tema.liu.se.
- Fil dr och forskarassistent vid Tema Kommunikation i Linköping, forskar om institutioner och ungas vardagsliv.
- Ungdom, livsvillkor, makt. En studie av erfarenheternas rum i det moderna* (1990), Linköping: Tema Kommunikation (diss).
- ”Hur använder vi vårt vetande om ungdom” (1992), i *Ungdom och vanmakt*, Stockholm: Allmänna barnhuset.

Oscar Pripp

- Njurundavägen 25, 162 29 Vällingby. Tel+Fax: 08-878896. Doktorand i etnologi i Stockholm, med avhandling om invandrades småföretagande, har förutom en rad forskningsrapporter om småföretagande bland invandrare.
- ”Konflikt och sammanhållning, gränser och gränsöverskridanden. Om ungdom i mångkulturell miljö” (1991), i *Krut*, 2/91.
- ”Assyrians and Syrians in small buisness. A study of a group of refugees and their buisness activities in Botkyrka and Södertälje” (1992), i Annick Sjögren och Lena Jansson (red): *Culture and management*, Stockholm: Swedish immigration institute and museum & Stockholm school of economics.
- ”Kulturell mångfald - om invandrare i Fittja” (1992), i Kenneth Sund och Päivi Turonen (red): *Social mobilisering*, Stockholm: Publica.
- ”Tradition och förnyelse” (1993), i Siv Ehn (red): *Så här bor vi. Om invandrades liv och boende*, Stockholm: Bygghörsningsrådet.
- ”Kalejdoskopisk forskning” (1993) (med Annick Sjögren), i *Nordnytt*, nr 52.
- ”Assyriers och syrianers företagande i Botkyrka och Södertälje”, i Dora Kós-Dienes och Åke Sanders (red): *Multiculturalty - warfare or welfare?. Papers in anthropological Linguistics*, Göteborg: PAL, centrum för kulturkontakt och internationell migration, KIM, Göteborgs universitet.
- Att vara sin egen. Om småföretagande bland invandrare - mönster, motiv och möten* (1994), Botkyrka: Mångkulturellt centrum i Botkyrka.
- Den dubbla fabriken. en utvärdering av ett sysselsättningsprojekt för flyktingar i Värmdö kommun* (1994), Botkyrka: Mångkulturellt centrum i Botkyrka.

Per-Olov Qvist

- Lindsbergsgatan 14A, 752 40 Uppsala. Tel 018-527168. Fil dr i filmvetenskap; forskar bl a kring etniska motivstereotyper, modernitet och svenskhet i svensk 30-talsfilm; ingår i forskningsprojektet Trettioalet; tidigare publicerat avhandlingen *Jorden är vår arvedel* (1986) och varit redaktör för tidskriften *Filmhäftet*.
- ”Vår beredskap var god” (1990), *Filmkonst*, nr 3.
- ”Folkhemmets sönderfall: 1989 ser tillbaka på 1939” (1990), i *Filmhäftet*, nr 69-70.
- ”Filmen som speglare av tidens idéer, uppfattningar och fördomar: Bonden och hans miljö i svensk film under 1920- och 30-talen” (1991), i *Icke skriftliga källor*, Umeå: Nordiska historikermötet.
- ”Filmen i folkhemmet” (1992), *Tvärsnitt*, 1/92.
- ”Med svensk film ha det ingenting att göra’. Om en kort och expansiv period i svensk filmhistoria” (1994), i *Filmhäftet*, nr 85 (1/1994).

Agneta Rehal

- Klostergången 13, 413 18 Göteborg. Tel: 031-244677. Doktorand i litteraturvetenskap vid Göteborgs universitet, studerar Tove Janssons muminromaner ur psykoanalytiskt perspektiv, intresserad av relationer mellan subjektivitet och litteratur, rock som poetisk form, narratologi, modernitet, ingick i FUS’ intressegrupp Rock & adolescens.
- ”Rockartisten – vår tids rapsod” (1990), i Ingrid Rindberg (red): *Svenskläraryrskrift*, Sundsvall: Svenskläraryrskriften.

”Rocksångaren som den offrade sonen och rocken som religion – om rockens funktion utifrån ’Imperiets’ sångtexter” (1991), i Carle och Hermansson (red): *Ungdom i rörelse*, Göteborg: Daidalos.

Förord och översättning (1992) (med Anna Forssberg) till Julia Kristeva: *Fasans makt. En essä om abjektionen*, Göteborg: Daidalos.

Bo Reimer

Karl Gustavsgatan 20C, 411 25 Göteborg. Tel: 031-7731195 (a), 111516 (h). Fax: 031-7734554. E-mail: bo.reimer@jmg.gu.se. Fil dr i journalistik och masskommunikation, medarbetare i paraplygruppen, lektor och studierektor vid Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet, svensk representant i ett av European Science Foundation finansierat projekt om värdeförändringar i Västeuropa under efterkrigstiden. Har tidigare bl a medverkat i Carlsson (red): *Forskning om populärkultur* (1987).

”Postmodern structures of feeling” (1989), i John R Gibbins (red): *Contemporary Political Culture*, London: Sage.

”Ett kulturperspektiv på värden och livsstilar” (1989), i Sören Holmberg och Lennart Weibull (red): *Åttiotal*, Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen.

”The cultivation of values by media” (1990), i Sari Thomas och William A Evans (red): *Communication and culture. Language, performance, technology, and media*, Norwood: Ablex.

The cultivation of values by media (1990), Lund: Sociologiska institutionen (Lund Research papers in the Sociology of Communication 6).

”The cultivation of values by media” (1990) (polsk version – med Karl-Erik Rosengren), i *Przekazy I Opinie*, nr 1/2.

”Cultivated viewers and readers: A life-style perspective” (1990) (med Karl-Erik Rosengren), i Nancy Signorelli och Michael Morgan (red): *Advances in cultivation analysis. New directions in media effects research*, Beverly Hills: Sage.

Kulturdiskussioner. Inlägg i tre eviga debatter (1990), Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation (Arbetsrapport).

Forskningsprogrammet Ungdomskultur i Sverige – en presentation (1992) (med Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman och Hillevi Ganetz), Stockholm: JMK.

Unga stilar och uttrycksformer. FUS-rapport nr 4 (1992) (med Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Hillevi Ganetz), Stockholm / Stehag: Symposion.

”Inte som alla andra. Ungdom och livsstil i det moderna” (1992), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Hillevi Ganetz och Bo Reimer: *Unga stilar och uttrycksformer. FUS-rapport nr 4*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Youth culture in Sweden – Presentation of a research programme (1992) (med Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman och Hillevi Ganetz), Stockholm: JMK.

Ungdomar i skilda sfärer. FUS-rapport nr 5 (1993) (med Johan Fornäs och Ulf Boëthius), Stockholm / Stehag: Symposion.

”Senmoderna miljöer. Massmedier och organisationen av det privata och det offentliga” (1993), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Bo Reimer (red): *Ungdomar i skilda sfärer. FUS-rapport nr 5*, Stockholm / Stehag: Symposion.

The most common of practices. On massmedia use in late modernity (1994), Stockholm: Almqvist & Wiksell international (diss).

- ”Nya mönster? Ungdomars medievanor 1988-93” (1994), i Sören Holmberg och Lennart Weibull (red): *Vägval*, Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen och Institutionen för journalistik och masskommunikation.
- Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6* (1994) (red med Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman och Hillevi Ganetz), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”The media in public and private spheres” (1994), i Johan Fornäs och Göran Bolin (red): *Youth culture and late modernity*, London: Sage.
- ”Youth and modern lifestyles” (1994), i Johan Fornäs och Göran Bolin (red): *Youth culture and late modernity*, London: Sage.

Keith Roe

- Department of Communication Studies, Catholic University of Leuven, van Evenstraat 2A, B-3000 Leuven, Belgien. Tel: +32-16-283218. Fil dr och docent i sociologi, professor vid Katholieke Universiteit Leuven, Belgien, har medverkat i en rad projekt bl a vid Mediapanelen i Lund, forskar kultursociologiskt om ungdom, skola, medier och kultur, samt om mätmetoder och validitet. Har även tidigare publicerat mycket på dessa områden, bl a avhandlingen *Mass media and adolescent schooling: Conflict or co-existence?* (1983) och en rad forskningsrapporter och artiklar.
- Vad gör kabel-TV i Sverige?* (1989) (red med Lennart Weibull), Lund: Studentlitteratur.
- ”Introduktion” (1989), i Keith Roe och Lennart Weibull (red): *Vad gör kabel-TV i Sverige?*, Lund: Studentlitteratur.
- ”Media och det sociala livet i Lund före och efter kabel-TV” (1989), i Keith Roe och Lennart Weibull (red): *Vad gör kabel-TV i Sverige?*.
- Media matter: TV use in childhood and adolescence* (1989) (red med Karl-Erik Rosengren, Sven Windahl m fl), Norward, New Jersey: Ablex.
- ”One planet – one music: the development of music television in western Europe” (1989) (med Roger Wallis), i *The Nordicom Review of Nordic Mass-communication*, 1/89.
- ”Utgallring och inträden. Om sambandet mellan skolans och mediernas rum” (1989), i Johan Fornäs och Michael Forsman (red): *Rum och rörelser*, Stockholm: Byggforskningsrådet.
- ”School achievement, self esteem and adolescence video use” (1989), i Mark R Levy (red): *The VCR age: Home video and mass communication*, Newbury Park: Sage.
- ”What a difference do different scales make?” (1989) (med A Ohlsson), i *Reports From the Research Project Measuring Measurement*, nr 2, Göteborg: Avdelningen för masskommunikation.
- Notes on the concept of aggression and its (mis)use in media research* (1989), Göteborg: Department of mass communication (Working papers from the unit of mass communication no 53).
- ”Kulturkonservatism i radikal förklädnad” (1989), i *Tvärnsnitt*, 2/89.
- Popular music research* (1990) (red med Ulla Carlsson), Göteborg: Nordicom-Sweden.
- ”Introduction” (1990), i Keith Roe och Ulla Carlsson (red): *Popular music research*, Göteborg: Nordicom-Sweden.

- ”Adolescents’ music use. A structural-cultural approach” (1990), i Keith Roe och Ulla Carlsson (red): *Popular music research*, Göteborg: Nordicom-Sweden.
- ”Children and music. An exploratory study” (1990) (med Cecilia von Feilitzen), i Keith Roe och Ulla Carlsson (red): *Popular music research*, Göteborg: Nordicom-Sweden.
- ”Children and popular music: A research overview” (1990), i P K Kättström (red): *Barn och musik*, Stockholm: Centrum för barnkulturforskning.
- ”Validitetsproblem i empirisk samhällsvetenskaplig forskning” (1990), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius och Sabina Cwejman: *Metodfrågor i ungdomskulturforskningen. FUS-rapport nr 1*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Education and the media: Schooling the adolescent audience” (1990), i *Australian journal of education*, 34:3.
- Why has so much been written by so many about so few? or – Why youth research?* (1990), Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation (Working papers from the Unit of mass communication nr 61).
- Measurement Validity and sensitivity: An analysis of lineproduction and number estimation scales*” (1990), Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation (Reports from the research project Measuring measurement 5).
- ”Never has so much been written by so many about so few, or Why youth research?” (1991)”, i Jari Ehrnrooth och Lasse Siurala (red): *Construction of youth*, Helsinki: VAPK-Publishing / Finnish Youth Research Society.
- ”Kommentar till forskningsprojektet ’TV som kulturellt system’” (1991), i *TV som kulturellt system*, Stockholm: Arkivet för ljud och bild.
- ”Measuring measurement: scaling and measurement error in empirical research” (1991) (med O Ohlsson), i *The Nordicom Review of Nordic Mass Communication Research*, 1/1991.
- ”Construct validity and measurement error: review of the multitrait-multimethod approach” (1991), i *Reports from the project measuring measurement no 6*, Leuven: Department of communication science.
- Construct validity and measurement error* (1992), Leuven: Dept. of Communication Science (Working papers from the research project Measuring measurement 6).
- ”Different destinies – different melodies: School achievement, anticipated status and adolescents’ tastes in music” (1992), i *European Journal of Communication*, 7:3.
- ”Eavesdropping on adolescens. An exploatory study of music listening among children” (1992) (med Cecilia von Feilitzen), i *Communications*, 17:2.
- Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder* (1993) (red med Cecilia von Feilitzen och Michael Forsman), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Några begrepp och grunddrag i forskningen och debatten om medievåldet” (1993), i Cecilia von Feilitzen, Michael Forsman och Keith Roe (red): *Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Videovåldets första fans” (1993), i Cecilia von Feilitzen, Michael Forsman och Keith Roe (red): *Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Academic capital and music tastes among Sweish adolescents” (1993), i *Young*, 1:3.

- ”Delivering the young audience to advertisers: Music television and Flemish youth” (1993), i *Communications*, 18:1.
- ”Introduction to the special edition on ’Education and the media’” (1993) (med C Luke), i *Australian Journal of Communication*.
- Media use and social mobility* (1993), Lund: Department of Sociology (Lund research papers in media and communication studies 6).
- ”Sweden” (1994) (med Johan Fornäs och Erling Bjurström), i Klaus Hurrelmann (red): *International handbook of adolescence*, Westport, CT / London: Greenwood Press.
- ”Reproducing cultural capital: Generation gap or education gap?” (1994), i *Boekmancahier*, 19.

Ove Sernhede

- Storebackegatan 12, 413 18 Göteborg. Tel: 031-7731019 (a), 031-243106 (h). Fax: 031-7731888. Socionom, psykoterapeut, och doktorand vid institutionen för socialt arbete i Göteborg, arbetar med en avhandling om olika aspekter av vit ungdoms relationer till afro-amerikanska musikkulturer. Ingick i FUS’ intressegrupp Rock & adolescens. Har tidigare, utöver flera artiklar, utgivit böckerna *Av drömmar väver man... Ungdomskultur, socialisation, ungdomsarbete* (1984); *Ungdomskultur: Identitet och motstånd* (med Fornäs och Lindberg, 1984) samt *Under rocken* (med Fornäs och Lindberg, 1988).
- ”Moderna tider, ny ungdom och ovanligt lärande” (1989), i Mats Ridelius (red): *Ungdomstid: Att möta ungdomars behov*, Göteborg: Socialtjänsten.
- ”Under rocken. Ungdomskultur och senmodernitet” (1989) (med Johan Fornäs och Ulf Lindberg), i *Res Publica*, nr 12-13.
- ”Rock och kulturkritik” (1989) (med Johan Fornäs och Ulf Lindberg), i *Tvärsnitt*, 2/89.
- ”Ind i rockmusikken - Ungdomskultur og senmodernitet” (1989) (med Johan Fornäs och Ulf Lindberg), i *Social kritik*, nr 3.
- Speglad ungdom. Forskningsreception i tre rockband* (1990) (med Johan Fornäs och Ulf Lindberg), Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Under the surface of rock – Youth culture and late modernity” (1990) (med Johan Fornäs och Ulf Lindberg), i *Popular Music and Society*, 14:3.
- ”Forskning som spejl. Unges dialog med deres udforskere” (1991) (med Johan Fornäs och Ulf Lindberg), i *Social kritik*, nr 13-14.
- ”Sort musik og hvid adolescens. Oidipal rivalisering, faderfravær, og maskulinitet” (1993), i *Social kritik*, nr 28.
- ”Att vara svart har inte med hudfärg att göra” (1993), i *Uppväxtvillkor*, 5/89.
- ”Svart musik, vit adolescens. Oidipal rivalitet, fadersfrånvaro och maskulinitet”, i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (1994) (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Ungdomskulturen och det Andra. Identitet, motstånd och etnicitet” (1994), i *Kulturella perspektiv*, 1/94.
- ”Ungdomskulturen og det Andet” (1994), i *Social kritik*, nr 31-32.

Olle Sjögren

Österplan 15A, 753 31 Uppsala. Tel: 018-110535.

Docent i filmvetenskap i Stockholm, forskar bl a kring amerikansk ungdomsfilm, skräckkultur och våldsproblematik, skrattkultur och TV-underhållning, ingår i FUS' intressegrupp tillika forskningsprojektet Trettioalet, har även tidigare publicerat bl a en rad artiklar om populärfilm, bl a i tidskriften *Filmhäftet* där han också var redaktör.

Lekmannen i skrattspeglarna: en kulturpsykologisk analys av tio manliga komiker (1989), Uppsala: Filmförlaget (diss).

”Från avgud till kultfigur. Tankar kring ungdomsidolen som rörlig stjärnbild” (1989), i Helena Wulff (red): *Ungdom och medier: Klass, kommersialism och kreativitet* (Mass 17), Stockholm: Centrum för masskommunikationsforskning.

”Tillbaka till framtiden. Den nya generationsbrytningen på bio” (1989), i *Uppväxtvillkor*, 1/89.

”Om monsterlek och chockhumor i skräckfilm” (1990), i Peter Dahmén och Margareta Rönnerberg (red): *Spelrum. Om lek, stil och flyt i ungdomskulturen*, Uppsala: Filmförlaget.

”Det skendöda mottraditionen. Om det poetiska rörmokeriet i Peter Weirs filmer” (1990), i *Filmhäftet*, nr 69-70.

”The bad god girl. Om sex och sakrament hos Madonna” (1990); i *Filmhäftet*, nr 71-72.

”Lära för skolan eller leka för livet. Om 'Fem myror är fler än fyra elefanter'” (1990) (med Margareta Rönnerberg), i *Filmhäftet*, nr 71-72.

”Vuxencensur och konversationslik. Kritiska synpunkter på den reellt existerande filmcensuren” (1991), i *Filmhäftet*, nr 73-74.

”Den oklippte vikingen. Ett samtal om vårt nordiska våldsarv med Hrafn Gunnlaugsson” (1991), i *Filmhäftet*, nr 73-74.

”Värstingar och drömkrigare. En studie i Wes Cravens filmer” (1991), i *Filmhäftet*, nr 73-74.

”In bed with Madonna, Linda och Jodie. Om tre kvinnliga kroppsfixeringar” (1991), i *Filmhäftet*, nr 75-76.

”Den dokumentära fantomen. Om vetenskapliga fiktioner i förfluten tid” (1992), i *Filmhäftet*, nr 77-78.

”Det blågula stjärnbaneret: Om amerikanska smältbilder i svensk film” (1992), i Rolf Lundén och Erik Åsard (red): *Networks of americanization*, Uppsala universitet: Engelska institutionen.

”Det grymmaste livet? Om 'sensationen' i chockumentär och monofilm” (ett samtal med Anders Sjögren) (1992), i *Filmhäftet*, nr 77-78.

”Bland hjärnätare och andra döingar. Om Zombin som 'laglös' kultfigur” (1992), i *Filmhäftet*, 79-80.

”Konsten att inte blunda för våldet. Några filmnycklar till optisk kampsport” (1993), i Cecilia von Feilitzen, Michael Forsman och Keith Roe (red): *Våld från alla håll. Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder*, Stockholm / Stehag: Symposium.

”Sleazern och det sexualiserade våldet. Om en ny ungdomskultur och dess subtraditioner” (1993), i *Filmhäftet*, nr 81-82.

Inte riktigt lagom? Om "extremvåld", filmcensur & subkultur (1993), Uppsala: Filmförlaget.

"Det blågula stjärnbaneret. The Swedish way att omsmäla film" (1993), i *Filmhäftet*, nr 83-84.

"Legender som aldrig dör? Om Ordets makt över bilder som inte finns" (1993), i *Filmhäftet*, nr 83-84.

Ola Stockfelt

Hagens stationsväg 8, 421 71 Västra Frölunda. Tel: 031-7734086 (a), 296073 och 694901(h). Fax 031-7734089. Fil dr i musikvetenskap, arbetar vid Musikhögskolan, musikvetenskapliga avdelningen i Göteborg, intresserad av musikreception, bakgrundsmusik och musikpedagogik, huvudansvarig för musikvideoprojektet, redaktör för *Svensk tidskrift för musikforskning*, har tidigare bl a publicerat sin avhandling *Musik som lyssnandets konst* (1988).

Ulla Tebelius

Högskolan i Halmstad, Box 823, 301 18 Halmstad. Tel: 035-144359 (a); 0301-31245 och 0301-31088 (h). Docent i pedagogik, forskar om tonårsflickors identitet och kroppsuppfattning samt tonåringar och demokrati, på Institutionen för samhälls- och beteendevetenskap vid högskolan i Halmstad, har tidigare bl a publicerat *Grundbok i forskningsmetodik* (med Patel, 1987).

"Idrottens betydelse för tonårsflickors jagbild och kroppsuppfattning" (1990), i E Olofsson och A Wester-Wedman (red): *Kvinnor och idrotten*, Stockholm / Umeå: Delegationen för jämställdhetsforskning, och Pedagogiska institutionen.

"Tonårstjejer och deras livssituation" (1991), i Jan Carle och Hans-Erik Hermansson (red): *Ungdom i rörelse*, Göteborg: Daidalos.

"Vad betyder idrott för tonårsflickan?" (1991), i Hillevi Ganetz och Karin Lövgren (red): *Om unga kvinnor. Identitet, kultur och livsvillkor*, Lund: Studentlitteratur.

Tonåringars plats i lokalt samhällsarbete (1992) (med Marie Ericsson), Örnsköldsvik: Fritidsforum, Örnsköldsviks kommuns FOU-grupp.

Elisabeth Tegner

Syster Estrids gata 6, 413 25 Göteborg. Tel: 031-820846. Doktorand i etnologi vid Göteborgs universitet, forskar om housekultur och ungdomsdans allmänt och historiskt, med fokus på tjejers dans nu och tillbaka till 1950-talet.

Lönearbete och livsmönster (1989) (red med Birgitta Skarin Frykman m fl), Norrköping: Arbetets Museum.

Working class culture (1989) (red med Birgitta Skarin Frykman), Göteborg: Etnologi.

"Från antilop till acid. Om ungdom och dans" (1990), i Forsman (red): *Tobedoit. En utställningskatalog*, Skövde: Skaraborgstidningen / Skaraborgs länsmuseum.

"När housen kom till Göteborg" (1991), i Jan Carle och Hans-Erik Hermansson (red): *Ungdom i rörelse*, Göteborg: Daidalos.

"Dansa min docka?" (1991), i Hillvi Ganetz och Karin Lövgren (red): *Om unga kvinnor. Identitet, kultur och livsvillkor*, Lund: Studentlitteratur.

"Housekulturen. Musik - dans - gemenskap" (1991), i *Uppväxtvillkor*, 2/91.

Att synas eller inte synas. Om städerskornas arbetsituation vid Göteborgs universitet (1991), Göteborg: Jämställdhetskommittén, Göteborgs universitet.

”Dans i stormens öga”, i Mohamed Chaib (red): *Drömmar och strömmar. Om att tolka ungdomars värld* (1993), Göteborg: Daidalos.

”Cyber rave”, i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer (1994) (red): *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Håkan Thörn

Ekdalsgatan 44B 414 68 Göteborg. Tel: 031-7734793 (a), 031-142670 (h).

Doktorand vid sociologiska institutionen, Göteborgs universitet, avhandlingsarbete om sociala rörelser och modernitet – en historisk komparativ analys av hur den moderna erfarenheten gestaltas och artikuleras i sociala rörelser under 1800- och 1900-talet, tidigare rock- och kulturskribent.

”Den gamla vänstern och de nya rörelserna – från arbetets etik till skapandets logik” (1991), i Karlsson och Månsson (red): *Socialism med ett nytt ansikte*, Göteborg.

”Rörelser i det senmoderna” (1991), i Jan Carle och Hans-Erik Hermansson (red): *Ungdom i rörelse*, Göteborg: Daidalos.

”Introduktion” (1992) (med Abby Peterson), i Alberto Melucci: *Nomader i nuet*, Göteborg: Daidalos.

”Vad är det moderna?” (1992), *Häftet för kritiska studier*, 4/92.

”Modernitet, nationalism, imperialism – den indiska nationen i historiskt perspektiv” (1993), i *Häftet för kritiska studier*, 3/93.

”Modernitet och främlingskap. Georg Simmel som flanörsociolog” (1994), i *Tvårsnitt*, 1/94.

”Modernitet och revolution. Den franska revolutionens symboliska innebörder” (1994), i *Historisk tidskrift*, 1/94.

”Social movements as communicative praxis – A case study of the Plowshares movement” (1994) (med Abby Peterson), i *Young*, 2:2.

Mats Trondman

Trädgårdsvägen 28, 293 00 Olofström. Tel: 0454-91606. Fil dr i sociologi i Lund, vikarierar som lektor i sociologi vid Högskolan i Växjö. Sysslar vid sidan om forskning om rocksmak, rockjournalistik och social mobilitet även själv professionellt med rockmusik. Tidigare även artiklar i bl a *Krut*.

Rocksmaken. Om rock som symboliskt kapital (1989), Växjö: Högskolan i Växjö.

”Rock taste – on rock as symbolic capital. A study of young people’s music taste and music making” (1990), i Keith Roe och Ulla Carlsson (red): *Popular music research*, Göteborg: Nordicom-Sweden.

”Schysst men knäpp. Om högstadieelevers uppfattningar om lärarrollen” (1990), i *Tvårsnitt*, 4/90.

”Den panerade grytlappen” (1991), i Löfgren och Norell (red): *Att förstå ungdom*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Kultursociologi. En essä om en disciplin i ny tillblivelse (1991), Växjö: Högskolan i Växjö.

Bilden av en klassresa. 16 arbetarklassbarn på väg till och i högskola (1994), Stockholm: Carlssons förlag (diss).

Skola, fritid, framtid (1994) (med Ingrid Jönsson, Göran Arnman och Mikael Palme), Lund: Studentlitteratur.

”Självbedrägeriets och misskännandets princip. Till kritiken av dansbandskritiken” (1994), i Thomas Johansson och Fredrik Miegel (red) *Mardrömmar och önskedrömmar. Om ungdom och ungdomlighet i 90-talets Sverige*, Stockholm / Stehag: Symposion.

”Myten om det fria valet” (1994) (med Ingrid Jönsson), i *Ungdomstid: Årsbok om ungdom 1994*, Stockholm: Statens ungdomsråd.

Peter Waara

Sociologiska institutionen, Umeå universitet, 901 87 Umeå. Tel:090-167820 (a), 090-135762 (h). E-mail: peter.waara @socmail.umu.se. Doktorand och lärare vid sociologiska institutionen vid Umeå universitet. Avhandlingen med titeln ”Ungdom i gränsland” diskuterar ungdomar i glesbygd och småstäder ur ett kultursociologiskt och strukturfunktionalistiskt perspektiv. Till övriga forskningsområden hör kulturkonsumtion i moderna städer.

Ungdom i Västerbotten 1989 – en probleminventering (1989) (med Lars Karlsson), Länsstyrelsen i Västerbottens län.

”Teorier om ungdomskulturforskning” (1990), i Ingrid Rindberg (red): *Svenskläraryrskrift*, Östersund: Svenskläraryrskriften.

”Livet på landet, eller Bright lights, big city. En presentation av projektet ’Ungdom på glid’, om urban och rural ungdom” (1991) (med Mats Jacobsson), i Kerstin Bergqvist m fl (red): *Vad kan ungdomsforskare vara bra på? Vem är ungdomsforskare bra för?*, Stockholm: Ungdomskultur vid Stockholms universitet.

Ungdom i Norrbotten 1992 (1992) (med Mats Jakobsson), Länsarbetsnämnden i Norrbottens län / Arts & Science/IUF.

”Byfräsare och lantlollor” (1993), i *Uppväxtvillkor*, 4/93.

”Byfräsare och lantlollor – tillgång eller resurs?” (1993), i *Forskning om ungdom*, Stockholm: Barn- och ungdomsdelegationen / FRN.

Johan Wennhall

Ungdomsstyrelsen, Box 6885, 113 86 Stockholm. Tel: 08-7360136 (a), 021-358118 (h). Fax: 08-302727. Fil dr i etnologi vid Uppsala universitet, arbetar med forskning och utredningsarbete vid Ungdomsstyrelsen (f d Statens ungdomsråd), bl a intresserad av ungdomskulturers historia.

”Ungdom och ungdomskultur i historisk belysning – några perspektiv i tid och rum” (1989), i Johan Fornäs, Hillevi Ganetz och Tove Holmqvist (red): *Tecken i tiden*. Stockholm / Stehag: Symposion.

”Kampen om staden. Om ungdomsliv på offentliga platser” (1989), i *Uppväxtvillkor*, 2/89.

”Ungdomar och framtiden” (1990) (med Erling Bjurström), i *Årsbok om ungdom*, Stockholm: Statens ungdomsråd.

”Den ofria uppfostran. Om ungdomen som problem” (1990), i *Uppväxtvillkor*, 1/90.

”Ungdomar och musik” (1991) (med Erling Bjurström), i *Årsbok om ungdom*, Stockholm: Statens ungdomsråd.

”Ungdomarna och valrörelsen 1991” (1992), *Uppväxtvillkor*, 3/92.

- ”Möten mellan ungdomar och vuxna” (1993), i *Årsbok om ungdom*, Stockholm: Statens ungdomsråd.
- ”Generationsbegreppets kontext” (1993), i *Nordnytt*, nr 49.
- ”Created and creative. The theory of construction and youth as an active category” (1993), i *Young*, 1:1.
- Från djäkne till swingpjatt. Om de moderna ungdomskulturernas historia* (1994), Uppsala: Etnolore (diss).
- ”Ungdomar om nuet och framtiden” (1994), i *Årsbok om ungdom*, Stockholm: Statens ungdomsråd.

Berit Wigerfelt

- Luciagatan 34, 252 69 Råå. Tel: 042-260374. Doktorand i etnologi vid Lunds universitet, har forskat i Landskronaprojektet om arbetslös ungdom, skriver avhandling om dans och musik i arbetarungdomens miljöer i 1940-talets Uppsala.
- ”Swing it utan magistern. Om swingpjattar som kulturfara” (1990), i Michael Forsman (red): *Tobedoit. En utställningskatalog*, Skövde: Skaraborgstidningen / Skaraborgs länsmuseum.

Helena Wulff

- Socialantropologiska institutionen, Stockholms universitet, 106 91 Stockholm. Tel: 08-162000 (a); 08-6539397 och 0934-32048 (h). Fil dr och högskolelektor vid socialantropologiska institutionen i Stockholm, intresse för etnicitet, globalisering, vänskap, generationer och balettdansare; avhandling: *Twenty girls. Growing up, ethnicity and excitement in a South London microculture* (1988).
- Ungdom och medier: Klass, kommersialism och kreativitet* (1989), Stockholm: Centrum för masskommunikationsforskning.
- ”Gathörnens kulturprocesser. Tonårsflickor och etnicitet i södra London” (1989), i Johan Fornäs, Hillevi Ganetz och Tove Holmqvist (red): *Tecken i tiden. Sju texter om ungdomskultur*, Stockholm / Stehag: Symposion.
- ”Möjligheternas makt: Unga svenska artister i New York” (1991), *Antropologiska studier*, nr 48.
- ”Bästa vänner: Förtrogna flickor på upptäcksfärd i livet” (1992), *Kulturella perspektiv*, 3-4/92.
- ”New mix, new meanings. Symbolic ethnicity and youth culture” (1992), i Cecilia Palmgren, Karin Lövgren och Göran Bolin (red): *Ethnicity in youth culture*, Stockholm: JMK.
- ”Young Swedes in New York: Workplace and playground” (1992), i Rolf Lundén och Erik Åsard (red): *Networks of americanization: Aspects of the american influence in Sweden*, Uppsala universitet: Engelska institutionen.
- ”Djursholms samskolas vänster: En kulturell generation som tonåringar” (1993), i Barbro Blehr (red): *Femtiotalister: Om konstruerandet av kulturella generationer*, Stockholm: Carlssons.
- ”Ungdomskultur: sub-, del-, mot-, mikro-, huvud-” i Mohamed Chaib (1993) (red): *Drömmar och strömmar. Om att tolka ungdomars värld*, Göteborg: Daidalos.
- ”Mening, motstånd och möjligheter. Socialantropologisk kulturteori om ungdom” (1994), i Thomas Öhlund och Göran Bolin (red): *Ungdomsforskning – kritik*,

reflektioner och framtida möjligheter, Stockholm: Ungdomskultur vid Stockholms universitet.

”Moratorium på Manhattan. Unga svenskar och globalisering” (1994), i Johan Fornäs, Ulf Boëthius, Michael Forsman, Hillevi Ganetz och Bo Reimer: *Ungdomskultur i Sverige. FUS-rapport nr 6*, Stockholm / Stehag: Symposion.

Aleksandra Ålund

Sociologiska institutionen, Umeå universitet, 901 87 Umeå. Tel:090-165000 (a), 126402 (h). Fax: 090-166694. Docent i sociologi vid Umeå universitet; forskar om invandring och etnicitet, med fokus på invandrarkvinnor. Har tidigare bl a publicerat *Skyddsmurar. Etnicitet och klass i invandrarsammanhang* (1985) och *Will they still be dancing? Integration and ethnic transformation among Yugoslav immigrants in Scandinavia* (med C-U Schierup, 1987).

Vlacher (1989) (med C-U Schierup), Stockholm: Gidlunds.

”Invandarkultur som samverkanshinder. Om kulturpluralismens bräcklighet” (1990), i *Häftan för kritiska studier*, 3/90.

Lilla Juga. Etnicitet, familj och kvinnliga nätverk i kulturbrytningarnas tid (1991), Stockholm: Carlssons.

Paradoxes of multiculturalism, Essays on Swedish society (1991) (med C-U Schierup), Avebury: Gower.

”Etniskt bricolage och nya gemenskaper. Multietnisk kultur i vardande” (1991), i Annick Sjögren (red): *Ungdom och tradition*, Tumba: Sveriges invandrarinstitut och museum.

”Modern youth and transcultural identities” (1991), i *European Journal of Intercultural Studies*, 2/91.

”Ungdom, multietnisk kultur och nya gemenskaper” (1991), i *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, 3/91.

”In the cross-draught of cultural pluralism” (1991), i N Rätzl (red): *Migration and racism in Europe*, Berlin: Das Argument.

”Marta och Mira. En diskussion om etnocentrism speglad i två invandrarkvinnors arbetslivskarriärer” (1991), i *Invandrade kvinnor i Norden*, Köpenhamn: Nordiska rådet.

”Immigrant youth – transcultural identities” (1992), i Cecilia Palmgren, Karin Lövgren och Göran Bolin (red): *Ethnicity in youth culture*, Stockholm: USU / JMK.

”Kulturpluralismens paradoxer” (1992) (med C-U Schierup), i *Kulturella perspektiv*, 1/92.

”Immigrantenkultur als barriere der Kooperation” (1992), i A Kalpaka och N Rätzl (red): *Rafismus und Migration in Europa*, Berlin: Das Argument.

”The thorny road to Europe. Swedish imigrant policy in transition” (1993), i John Solomos och John Wrench (red): *Migration and racism in Europe*, New York: Berg Publishers.

”Crossing boundaries: Notes on transethnicity in modern puristic society” (1993), i *Xenofobia and exile*, Rescue -43, København.

”Kulturpluralismens paradoxer” (1993), i Fürth och Ornbrant (red): *I samma hus*, Stockholm: Carlsson.

”Det statistiska genomsnittet och bortom: en invandrad kvinnas arbetslivshistoria” (1994), i Schierup och Paulson (red): *Arbetets etniska delning*, Stockholm: Carlssons.

- ”Den interna arbetsmarknaden: etniska skiktningar och dequalificering”, i Schierup och Paulson (red): *Arbetets etniska delning*, Stockholm: Carlssons.
- ”Etnicitet och modernitet. Om ’tradition’ i modern kulturforskning” (1994), i Thomas Öhlund och Göran Bolin (red): *Ungdomsforskning – kritik, reflektioner och framtida möjligheter*, Stockholm: USU / JMK.
- ”Ungdom, transkulturella identiteter och nya gemenskaper” (1994), i *Social forskning*.

Tomas Öhlund

- Ungdomsstyrelsen, Box 6885, 113 86 Stockholm. Tel: 08-7360170.
 Fax: 08-302727. Fil lic i socialt arbete i Umeå med licavhandlingen *Rockbandet. Kultur och läroprocess hos en kamratgrupp i yngre tonåren* (1988). Doktorand vid JMK i Stockholm med en studie av socialtjänstens möte med ungdomar.
 Arbetar som utredare på Statens ungdomsråd, numera ungdomsstyrelsen.
- ”Från rockriff till samhällskritik” (1989), i *Uppväxtvillkor*, 1/89.
- ”Identitet, text och makt. Ett poststrukturalistiskt perspektiv på identitet” (1992), i *Bortom all förenkling. Människan som väsen och oväsen. En vänbok tillägnad Bengt Börjeson*, Göteborg: Daidalos.
- ”Den sociala makten och den kulturella motmakten” (1992), i *Ungdom och vanmakt*, Stockholm: Allmänna Barnhuset.
- Ungdomskultur vid Stockholms universitet. En presentation* (1992) (med Göran Bolin och Karin Lövgren), Stockholm: USU / JMK.
- ”Från vård till straff” (1993), i *Uppväxtvillkor*, 5/93.
- Ungdomsforskning – kritik, reflektioner och framtida möjligheter* (1994) (red med Göran Bolin), Stockholm: USU.
- ”Diskurser i svensk ungdomskulturforskning” (1994), i Thomas Öhlund och Göran Bolin (red): *Ungdomsforskning – kritik, reflektioner och framtida möjligheter*, Stockholm: USU.
- ”Statistik om ungdom” (1994), i *Årsbok om ungdom*, Stockholm: Statens ungdomsråd.